

Má²téh³

Tsá²haun³² jméi² dí¹hio³ ñú¹deh³ Jesús

(Lucas 3:23-38)

1 1 Hi³ lá² bíh¹ cáun² sí² hi³ cha³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo, jan² Tsá² jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ quionh³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹. Jáun² né³, ñí¹ lá² má²ja³toh³ hi³ jmái² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ tsú².

2 Há²bran²¹ hí³ jmí¹ lín³ jméi² Isaac, tsá² lín³ jméi² Jacob, tsá² lín³ jméi² Judá la³ má²quionh³ ji³ tsá¹ rainh²¹ ní² siáh³. **3** Judá hí³ quionh³ Tamar ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Fares quionh³ Zara. Jáun² Fares hí³ lín³ jméi² Esrom tsá² lín³ jméi² Aram. **4** Aram hí³ lín³ jméi² Aminadab tsá² lín³ jméi² Naasón, tsá² lín³ siáh³ jméi² Salmón. **5** Salmón hí³ quionh³ Rahab ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Booz, hí³ jáun² Booz hí³ né³ quionh³ Rut ñí²cuo² jmí¹ lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Obed. Obed hí³ né³ lín³ jméi² Isaí. **6** Isaí hí³ lín³ jméi² hla¹ re²¹ Dá²vi²¹, jáun² re²¹ Dá²vi²¹ la³ má²quionh³ tsá²mi³ tsá² jmí¹ ñí²cuo² Urías lín³ jméi² mí¹ziú¹³ Salomón.

7 Salomón hí³ lín³ jméi² Roboam tsá² lín³ hí³ jméi² Abías, hí³ hí³ né³ lín³ jméi² Asa. **8** Jáun² Asa hí³ né³ lín³ jméi² Josafat tsá² lín³ jméi² Joram, tsá² lín³ hí³ jméi² Uzías. **9** Jáun² Uzías lín³ jméi² Jotam tsá² lín³ jméi² Acáz, Acáz hí³ né³ lín³ jméi² Ezequías. **10** Jáun² Ezequías lín³ jméi² Manasés tsá² lín³ hí³ jméi² Amón; Amón hí³ né³ lín³ jméi² Josías. **11** Hi³ jáun² Josías lín³ jméi² Jeconías la³ má²quionh³ tsá¹ rainh²¹, jmái¹ hí³ ca³ja³taunh²¹ jáun² tsá² Israel hí³ tson³ tí³ hué³² Babilonia.

12 Jmí¹ má²li³² jáun² né³, Jeconías hí³ siáh³ ca³li³zian² Salatiel jon², tsá² lín³ hí³ jméi² Zorobabel. **13** Jáun² Zorobabel lín³ jméi² Abiud tsá² lín³ hí³ jméi² Eliaquim, tsá² lín³ jméi² Azor. **14** Hi³ Azor hí³ né³ lín³ jméi² Sadoc tsá² lín³ jméi² Aquim, tsá² lín³ hí³ jméi² Eliud. **15** Jáun² Eliud lín³ jméi² Eleazar tsá² lín³ hí³ jméi² Matán, tsá² lín³ jméi² Jacob. **16** Jáun² né³, Jacob lín³ jméi² Sé³² ñí²cuo² Má²réi³; Má²réi³ né³ lín³ mí¹ziú¹³ Jesús Tsá² ca³lín³ Cristo.

17 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ hí³ quia³quiún³ nió³ jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹ tín³ ca³la³ tí³ jmái¹ hí³ zian² hla¹ Dá²vi²¹, hí³ hla¹ Dá²vi²¹ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hí³ ca³huén² tsá² Israel hí³ ja³taunh²¹ hí³ tson³ tí³ Babilonia tín³ siáh³ quia³quiún³ nió³ jón²zfh¹ jón²cho¹ tsú², hí³ cónh^{3í1} quia³quiún³ nió³ jón²zfh¹ jón²cho¹ tsú² tín³ la³ tí³ jmí¹ ca³li³zian² jáun² Cristo.

Jmái¹ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo

(Lucas 1:26-38, 2:1-7; Juan 1:14)

18 La³ lá² bíh¹ li³ hi³ ca³li³zian² Jesús Tsá² lín³ Cristo: Má²réi³ jmí¹ má²ná¹lí³ jái¹³ hi³ jenh¹³ cuo² quionh³ Sé³²; tí³la³ ñeh² bíh¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsú² má¹ná¹, ca³li³ lin¹ Má²réi³ hi³ quian² jon², cáun² hi³ li³ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹. **19** Jáun² Sé³² tsá² nióh³² tsú² hí³ jái¹³ quionh³ né³, ca³li³hnió³ tsunh³ jái¹³ quionh³ Má²réi³. Ca³lín¹³ tsú² hi³ jmu³ la³ jáun² ta³ tiá² hin² ñi³², quí¹hliá² tsá² hí³ jan² tsá² chun¹ bíh¹ hi³ jáun² tiá² jmí¹ hnió³ yáh³ tsú² chin¹³ hua³heih²¹ Má²réi³. **20** Tí³la³ tá¹la³ lín²³ tsú² jáun² la³ ní² né³, jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² tsú² jui³² qui³ ziú³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Sé³², tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ha³ lí² jmú² juénh² nú² hi³ hen¹³ nú² Má²réi³ hi³ lín¹³ ñí²cuoh² nú², quí¹ dáin² hi³ quian² tsú² ca³can³ tsú² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹. **21** Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dáin² hí³, hniáuh³² teh¹ nú² Jesús. La³ ní² bíh¹ li³ jmái² tsú², quí¹hliá² líón³² tsú² tsá² joh¹ hi³ ca³tí²¹ tso³.

22 La³ ní² bíh¹ ca³li³ hi³ jáun² ca³li³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ Juo¹³ dí² cun³quionh³ jan² tí³² jē¹ Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

23 Jan² tsá¹mái¹³, tsá² tiá² hin² má²ca³cáuh³², can³ jon²,

hi³ jáun² ní¹ má¹ca³li³zian² dáin² hí³,

li³ jmái² Emanuel,

(hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² zenh² quiúnh¹ jnoh¹”).

24 Jmí¹ ñi²¹ jáun² hi³ rá²cuóun¹ Sé³², ca³jmú³ bíh¹ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Juo¹³ dí², hi³ ca³hen³ Má²réi³ hi³ lí¹³ ñí²cuo². **25** Tí³la³ cun³ tiá² ca³tiánh³ bíh¹ tsú² cu³tsa³² ta³ ñeh² bí¹ hi³ li³zian² jon²; jáun² Sé³² né³ ca³teh³ Jesús dáin² hí³.

Tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ tsá²jien³ Jesús

2 1 Jáun² né³, Jesús hí³ ca³li³zian² já¹ juú² Belén, hué¹³ Judea, jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹lín³ Herodes re²¹ hué³² jáun². Jmí¹ lí¹cáin² jáun² né³, ca³cha³táunh¹ ma³ jan² tsá²ñuh² já¹ juú² Jerusalén, tsá² já²taunh²¹ tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hi³ chú² ñih²³ chí¹jmái²¹. **2** Hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿Ha³ jinh¹ rón³² Tsá² má²ca³li³zian², Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos? Quí¹ tí³ ñí¹ hia³² hiú² má²ca³neh²¹ jnoh¹ chí¹jmái²¹ hi³ ca³tín¹ tsú², hi³ jáun² jau³ jnoh¹ ñí¹ lá² hi³ ja³ma³tsú¹ ma³jonh²¹ jnoh¹ tsú².

3 Jmí¹ ca³li³ ñi³² re²¹ Herodes jái¹³ ní² né³, ca³la³ lí¹ tiá² ñi³² he³ jmu³ bíh¹ li³, jì³ la³jín³² tsá² zian² já¹ juú² Jerusalén ní² siáh³. **4** Jmí¹ jáun² ca³teh³ re²¹ hí³ la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní², jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hí³ ha³ jinh¹ ca³tí²¹ hi³ li³zian² Tsá² lín¹³ Cristo. **5** Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Já¹ juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judea bíh¹ lí³zian²; quí¹ jan² hla¹ tí³² jè¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²:

6 Hnú² juú² Belén hín¹³ tí³ hué¹³ Judá,
tiá² huen³ yáh³ hnú² ja¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ hué³² ní²;
quí¹ ní¹con² hnú² bíh¹ cua³hain³² jan² Tsá² chín¹,
Tsá² jmu³ hua³hí¹³ tsá² Israel tionh² jo³uón³² jná¹³.

7 Jáun² ta³máih³ bíh¹ ca³teh³ Herodes tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³ hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² hí³ hín² jmáih¹ tí³tsóh³ ca³jnia³ chí¹jmai²¹ jáun².

8 Jáun² ca³zen³ dí² tsú² tí³ já¹ juú² Belén hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² ní¹ zio¹, hi³ cuá²hniah³² náh² re² lín³² dain² hí³; hi³ jáun² ní¹ má¹ca³chanh²¹ náh², ná²juah²¹ náh² ní¹con² jná¹³, hi³ jáun² ja³bí¹ jná¹³ siáh³ uá²jai³² ñe¹ hi³ ní¹ma³tsú¹ ma³jonh²¹.

9 Jmí¹ má²lí²zéih³² jáun² re²¹ tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hí³ jui³² hi³ tiáunh¹; hi³ jáun² chí¹jmai²¹ hi³ ca³jíe³ tsú² jáun² tí³ ní¹ hia³² hiú² cuá¹tsau³² chí¹ján³ ta³ ní¹ tsú² ca³la³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³háí³² tie³ tá²chi²¹ ní¹ rón²¹ dain². 10 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ hi³ má²he² tie³, jáun² jlánh¹ ca³lí³ hiún² lín³² tsí³; 11 hi³ jáun² jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² ñéih³ né³, ca³jíen³² dain² quionh³ Má²réi³ mí¹ziú¹³. Jmí¹ jáun² ca³di³jñí³² dí² tiáunh¹ hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dain² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³nia³ tsú² cuó² quioh²¹, hi³ ca³huéh³ cú¹mí¹niau²¹, ziún², jì³ no¹ hi³ lí³ quionh³ há² má²ró³² jmái² mirra ní² siáh³, hi³ lí¹ ca³cuéh³ dí² dain². 12 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jui³² quí³ ziú³ hi³ tiú²uú² hniáuh³² tsa³tánh¹ tí³ jui³² ní¹ cuá³ Herodes, hi³ jáun² jui³² siáh³ bíh¹ ja³tanh²¹ tsú² cú²jueh³² tí³ juú²co¹.

Jmí¹ ca³cuóun³ tsú² tí³ hué³² Egipto

13 Jmí¹ má²já²tanh²¹ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ né³, jáun² jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² ca³jnia³ jéinh³² Sé³² jui³² quí³ ziú³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Náu², jan³² dain² ní² quionh³ mí¹ziú¹³, cuóun³ tí³ hué³² Egipto, ca³la³ ní¹ cá¹juáh²¹ jná¹³ hi³ cuá¹han² nú² siáh³ hué³² jáun²; quí¹ né³bí¹ ja³hniah² Herodes dain² hi³ jngih³.

14 Jmí¹ jáun² ca³náu² Sé³² hi³ ca³jan³ dain² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ ja³taunh²¹ ta³ já¹niéi² tí³ hué³² Egipto; 15 jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³tiánh³ tsú² ca³la³ tí³ ní¹ jun¹ Herodes. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²ca³juáh³ Juo¹³ dí² jmí¹tin² cun³quionh³ jan² hla¹ tí³² jè¹ Dió³²: “Tí³ hué³² Egipto bíh¹ ca³teh³ jná¹³ Jón³²”.

Herodes jmu² héih³² hi³ jngih³ tsú² tsá¹míh¹

16 Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Herodes hi³ tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³ lí¹ má²lí²cáuh³² cú²nga¹ bíh¹, jáun² ca³míh³ lín³² tsí³ tsú²; hi³ jáun² ca³jmu³ dí² héih³² hi³ ma³tsan² tsú² la³jín³² tsá¹míh¹ tsá² jmí¹ má²tiáunh¹ tun³ mieh² tí³ la³ hué³² jmí¹ zian² já¹ juú² Belén jì³ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun²

ní², la³ cun³ tí³ jmái¹ hi³ ca³híe³ jáun² tsá² quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. **17** La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Jeremías tí³² jè¹ Dió³²:

18 Ní¹ja²¹ cáun² mah¹ tí³ juú² Ramá,
hi³ ní¹ho¹ lín²¹ tsú² hi³ hú¹ qui² hú¹ jngih³² tsí³;
Raquel bíh¹ hí³ tsá² cuá¹ho² hi³ ca³tin¹ jón²zfh¹.
Cun³ tiá² ca³lí³hnió³ bíh¹ tsú² hi³ niau²¹ re² tsí³,
quí¹ cun³ní¹ hi³ jlánh¹ má²ca³hiá² cá²tsan³ jón²zfh¹.

19 Hi³ jáun² né³, jmí¹ má²jún¹ jáun² Herodes ca³jnia³ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² jéinh³² Sé³² jui³² qui³ ziú³ tá¹la³ cuá³ jáun² hué³² Egipto, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

20 —Náu², jon¹ dain² quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ cuánh² tí³ hué³² Israel, qui¹ má²cá²tsan³ bíh¹ tsá² jmí¹ hnió³ jngih³ dain².

21 Jáun² Sé³² ca³náu² hi³ ca³jón³² dain² la³ má²quionh³ mí¹ziú¹³ hi³ jaunh³ tí³ hué³² Israel. **22** Tí³la³ jmí¹ ca³lí³ ní³² Sé³² hi³ Arquelao má²cuá¹ho² siáh³ ta²¹ tí³ Judea cha¹³ hla¹ Herodes jméi², jáun² ca³lí³ cóh³² tsú² hi³ tsánh³² tí³ jáun²; tí³la³ jmí¹ má²lí²héi³ tsú² jáun² héih³² jui³² qui³ ziú³ né³, jaunh³ bíh¹ tí³ hué¹³ Galilea. **23** Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² hué³² jáun² né³, ngau³ hi³ ca³ní¹cuá² já¹ juú² Nazaret. La³ ní² ca³lí³ hi³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ Jesús téh³ tsú² hná¹ tsá² Nazaret.

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8,15-34)

3 **1** Jmí¹jáun² cuan³ Juan² tsá² ziau² jmái² tí³ hué³² quiéin² lí³ tí³ hué¹³ Judea, hi³ hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³², **2** hi³ juáh³ la³ lá²:
—iZa¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ja³quián³ ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹!

3 Hi³ ca³tin¹ Juan² ní² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² hla¹ Isaías tí³² jè¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu², hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cáun² jui³² cú²tso².

4 Jáun² ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jnú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu², hi³ má³² quioh²¹ tsú² né³ jmí¹ lín³ náih² la³ má²quionh³ jmí²toh¹ hi³ zia³² ja¹ náí². **5** Hi³ jáun² tsá² zian² Jerusalén jmí¹ ja³taunh¹ hi³ náí³² jè¹ tsú², la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jì³ tsá² zian² hué³² can³² cua³ Jordán ní² siáh³; **6** hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

7 Jáun² ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ cua³taunh²¹ tsá² téh²³ tsú² tsá² fariseos jì³ tsá² saduceos, [tsá² tun³ nió³ hín¹³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos]. Jáun² né³, jmí¹ ca³jíe³ Juan² hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² hí³ ja³to¹ ja³lín²³ hi³ hnió³ zón³² jmái², jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Hin² dá² tsánh² ca³zái³ hnoh² hi³ hniáuh³² cuóunh¹³ náh² ca³tí²¹ uu³mí²tsi³² hi³ má²ja³² má²janh²? **8** Jmu³ náh² lin¹ hi³ tson² má²ca³za² jmí¹ honh² náh², **9** ha³ lí²uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ náh² hi³ lí¹³ liáun³ náh² cun³ñí¹ hi³hliá² hnoh² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹; quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ quín¹ lá² yáh³ lí¹³ jmu³ Dió³² hi³ láin¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Há²bran²¹. **10** Quí¹ má²rá¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ mí¹chí¹ hi³ quiúh³² tsú² la³jí³² hmá² tiá² mái³ chu²¹ hái³², hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí². **11** Quí¹ tson² bíh¹ jná¹³ ziau² jmái² hnoh² cun³quionh³ jmí² jma³, cáun² lí²¹ hi³ lin¹ hi³ tson² má²lí²zái³² tsú² jmí¹ tsí³; tí³la³ né³bí¹ já²¹ yáh³ jan² Tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, ca³la³ hí¹juáh³ tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ hi³ má¹con²¹ ná¹ tsú² hi³ cue¹ ná¹ chí² láu² tsi³² ta³. Jáun² Tsá² hí³ bíh¹ ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ jí³ cun³quionh³ sí² ní² siáh³. **12** Má²zianh³² bíh¹ Tsá² hí³ cuah²¹ quioh²¹ hi³ chí³² cuú²miih²¹, hi³ jáun² tsa³cuí³² má¹qui³². Chá³² tsú² cu³lí²¹ cuú²miih²¹ má²jí² jáun² ñéih³ hñu³cuí³ quioh²¹; hi³ jáun² má¹qui³² jáun² né³, tsa³toh³ ja¹ sí² bíh¹, cáun² sí² hi³ tiá² tón³² jmái¹ yéi³².

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

13 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² can³² cua³ Jordán ñí¹ jmí¹ dí¹zion² Juan² tsáu² jmái², hi³ hnió³ ziau³ Juan² jmái².

14 Tí³la³ tiá² jmí¹ hei³² yáh³ Juan², hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Jná¹³ bíh¹ tí³ hniáuh³² zón³² jmái² hi³ ziau¹³ hnú²; ¿he³ lí³ sa³ hnú² bíh¹ tí³ ñéih³² ñí¹con² jná¹³?

15 Tí³la³ Jesús né³ ca³juáh³:

—Cuí¹ lí¹³ tín² la³ ní² ta³né³²; quí¹ ca³ta¹ bíh¹ dí² jmú¹³ la³jí³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³².

Jmí¹jáun² né³, ca³ma³tí³² Juan² hi³ ca³zion³ jmái² Jesús. **16** Jmí¹ cáun³ jáun² Jesús jmái² né³, cua³han³ chu³ jmái². Jmí¹jáun² né³ ca³niá³ hñu³mí³cuú², hi³ jáun² ca³jien³² tsú² Jmí²chí³ Chun¹ joh¹ Dió³² hi³ má²cuá¹son² ñí¹ quioh²¹ dí², hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái². **17** Jmí¹jáun² ja³ cáun² mah¹ tí³ hñu³mí³cuú² hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Tsá² ní² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹.

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 **1** Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jan³ Jmí²chí³ Chun¹ Jesús tí³ hué³² quiéin², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ ca³ lau³ tsá² hláinh¹ quioh²¹ tsú².

2 Ní¹ jáun² ca³ma³hien²¹ tsú² tun³ló³² jmái¹ jì³ tun³ló³² nie³, jmí¹ lí²¹ jáun² né³ lí³ ní¹cuóunh²¹. **3** Jáun² tsá² cá² lau²³ hí³ ca³ma³janh³² ní¹con² Jesús hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² bíh¹ hnú² Jon² Dió³², jmu³ neh²¹ hí³ quín¹ lá² jeinh²¹ hí³ cuú²miih²¹.

4 Tì³la³ Jesús ca³ngái³:

—Ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jun³juáh¹³ jmáh³la³ cun³quionh³ hí³ yáh³ lí¹³ zian² tsá²mi³cuóun², quí¹ ja³bí¹ cun³quionh³ ca³la³ jí³² jái¹³ hí³ hleh³² Dió³² bíh¹ siáh³”.

5 Hí³ jáun² tsá² hláinh¹ hí³ ca³jau³ tí³ Jerusalén juú² hien¹, jáun² ca³dí³chin³ dí² Jesús tsáih³ cuáh³² chín¹, **6** hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tson² cu³tí³ hí³ hnú² Jon² Dió³², tanh² la³ tí³ hué³² ó³² neh²¹; quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:

Dió³² zen³ tsá²cuú² tsá²ta³ hí³ jmu³ hua³hí¹³ hnú²;

hí³ ziau³ tsú² hnú² cun³quionh³ cuo² hmóu³²,

quí¹ ní² lí¹ ca³cuíh³ tanh¹ hnú² cun³quionh³ quín¹.

7 Tì³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Ja³bí¹ ní¹ Sí² jáun² siáh³ rá¹juáh³: “Ha³ lí² cá² lí² lan³ hnú² Dió³² Juóuh³²”.

8 Siáh³ siáh³ cu³ jéin³² ca³ní¹jau² tsá² hláinh¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ lín²¹, hí³ jáun² ní¹ jáun² ca³hieh³ dí² Jesús la³jí³² juú² ní¹ ná¹hu²¹ cuo² tsá² ná¹ho² ta²¹ tá¹ cáun² hngá¹máh³ jì³ la³jí³² hí³ zia³² quioh²¹ tsá² hí³ ní² siáh³; **9** hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Jná¹³ chá¹³ la³jí³² hí³ jniá³ ní² jo³cuonh² hnú² ní¹juáh³ hí³ dí¹jñih²¹ hnú² ta³ ñi³² jná¹³, jì³ hí³ má¹tsú¹ má¹jauh²¹ nú² jná¹³.

10 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hláinh¹ la³ lá²:

—Cuánh² quián¹³ Satanás, quí¹ ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Ma³tsú¹ ma³jonh²¹ Dió³² Juóuh³², hí³ ní¹ jí²¹la³ jan² tán¹ hí³ bíh¹ má¹cú¹ má¹hain²¹ nú²”.

11 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² hláinh¹ tí³ có³² ní¹con² Jesús, hí³ jáun² cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hí³ cua³ma³cón³² Jesús.

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Jmí¹ ca³nái³² Jesús hí³ Juan² tsá² ziau² jmái² má²cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², jáun² ngah³ dí² tí³ hué¹³ Galilea. **13** Tì³la³ tiú²uú² ca³cuá³ yáh³ tsú² já¹ juú² Nazaret má¹ná¹, quí¹ já¹ juú² Capernaum bíh¹ ngau³ tsú² cú²jueh³² hí³ ca³ní¹cuá², cáun² juú² nio² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³, ní¹ má²can³² hué¹³ juú² Zabulón quionh³ juú² Neftalí. **14** Hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ Isaías tí³² jè¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

15 Tsá² hué³² Zabulón quionh³ tsá² hué³² Neftalí,

tsá² zian² hué³² nio² hú¹ jui³² tí³ can³² jmí²miih²¹,

tsá² zian² jo²¹ cua³ Jordán, jui³² ní¹ hia³² hiú²,

la³ má²quionh³ tsá² zian² hué¹³ Galilea ñí¹ má²tionh² tsá²cá²jo²¹,
16 la³jín³² tsá² ní², tsá² qui³ tionh² ní² ñí¹ já¹niéi² ca³jíe³ cáun² joh¹
 zín³ lín³²;

hi³ jáun² tsá² ní², tsá² tionh² ñí¹ quian² heinh²¹ quioh²¹ hmú³²,
 má²ca³táin³ cáun² joh¹ hi³ lř³ la³jmí¹ lř³ joh¹ quioh²¹ cáun² jmái¹
 hmai²¹ hi³ ca³jniá³² siáh³.

17 Hi³ jáun² né³, la³ cun³ jmái¹ jáun² bíh¹ ca³ma³liáu³² Jesús hi³
 hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hi³ juáh³:

—Za¹ náh² jmí¹ honh², qui¹ má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá²
 má²cuá¹hiáun¹ hi³ lín¹³ Re²¹.

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hué¹³
 Galilea; ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² gon³ tsá² má²tún² rainh²¹, jan² tsá² jmí¹
 jmái² Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ jmái² siáh³ Pé¹, hi³ tsá² jan² né³ jmái² Tre²¹.
 Tsá² hí³ jmí¹ lín³ tsá² zanh²³ juo¹³, hi³ jáun² jmí¹ ná¹tón³² hmá³ quioh²¹
 chu³ jmái². **19** Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ná²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² juo¹³
 janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

20 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³
 jáun² quioh²¹ hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

21 Tí³ chí¹ján³ jáun² ca³lá² ca³jien³² siáh³ Jesús cónh³¹ gon³ tsá²
 má²tún² rainh²¹: Jacobo jon² Zebedeo quionh³ Juan² dá¹jon²¹. Tsá² hí³
 jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² quionh³ jméi², hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. Hi³
 jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³, **22** hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹
 ca³quiú² tsú² mu² quioh²¹ hi³ ca³chan³ tsú² siáh³ jméi², hi³ jáun²
 ja³taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 3:7-12; Lucas 6:17-19)

23 Hi³ jáun² jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tí² cuá¹ngi³² Jesús tá¹ cáun² hué¹³
 Galilea hi³ má²tín² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³
 quin³² ma³ caun³² juú², hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ hi³ Dió³²
 má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo², jĩ³ hi³ jmí¹ jmah²³ siáh³ tsáu² ca³la³ jáh³
 dú¹ ñí¹ mí¹uí³ hi³ ná¹zian² tsú². **24** Ca³li³ ñi³² bíh¹ tsáu² tá¹ cáun² hué³²
 Siria la³ cun³ ta²¹ hi³ jmu² Jesús, hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá²
 jmí¹ ná¹má²tso² tsí³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ hi³ hlah³, mí¹uí³, hi³ cúh² hi³ uóu³²;
 tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, tsá² ná¹jau² mí¹uí³ tsá¹ lí¹ jún²³ jĩ³
 tsá² hma² ní² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ ca³jmah³ Jesús.

25 Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², tsá²
 zian² Galilea, tsá² zian² la³cáun² ñí¹ tloh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá²

cu³tsa³², tsá² Jerusalén, ji³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní², ji³ tsá² zian² tí³ jo²¹
cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú² ní² siáh³.

Jái¹³ hi³ ca³ma³ta² Jesús tsi³ máh³

5 1 Jmí¹ ca³jén³² jáun² Jesús la³jín³² tsá² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³
hi³ jáun² ca³cuá³ ñí¹ jáun². Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²
ca³tiánh³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³; 2 hi³ jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³
má²tin² tsá² hí³ jái¹³ lá²:

Tsá² lí¹³ zian² re² tin²

(Lucas 6:20-23)

3 —Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²ca³li³tsin² hi³ tia³mii² jmí²chí³ quioh²¹
ñí¹con² Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³² jo³cuo² tsú².

4 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² nio² hlah³ tsí³, quí¹ Dió³² bíh¹ Tsá² chá³² re²
tsí³ tsú².

5 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tsí¹juá³, quí¹ hí³ bíh¹ tsa³tiánh² cáun² mi³cuú²
ñí¹ má²ca³jmú³ Dió³² jái¹³ hi³ cué³².

6 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² dí¹quian¹ hi³ ma³zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³
Dió³², la³juah²¹ dúh¹ hi³ ñí¹cuóunh²¹ ji³ hi³ hí¹quiéin² tsí³, quí¹ Dió³²
bíh¹ jmu³ hi³ conh²¹ hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú².

7 "Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² siánh³, quí¹
ja³bí¹ Dió³² já³² siáh³ mií³ tsí³ ñí¹con² tsá² la³ hí³.

8 "Jlánh¹ jmí¹ ren² ní¹juáh³ tsá² ji² hñu³ tsí³, quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³
jén³² Dió³².

9 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² jmu² hi³ niau²¹ tie³ ja¹ quioh²¹ tsáu², quí¹ tsá²
la³ hí³ bíh¹ lí¹³ juáh³ Dió³² hi³ jon².

10 "Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² má²tso² tsí³ la³ cun³ hi³ jmoh²³ tsáu² cun³ñí¹
hi³ hnió³ jmu³ la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², quí¹ tsá² la³ hí³ bíh¹ tónh³²
jo³cuo² Dió³².

11 "Jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ quiú² jmí¹ je²³ tsáu², hi³
ca³la³ hi³ hí¹ tsa¹ tsú² hnoh², ji³ ní¹juáh³ jmí¹ hleh³² tsú² la³jáh³ dúh¹ ñí¹
jú¹ tí¹jái² quián¹³ hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³. **12** Ma³hiún¹³ náh²
honh², tsinh¹ náh² jmu³, quí¹ hñu³mi³cuú² hián¹³ náh² cáun² hi³ jlánh¹
bíh¹ quien²; quí¹ la³ ní¹ bíh¹ ca³jmúh³² tsú² uá²jai³² tsá² lín³ hí³ tí³² jè¹
Dió³², tsá² ca³li³zian² jmí¹tin² la³ cónh³ bíh¹ hnoh².

Ñí¹, ji³ joh¹ sí² hi³ ca³tin¹ hngá¹máh³

(Marcos 4:21-23; 9:50; Lucas 8:16-17; 14:34-35)

13 "Hnoh² bíh¹ lín³ ñí¹ ñí¹con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Tí³la³ ní¹juáh³
la³ ca³li³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, jlánh³ yáh³ rón³² lí¹³ jmóuh³² tsú² hi³ jáun²
lí³ ñeh¹ siáh³? Tiú²uú² lín¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ hí¹ cáun² yáh³; cáun² má²cuf³
bíh¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ha³ zóh³² tsáu².

14 "Hnoh² bíh¹ lín³ joh¹ sí² ñí¹ con² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá². Jáun² né³, jmu¹³ jái¹³: Cáun² juú² nio² ñí¹ lí³ tsáih³ máh³, tiá² lí¹³ yáh³ hính³². **15** Sa³jun³ héinh²³ yáh³ tsú² cáun² sí² hi³ jáun² zih³² ti³ ñeh² cáun² tsí¹ cuó²; ti³la³ ñí¹ ñe¹ bíh¹ dí²chí³ tsú², hi³ jáun² tain²¹ joh¹ la³jín³² tsá² tionh² ñéih³. **16** Ja³bí¹ la³ jáun² hnoh² uá²jai³², jmu³ náh² hi³ tai²¹ joh¹ quián¹³ náh² ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² ní¹ má¹ca³jíe³ tsáu² la³jí³² hi³ chu²¹ hi³ jmu³² hnoh² jáun², hi³ jáun² ma³quien² tsú² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú².

Jesús má²ta² lánh³ lí³ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés

17 "Ha³ lí² cuí¹ lín¹³ hnoh² hi³ jná¹³ cuan³ hi³ má¹tauh²¹ ná¹ héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés, sa³jun³ hi³ ja³ma³tauh²¹ jná¹³ jái¹³ hi³ ca³ma³ta² jáun² tsá² ca³lín³ hí³ ti³² jē¹ Dió³² yáh³; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³ma³tauh²¹ yáh³ jná¹³ jái¹³ jáun², quí¹ ti³ ja³ma³tson¹³ jná¹³ la³ cun³ hi³ hnió³ juáh³ bíh¹. **18** Quí¹ jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ uá¹ cun³ má²já²hín³ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tiá² lí¹³ yáh³ tsa³hín³ hí¹ cáun² huéh³ quioh²¹ liei²¹, sa³jun³ hí¹ cáun² mái³ pih²¹ quioh²¹ huéh³ jáun², ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³ti²¹ lí¹³. **19** Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ tsá² tiá² ta²¹ haih²¹ lí³ua³ cáun² héih³² hi³ rá¹lí³ jáun², uá¹jinh¹ cáun² hi³ tiá² lin¹ nga³ quien², hi³ záih³² tsú² siáh³ tsáu² hi³ tiá² hniáuh³² tónh³² ta²¹, hi³ jáun² má²lín³ bíh¹ tsú² jan² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² má²tí³² héih³² jáun² né³, jí³ hi³ hieh³² siáh³ tsá² siánh³ hi³ jmu³ la³ jáun², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³². **20** Quí¹ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ tiá² ti³ jlánh¹ bí¹ re² jmúh¹³ náh² hi³ ti³² tsí³ Dió³² la³ cónh³ bíh¹ ti³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos, hi³ jáun² jmí¹líh³ bíh¹ tiá² lí¹³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² míh²³ tsí³

(Lucas 12:57-59)

21 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ hiauh³ tsá² haun³² dí¹hio³ ñú²deh³ dí² héih³² hi³ lí³ la³ lá²: "Ha³ lí² jngih³ tsáu², quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jngih² tsáu² ca³tin¹ tá¹tsin¹ héih³²". **22** Ti³la³ jná¹³ juah³², hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hian² ñí¹con² rainh²¹, cun³ tá¹tsin¹ bíh¹ tsá² la³ hí³ héih³². Ní¹juáh³ tsá² tú² híón³² rainh²¹, jáun² ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ hi³ chín¹ bíh¹ tá¹tsin¹ tsú² héih³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² zaih³² rainh²¹ tsá² lín¹ ja³ juón¹, háinh¹³ tsó³² ja¹ sí² quiu³juóu³² bíh¹ tsú².

23 "Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hi³ cuá¹cánh¹ hnú² ñí¹hiú¹³ hi³ cuá¹cuéh³ nú² Dió³², hi³ tá¹la³ má²zenh² nú² ñí¹ jáun² né³ tsau³ honh² hnú² hi³ zian² jan² renh² hnú² hi³ hau² nú², **24** chá¹ tín² hi³ quiánh¹ jáun² có³² ñí¹hiú¹³ jáun², hi³ cuánh² tín² hi³ cuá¹jmu³ nú² hi³ niau²¹ tie³

ja¹ quián¹³ nú² quiúnh¹ renh². Má¹jaún² má²ñeih²¹ hnú² siáh³ ñí¹hiú¹³ hi³ ñá¹ma³jnia¹³ nú² hi³ quiánh¹ jaún².

25 "Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³hna³ hnú² ñí¹ta²¹, hi³ jaún² jau³ tsú² hnú² ta³ ñí¹ tsá²tan²¹, ma³ré¹³ náh² jái¹³ tá¹la³ hí¹cua³táunh¹ náh² jaún² hú¹ jui³² quiúnh¹ tsú², hi³ jaún² tiá² tsa³jau² tsú² ta³ ñí¹ tsá² lín³ jue²¹; quí¹ ní² lí¹ ca³cue³ hnú² jue²¹ hi³ tsá² tú²jái¹³ hi³ tsa³tiaunh² tsú² hnú² hñu³mí¹ñí². **26** Juanh³² jná¹³ hi³ tiá² cáun² lí¹ liáun³ yáh³ hnú², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³ma³hmah²¹ hnú² jì³lí³² máh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² juón¹

27 "Hnoh² má²ca³niéih² hi³ ca³juáh³ tsú² la³ lá²: "Ha³ lí² lí¹ jmú² lí¹ cuó³". **28** Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² jien³² tsá²mi³ hi³ hu²¹ hlah³ tsí³, má²lí²jmú³ bíh¹ tsú² tso³ hñu³ tsí³ quionh³ tsá²mi³ hí³.

29 "Ní¹juáh³ mí¹máh¹ tí³ cuá² chu²¹ nú² má²lí²jmú³ hi³ ca³tánh³ nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jaún² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hín³ cá² mái³ mí¹máh¹ nú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tsa³hain³ nú² tá¹ jan² quiu³juóu³². **30** Hi³ ní¹juáh³ cuá² chu²¹ quián¹³ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² hnú² tso³, hná¹ cú²jueh³², hi³ jaún² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ tsa³hái³ cáun² cuonh² hnú² la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ hnú² tá¹ jan² quiu³juóu³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tín¹ tsá² hnió³ tun³ ñí²cuo²

(Mateo 19:3-11; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

31 "Ja³bí¹ jái¹³ lá² siáh³ juáh²³ tsáu² la³ cun³ jmí¹tin²: "Lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hniáuh³² bíh¹ cuéh³² tsú² ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú²". **32** Tí³la³ jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ lí³ua³ jan² tsá² hnió³ tun³ tsá²mi³ ñí²cuo² ta³ tiá² lin¹ zia³² jái¹³ he³ tso³ lí²jmú³ quionh³ tsá²ñuh² siánh³, cun³quionh³ la³ jaún² má²cueh³² tsú² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ juón¹ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ tsá² má²ca³tsáun³ quionh³ ñí²cuo² né³, jaún² tsá² la³ hí³ má²lín³ jan² tsá² juón¹ bíh¹ siáh³.

Jesús hie³² ca³tín¹ tsá² lí¹ hien² Dió³²

33 "Ja³bí¹ má²ca³niéih² hnoh² hi³ tsá²haun³² hiauh³ héih³² lá² jmí¹tin²: "Ha³ lí² tsunh²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmuh³ ñí¹con² Dió³², la³ cun³ jái¹³ hi³ má²lí²ma³tson¹³ nú² jaún² ñí¹con² tsú²". **34** Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ hí¹ cáun² bíh¹ hi³ tiá² hniáuh³² híeh¹ náh². Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hñu³mi³cuú², quí¹ ñí¹ jaún² bíh¹ ñí¹ cuá¹quien² Dió³²; **35** sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² hngá¹máh³ lá², quí¹ ñí¹ hué²¹ lá² dá² lí³ la³jmí¹ lí³ cáun² ñí¹ ná¹tsin¹ ta³ bíh¹ Dió³²; hi³ sa³jun³ hniáuh³² má¹tson¹³ náh² jái¹³ quián¹³ cun³quionh³ hi³ hieh³² náh² juú² Jerusalén, quí¹ ñí¹ jaún² dá² ca³tín¹ Re²¹ Tsá² chín¹ bíh¹. **36** Ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³

jái¹³ quián¹³ cun³ quionh³ hi³ hieh³² hnú² chih³², quí¹ hí¹ cá² máih³²
 yáh³ jnú² chih³² hnú² tiá² lí¹³ tiáu² ho³ liáh² hi³ jmúh¹³ nú² huen².
37 Ní¹ jí²¹ la³ ti³ hniáuh³² juáh¹³ hnú²: “Ján³”, ho³ lá² dá²: “Já¹ han²¹” bíh¹;
 quí¹ la³ jí³² jái¹³ hi³ lí¹ má² ná² tsin³ tsú² ní¹ jái¹³ ní² ja³² ní¹ con² tsá²
 hláinh¹ bíh¹.

Jesús hie³² ca³ ti²¹ hi³ jeinh³² tsú²

(Lucas 6:29-30)

38 ”Hnoh² má² ca³ niéih² náh² jái¹³ hi³ qui³ juáh²³ tsú² jáun² la³ cun³
 jmí¹ tin²: “Hniáuh³² jeinh³² tsú² la³ cun³ rón³² lí³ hi³ ca³ quiúnh³², uá¹ la³
 cun³ mí¹ ní¹ tsú², ní¹ juáh³ ca³ hliáh³ tsú² mí¹ ní¹ rainh²¹, ja³ bí¹ la³ jáun²
 hi³ ca³ ti²¹ ján¹ tsú² uá² jai³²”. **39** Ti³ la³ jná¹³ juanh³² ní¹ con² hnoh²: Ha³
 lí² jeinh¹ náh² ní¹ con² tsá² hian² tsí³; ti³ la³ ní¹ juáh³ zian² tsá² pá²³ cá²
 jo²¹ máh¹ náh², ti³ cuéh³ tsú² siáh³ ti³ cá² jo²¹ cáun² cuí¹ pá¹³.
40 Ní¹ juáh³ zian² tsá² hnió³ hna³ hnú² ní¹ ta²¹, hi³ hnió³ tsú² quin³ hanh²
 nú², cuéh³ tsú² la³ jí³ hmih³² cháu³ quián¹³. **41** Ní¹ juáh³ zian² tsá²
 dí² quiaun³ hnú² jmái¹ hi³ cánh¹ hnú² lío²¹ ní¹ tí³ cú² mei²¹ quin² ta³ tsú²,
 ti³ re² quián² ní¹ tí³ tenh³ cu³ jáun². **42** Lí³ ua³ jan² tsá² zia³² hi³ mī³²
 ní¹ con² hnú², cuéh³ tsú², hi³ ha³ lí² ma³ zian¹³ siáh³ ní¹ con² tsá² zia³² hi³
 chí² ní¹ con² nú².

Hniáuh³² hnio³ tsú² tsá² hau²

(Lucas 6:27-36)

43 ”Ja³ bí¹ má² ca³ niéih² hnoh² hi³ juáh²³ tsú² la³ cun³ jmí¹ tin²:
 “Ma³ hno¹ tsá² re² juónh³² quiúnh¹, ti³ la³ hon² nú² jmu³ ní¹ juáh³ tsá²
 hau² nú²”. **44** Ti³ la³ jná¹³ juah³²: Ma³ hno¹ náh² tsá² jmu² hian² tsí³
 ní¹ con² náh², [hi³ chu²¹ jeinh¹ náh² ní¹ con² tsá² chú² juóu³², jmu³ náh²
 hi³ chú³² ní¹ con² tsá² hau²,] Dió³² lienh¹ quioh²¹ [tsá² quiú² je²³ jí³] tsá²
 jmu² hian² tsí³ ní¹ con² nú². **45** Jáun² la³ ní² bíh¹ lí³ lín¹ hi³ tson² lín³
 hnoh² jon² Dió³² Neh² náh², Tsá² cuá³ hñu³ mī³ cuú²; quí¹ hí³ dá² jmu² hi³
 tain³² hiú² tsá² chun¹ la³ jí³ tsá² hláih¹ ní² siáh³, hi³ zen² tsú² siáh³ jmí³
 ní¹ con² tsá² zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ dí², la³ jí³ ní¹ con² tsá² zian² cun³
 tin² tsí³ hmóu³² ní² siáh³. **46** Su³ uú² lí¹ lín²³ náh² hi³ zia³² hi³ hián¹³
 cun³ ní¹ hi³ hno³ náh² jmáh³ la³ tsá² hniau³ náh² hmóu³². Quí¹ hí¹ la³ ti³
 tsá² chí² hmah²¹ yáh³ jmu² la³ jáun². **47** Hi³ ní¹ juáh³ cuen²³ hnoh² Dió³²
 jmáh³ la³ tsá² juónh³² náh² re² quiúnh¹, ¿he³ dá² hi³ chu²¹ jmuh³² náh²
 ní¹ juáh³ la³ jáun²? Quí¹ hí¹ la³ ti³ tsá² tiá² cuóun³² Dió³² yáh³ ná¹ jmu² la³
 jáun². **48** Jmu³ náh² chun¹ la³ jmí¹ chun¹ Neh² náh² Tsá² cuá³
 hñu³ mī³ cuú².

Jesús hie³² he³ lánh³ lí³ ta²¹ chu²¹

6 **1** ”Ha³ lí² lí¹ ma³ ti²¹ náh² cuáh³² jmáh³ la³ ní¹ jie²³ tsáu² cun³ ní¹ hi³
 hniá¹ náh² hi³ jie³ tsáu² lánh³ jmuh³² náh². Quí¹ hí¹ cáun² yáh³

tiú²uú² hi³ hián¹³ náh² ñí¹con² Ñeh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², ní¹juáh³ la³ jáun² la³ jmuh³² náh².

2 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ jmí¹ ma³hon¹ hnú² tsá² li³hniauh²³ ñí¹con², ha³ lí² jmu² hnú² chú¹ja²¹ ñí¹con² ca³la³ jánh³ dú¹ tsáu², tsá² zian² ja¹ hñú³ jí³ tsá² tiáunh¹ hñu³ cuáh³² ní² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ hléh³² tsáu² re² quioh²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. **3** Ti³la³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³ma³hon¹ hnú² tsá² li³hniauh²³ ñí¹con², jmu³ la³ cun³ li³ lí¹³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² li³ ñí³², uá¹jinh¹ tsá² jlánh¹ re² juónh³² náh² quiúnh¹. **4** Ta³máih³ bíh¹ hniáuh³² jmúh¹³ hnú², hi³ jáun² hián¹³ nú² la³ cun³ hi³ cué³² Ñeh² nú², Tsá² jé²³ la³ cun³ hi³ jmuh³² nú² jáun².

Jesús má²ta² he³ lánh³ liéinh³² tsú² Dió³²

(Mateo 7:7-11; Lucas 11:2-4)

5 "Ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnoh² Dió³², ha³ lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹, hi³ zain³² liéinh³² Dió³² ta³ ná¹táun³ ñí¹ lí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí² jí³ ñí¹ lí³ cuoh¹ ja¹ hñú³ ní² siáh³, hi³ jáun² jé³ tsáu². Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ jí³²la³ jú¹ chu²¹ hi³ hléh³² jáun² tsáu² bíh¹ jéi³²í¹ hiáuh³ tsú², ha³ tiú²uú² hi³ siáh³ zia³² yáh³. **6** Ti³la³ ní¹ má¹ca³lien¹ hnú² Dió³² né³, hen² ñéih³ quián¹³ hi³ jná¹ ho³hñú¹³, hi³ jáun² ñí¹ zenh² nú² jáun² huen² lien¹ Ñeh². Hi³ jáun² la³ jáun² zia³² hi³ hián¹³ nú² ñí¹con² Ñeh², Tsá² jé²³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ conh¹.

7 "Ní¹ má¹ca³lien¹ nú² Dió³², ha³ lí² hléh² cú²hiú² cú²cuóh³² jái¹³ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ la³jmí¹ jmu² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², quí¹ tsá² hí³ lí¹ lín²³ hi³ cun³quionh³ hi³ hleh³² jáun² hliáun³ jái¹³ lí¹³ ne³ Dió³². **8** Lí² jmú² náh² la³jmí¹ jmu² tsá² hí³; quí¹ ñeh² bí¹ hi³ mih¹³ náh² má²ñí³² bíh¹ Ñeh² náh² ní¹juáh³ he³ li³hniauh²³ ñí¹con² náh². **9** Hi³ jáun² né³, lien¹ náh² Dió³² la³ lá²:

Hnú² Tia²¹, Tsá² ñíh³ nú² hñu³mi³cuú²,
cá² ñí¹ hi³ chu²¹ cuí¹ ná¹chan¹ hi³ jmái² hnú².

10 Cuí¹ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ la³jín³² tsáu² tónh³² jo³cuonh² hnú².
Cuí¹ lí¹³ bíh¹ ñí¹ hué²¹ lá² la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú² jmúh¹³,
la³jmí¹ lí³ hñu³mi³cuú².

11 Cué¹ tiá³ má³² hi³ hniáuh³² ñí¹con² jnoh¹ né³²,
la³ cun³ hi³ qui³ hniáuh³² quiú¹³ jnoh¹ cun³ jmá² cun³ jnia³².

12 Chin³² tiá³ honh² ca³ti²¹ hi³ má²ca³hliáuh² jnoh¹,
la³jmí¹ chin²³ jnoh¹ tsí³ la³ cun³ hi³ má²ca³hliánh² tsáu² ñí¹con²
jnoh¹.

13 Ma³hau¹ tiá³ jnoh¹ hi³ tiá² ca³ tiá² lau³ jnoh¹ tsá² hláinh¹,
liau¹ tiá³ jnoh¹ ñí¹con² pí³ quioh²¹ tsú².

[Quí¹ hnú² bíh¹ Tsá² hauh³² nú² jái¹³ ñí¹con² ca³la³ jí³li³²,
Tsá² pin³ cun³ tán¹ cun³ hián²,

Tsá² cuá¹ quien² la³ cun³ jmí¹ hi³ nio².

Tson² bíh¹ la³ jáun²].

14 "Jáun² né³, ní¹juáh³ hnoh² chíh¹ honh² tsáu¹³ tsá² jmu² hlah³ ní¹con² náh², jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá¹ hñu³ mi³ cuú² chí¹³ uá² jai³² tsí³ tsáuh³ hnoh²; **15** tí³ la³ ní¹juáh³ tiá² chin²³ yáh³ hnoh² honh² tsáu¹³ tsáu², jáun² sa³ jun³ Ñeh² yáh³ hnoh² chin¹³ tsí³ tsáuh³ hnoh².

Jesús hie³² ca³ ti²¹ hi³ má² hien²¹ tsú²

16 "Ní¹ má¹ ca³ ma³ hien²¹ hnoh², ha³ lí² hái² náh² hlah³ máh¹ la³ jmí¹ jmu² tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹; quí¹ tsá² jmu² hí³ la³ jáun² dá² hnió³ jé³ tsáu² hi³ hí³ dí² ná¹ má² hien²¹. Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ cun³ ní² bíh¹ má² ca³ táuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ tsá² la³ hí³ ní¹juáh³ la³ jáun². **17** Tí³ la³ hnú² má¹ na²¹, ní¹ má¹ ca³ ma³ hien²¹ nú², ráin² máh¹ hi³ siáu¹ siáh³ re² chih³², **18** hi³ jáun² tiá² lí³ lieih²¹ tsáu² hi³ hnú² ní³ ma³ hien²¹ nú². Jí³² la³ Ñeh² hnú², Tsá² zenh² quiúnh¹ hnú² ta³ tiá² jniá³ jáun² bíh¹ lí³ ní³²; hi³ jáun² hí³ bíh¹ zia³² hi³ cué³² ca³ ti²¹ la³ cun³ hi³ jmuh³² hnú² jáun² ta³ máih³.

Tsá² má² nióh³² hi³ quioh²¹ hñu³ mi³ cuú²

(Lucas 12:33-34)

19 "Ha³ lí² jmú² dí¹ quiaunh²¹ honh² hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ ní¹ hué²¹ lá², ní¹ lí¹³ tsa³ hín³ hi³ quián¹³ cun³ quionh³ hi³ cuh³ mí¹ cháu² jí³ hi³ hiá³² juóuh³² ní², jí³ ní¹ lí¹³ hí³ háin² hi³ han³. **20** Tí³ re² jmu³ náh² pí³ hi³ lí³ zian² náh² hliáun³ hñu³ mi³ cuú², ní¹ tiá² lí¹³ hí³ mí¹ cháu² hi³ cuh³, sa³ jun³ hiá³² juóuh³² siáh³, hi³ sa³ jun³ háin² lí¹³ tónh³² siáh³ hi³ han³. **21** Quí¹ ní¹juáh³ ní¹ nio¹ hi³ quián¹³ náh², ní¹ jáun² bíh¹ uá² jai³² cua³ jmí² chí³ quián¹³ náh².

Mí¹ ní¹ tsú² cue³² joh¹ quioh²¹ tá¹ jan²

(Lucas 11:34-36)

22 "Mí¹ ní¹ tsú² lí³ la³ jmí¹ lí³ cáun² sí² quioh²¹ tá¹ jan² tsú²; jáun² né³ ní¹juáh³ chu²¹ mí¹ máh¹ hnú², jáun² ní¹con² tá¹ jan² bíh¹ nú² zia³² joh¹; **23** tí³ la³ ní¹juáh³ jlánh¹ la³ hláih¹ mí¹ máh¹ nú² né³, jáun² tá¹ jan² bíh¹ nú² zenh² já¹ niéi². Hi³ ní¹juáh³ cha³ jmí¹ lí³ joh¹ quián¹³ nú² cáun² já¹ niéi² bíh¹ la³ lí³, icónh³ bíh¹ tiá² la³ lí³ cáun² já¹ niéi² hmíh² ní¹juáh³ la³ jáun²!

Dió³² jí³ quie³ ní²

(Lucas 16:13)

24 "Hí¹ jan² tsáu² tiá² lí¹³ ma³ tí³² ní¹con² gon³ juo¹³, quí¹ tiá² tí²¹ yáh³ tsí³ tsú² tsá² jan², hi³ tsá² jan² né³, tí³² lín³² bíh¹ tsí³ tsú²; re² lín³² bíh¹ ma³ tí³² tsú² héih³² quioh²¹ jan², hi³ tsá² jan² né³, tiá² ta²¹ tanh² yáh³ tsú².

Jáun² né³, cónh³ tiá² lí¹³ bíh¹ hno³ náh² Dió³² cu³tsa³² quionh³ hi³ hniá¹ náh² hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá².

Dió³² nióh³² hua³hí¹³ tsá² ná¹lín³ jon²

(Lucas 12:22-31)

25 "Juo³ jná¹³ hnoh²: Ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zian² náh², ca³ti²¹ ha³ jinh¹ já³² má³² hi³ cúh¹³ náh² ho³ jmái² hi³ húh¹³ náh², jì³ ha³ jinh¹ já³² hmih³² hi³ quíh¹³ náh² siáh³. ¿Há¹ jun³juáh¹³ jmí²chí³ quioh²¹ bíh¹ tsú² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bí¹ má³² dúh¹; hi³ ngú³ quioh²¹ bíh¹ tsú² siáh³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ha¹ tsú²? **26** Sá¹ní² jie³ ha³ lánh³ zian² quiuh²¹ tan³², jáh³ tiá² lin¹ hi³ jñi³² hí¹ cáun², sa³jun³ zia³² bíh¹ cáun² hi³ lau³² quioh²¹ jáh³, hi³ sa³jun³ zeh² bíh¹ siáh³ hñu³cuí³ quioh²¹, tí³la³ cun³ jáun² zia³² bíh¹ má³² hi³ cue³² Ñeh² náh² hi³ cúh² jáh³. ¿Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² náh² la³ cónh³ bíh¹ tan³²? **27** ¿Hin² yáh³ hnoh² tin² jmúh¹³ hi³ cuóun¹³ cónh³í¹ cá² lí², uá¹jinh¹ hen² lín³² honh² náh² hi³ cuóun¹³ náh²?

28 "Hi³ ¿he³ láih³² hi³² honh² náh² ca³ti²¹ hmih³² hi³ quíh¹³ náh²? Sá¹ní² jie³ náh² ha³ lánh³ rón³² cuóun² lí¹³ hi³ tsi²¹ ñí¹ náí², lí¹³ jáun² tiá² lin¹ jáu² zeh³² yáh³, hi³ sa³jun³ ta³² siáh³ tá³; **29** tí³la³ cun³ jáun² ta³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón yáh³ tiá² chú³² jmí¹ jniá³ la³jmí¹ jniá³ lí¹³ ní², uá¹jinh¹ jmí¹ zioh² lín³² tsú². **30** Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ Dió³² jmu² hi³ ca³la³ chú³² lín³² jniá³ náí², cáun² hi³ tsi²¹ ñí¹ náí² né³², hi³ jáun² tsa³háu² má²jín³² bíh¹ tsú² tí³ ñeh² cáun² pìeh¹ ní¹ má¹ca³lí³ quiéin², jáun² ní¹juáh³ ta³ bí¹ náí² yáh³ jmu² Dió³² hi³ chú³² jniá³, icónh³ bíh¹ tiá² jmu³ Dió³² hi³ zia³² hanh² hnoh², hnoh² tsá² cáun² lí¹ hi³² honh² náh²! **31** Hi³ jáun² ha³ lí² cuí¹ hi²¹ honh² náh², hi³ juáh¹³ náh²: "¿He³ dá² cúh¹³ dí²?", hi³: "¿He³ dá² hnáih¹³ dí²?" ho³ hi³: "¿He³ dá² quíh¹³ dí²?" **32** Quí¹ la³jín³² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³² ná¹hi³² tsi³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ní²; tí³la³ hnoh² má¹ná¹, zian² bíh¹ jan² Ñeh² hnoh², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú², Tsá² cuá¹ñi³² la³jí³² hi³ lí³hniauh²³ quián¹³ náh². **33** Ñí¹ jí²¹la³ tí³ chan¹³ náh² hmóu³² jo³cuo² Dió³² bíh¹ hi³ má¹tih²¹ náh² re² ní¹con² tsú², jì³ hi³ má¹zián¹³ náh² re² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hián¹³ náh² ca³la³ jí³lí³² hi³ jáun². **34** Ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ca³ti²¹ he³ lí¹³ tsa³háu², quí¹ zia³² bíh¹ jmái¹ tsa³háu² hi³ lí¹³ hi³² honh² hnoh² ca³ti²¹ hi³ quioh²¹ tsa³háu². Quí¹ ma³ quin³² ma³ cú² jmái¹ bíh¹ má²zia³² uu³mi²tsi³² quioh²¹.

Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu²

(Lucas 6:37-42)

7 1 "Ha³ lí² chú¹ lí² ñih²¹ náh² tsáu² hi³ jáun² tiá² ra³tsa² náh² Dió³² héih³² la³ jáun². **2** Quí¹ la³ jáun² bíh¹ ra³tsi³² tsú² héih³² ní¹con² hnoh², la³jmí¹ rá²tsih³² hnoh² jáun² héih³² ní¹con² tsáu² bíh¹. La³ cun³ rón³² lí³ héih³² hi³ chah³² náh² hi³ cueh³² náh² ní¹con² tsáu², héih³² la³

jáun² bíh¹ siáh³ chá³² Dió³² hi³ cué³² ñí¹con² hnóh². 3 ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jieh²¹ hnú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mǐ¹ñí¹ renh², ní¹juáh³ tiá² lí²tsin² yáh³ hnú² hi³ hu²¹ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² mǐ¹máh¹ huen²? 4 ¿Ha³ lánh³ rón³² hó³² honh¹ hnú² hi³ juoh¹ nú² renh²: “iCuí¹ chí¹³ ná³ má¹qui³² hu²¹ mǐ¹máh¹ hnú²!”, hi³ ní¹juáh³ cáun² pa²¹ hná¹ hmá² bíh¹ la³ hu²¹ quián¹³ hnú² huen² má¹lí³² jáun²? 5 iHnú² tsá² lín³ nú² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, la³ñí¹ tín² chí³ hná¹ hmá² pa²¹ hi³ hu²¹ mǐ¹máh¹ huen², hi³ jáun² má¹jáun² lí¹³ jieh²¹ hnú² re² hi³ chíh¹ nú² má¹qui³² pih²¹ hi³ hu²¹ mǐ¹ñí¹ renh².

6 ”Ha³ lí² lí¹ cué² hi³ híen¹ ñí¹con² tsá² zian² la³jmǐ¹ zian² tsái², quí¹ ní² lí¹ ca³qui³ ca³jme³ tsú² hi³ chau³ náh² tsú² cú²tiú² cú²jóh³² hó³². Ha³ lí² lí¹ ma³jnia¹³ hi³ quien² quián¹³ ñí¹con² tsá² zian² la³jmǐ¹ zian² mǐ²ñí³, quí¹ ní² lí¹ ca³ha³ ca³zauh³ tsú².

Mǐ¹ náh², hniah², hi³ hléh¹ siáh³ ho³hñú¹³

(Lucas 11:9-13)

7 ”Mǐ¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ jáun² hian³ náh², hniah² náh² hi³ jáun² chanh¹ náh², hléh¹ náh² ho³hñú¹³ hi³ jáun² niá³² tsú². 8 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² mǐ³² ñí¹con² tsú², hiáuh¹³ bíh¹ tsú²; ní¹juáh³ tsá² hnauh², choh¹³ bíh¹; hi³ ní¹juáh³ tsá² hleh³² ho³hñú¹³ né³, niá³ bíh¹.

9 ”Quí¹ ¿hin² yáh³ tsánh² hnóh² tiá³ honh² hi³ cueh¹ cá² má³ quín¹ jónh³² ní¹juáh³ hí¹miih²¹ bíh¹ la³ cuá¹mǐ³²? 10 Ho³ ní¹juáh³ cuá¹mǐ² jan² juo¹³, ¿hí¹ tiá³ honh² náh² hi³ cuen¹³ jan² jáh³ hláinh¹? 11 Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ tu³ bí¹ hnóh² yáh³ tsá² tiá² chun¹ náh², tín² bíh¹ náh² cuéh¹ hi³ chu²¹ ñí¹con² jónh³², itiá¹³ bíh¹ tiá³ Neh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mǐ³cuú² tiá² cué³² hi³ chu²¹ ñí¹con² tsá² hiú² mǐ³²!

12 ”Jáun² jmu³ náh² la³jǐ³² jmá¹ ñí¹con² tsáu² ní¹juáh³ he³ lánh³ hnáuh² náh² jmu³ tsú² ñí¹con² náh² hmóu³²; quí¹ la³ jáun² bíh¹ lí³ héih³² hi³ jmu² jáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jǐ³ ñí¹ Sǐ² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² ní² uá²jai³².

Ho³jní¹³ jái³²

(Lucas 13:24)

13 ”Tiónh³² náh² tí³ jui³² ho³jní¹³ tsái². Hú³ bíh¹ ho³jní¹³, hi³ ca³la³ hi³ jáu² lín³² bíh¹ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ tsa³hín³ tsú², hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tsá²táunh¹ jui³² jaun³²; 14 tí³la³ ho³jní¹³ jǐ³ jui³² hi³ chau²¹ ñí¹ lí¹³ zian² tsú² né³, jái³² lín³² bíh¹ hi³ tiá² lí³ tí¹ lí³ jenh¹, hi³ jáun² cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² choh²³ jui³² jaun³².

Lín¹ bíh¹ he³ ñí¹ hmá² cun³quionh³ má³ hi³ há³²

(Mateo 12:34-35; Lucas 6:43-45)

15 ”Hua³hín¹³ náh² ñí¹con² tsá² lí¹ juáh²³ hi³ lín³ tí³² jē¹ Dió³². Tsá² hí³ dá² ja³táunh¹ ñí¹con² hnóh² hi³ ná¹lín³ la³jmǐ¹ lín³ já¹ziáh², tí³la³ tí³

ñeh² má¹ná¹ ná¹lín³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsí² ná¹ jín¹. **16** Hnoh² lí¹³ lí³ cuóun³² náh² tsú² cun³quionh³ ha³ lánh³ jmu² bíh¹ tsú²; quí¹ tiá² cun³² yáh³ tsú² mi³ uóun²jieh¹³ ja¹ tan³ mi³juíh², hi³ sa³jun³ cun³² yáh³ tsú² mi³ sí² co² tsi³ hmá² ton². **17** La³ ní² bíh¹ lí³ hi³ la³jí³² hmá² chu²¹ hái³² má³ chu²¹, hi³ la³jí³² hmá² hlah³ né³, hái³² mi³ hlah³. **18** Ní¹juáh³ hmá² chu²¹, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ ha³ má³ hlah³, sa³jun³ hmá² hlah³ lí¹³ ha³ má³ chu²¹. **19** La³jí³² hmá² tiá² má³ chu²¹ hái³², quiéih³² bíh¹ tsú² hmá² jáun², hi³ jáun² jín³² tsú². **20** Hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí³ cuóun³² hnoh² tsáu² cun³quionh³ lánh³ jmu² tsú².

Tiá² la³jín³² tsáu² lí¹³ yáh³ tónh³² jo³cuo² Dió³²

(Lucas 13:25-27)

21 "Jun³juáh¹³ la³jín³² yáh³ tsá² zái³² jná¹³: "iHnú² bíh¹ lín³ Juóu³² jná¹³!" lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ jí³²la³ tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² bíh¹ lí¹³ tónh³². **22** Ní¹ má¹ca²chó³² jmái¹ jáun², juóun³² lín³² tsáu² zái³² jná¹³: "Hnú² Juo¹³ jnoh¹, jnoh¹ ca³hléh¹³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² jái¹³ hi³ ca³hi³ hñu³ tsí³ jnoh¹, hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² bíh¹ ca³huen¹³ jnoh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ hnú² siáh³ ca³jmú¹³ jnoh¹ hliáun³ hua³jueh³²". **23** Tí³la³ jná¹³ né³ nga¹ la³ lá² má¹jáun², hi³ juo¹³ ná¹: "Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² ca³lí³ cuóu³² jná¹³ hnoh². iTí³ có³² quin³² náh² ní¹con² jná¹³, hnoh² tsá² jmuh³² náh² hi³ hlah³ hi³ hó³²!"

Jmíh¹ hiah³² pin³, jí³ hi³ tiá² pin³

(Marcos 1:22; Lucas 6:47-49)

24 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, tsá² ca³zih³ hñú¹³ cáun² tsi³ hláu². **25** Hi³ jáun² uá¹jinh¹ tsau³ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ siáh³ cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ tiá³ hi³ jmí¹ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², tí³la³ tiá² cá²quíh³² yáh³, quí¹ ní¹ hláu² bíh¹ jmí¹ chí¹hliáun³² jmíh¹ hiah³². **26** Tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² má²tí³² la³ cun³ jái¹³ hi³ juah³² jná¹³ má¹ná¹, tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá²ñuh² cáun¹ bíh¹, tsá² ca³zih³ hñú¹³ ní¹ zái¹ táh¹. **27** Hi³ jáun² jmí¹ tsau²¹ jmí³, hi³ ca³lí³ hliáun³ bíh¹ jmí² cua³, hi³ ja³ bíh¹ siáh³ chí³ hi³ hnió³ quíh³ hñú³ jáun², jáun² hñú³ jáun² né³, ca³quí² cá²cuon³ bíh¹.

28 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ hleh³² jáun² Jesús, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ tsá² jmí¹ ná¹nái³² hí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; **29** quí¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ yáh³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 1 Jmí¹ ca³son² jáun² Jesús tsi³ máh³, juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹. 2 Hi³ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ mi³ho²¹ péin³, hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Ti³², ní¹juáh³ hnáuh² hnú², tìn² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jìn² jná¹³.

3 Jáun² né³, Jesús ca³tí³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² icuí¹ lan² hnú²!

Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³jui³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. 4 Hi³ jáun² ca³juáh³ Jesús hi³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh² hi³ cuá²ma³jnia¹³ ní¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ní¹con² Dió³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ jáun² hla¹ Moisés, hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

Jesús jmah²³ tsá² quian²¹ hliáu³ tsá² chín¹

(Lucas 7:1-10)

5 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum. Jáun² jan² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano ja³ ní¹con² tsú² hi³ ca³hiu³ ca³mí³, 6 hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ti³², tsá² lín³ quian²¹ jná¹³ rón³² rá²tsáun¹ hi³ hma², jí³ hi³ má²tso² tsí³ hi³ cú² uóu³².

7 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñe¹ bíh¹ jná¹³ hi³ ní¹jmah²¹ ná¹ tsú².

8 Ti³la³ hliáu³ tsá² chín¹ hí³ né³ ca³ngái³:

—Ti³², jun³ lin¹ tsáu² yáh³ jná¹³ hi³ juáh¹³ hi³ hnú² cuóh¹³ hñu³² ná¹; ní¹ jí²¹la³ tí³ jmúh¹³ hnú² héih³² bíh¹ hi³ jáun² tsá² quian²¹ jná¹³ lan¹³.

9 Quí¹ ja³bí¹ jná¹³ siáh³ zian² juóu³², hi³ ja³bí¹ lín³ jná¹³ siáh³ hi³ chín¹ ní¹con² hliáu³. Jáun² ní¹ má¹cá²jmú³² jná¹³ héih³² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² hí³ hi³ tsó³², jáun² tsau³² bíh¹; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ jan²: “iÑa³²!” jáun² ja³²; hi³ ní¹juáh³ juo¹³ jná¹³ tsá² lín³ quian²¹ ná¹: “iJmu³ hi³ lá²!” jáun² jmu² bíh¹ tsú².

10 Jmí¹ má²lí²niéi³² Jesús jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ tsá² jmí¹ hí¹já²taunh¹ hí³ cu³hna²¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má²ca³chanh²¹ jná¹³ ja¹ tsá² Israel lá², tsá² nio² cáun² tán¹ tsí³ la³jmí¹ nio² cáun² tsí³ tsá²ñuh² tsá²cá²jo²¹ lá². 11 Jná¹³ juanh³² ní¹con² hnoh², hi³ juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh¹ tí³ jui³² ní¹ hia³² hiú² jí³ tí³ jui³² ní¹ tá²tsi²¹ hiú² ní² siáh³, hi³ tsa³cuú² tsa³hính² cu³lí²¹ quionh³ hla¹ Há²bran²¹, hla¹ Isaac jí³ hla¹ Jacob ní² hñu³mi³cuú² ní¹ cuá¹quien² Dió³²; 12 tí³la³ tsá² jmí¹ ca³tín¹ hi³ tsa³tiánh² ní¹ cuá¹quien² Dió³² né³, tsá² hí³ dá² chu³ huen³ bíh¹ tsú² hi³

ziu³ cuin³ tsú² ñí¹ lí³ já¹niéi² tí³ cheih³², ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hi³ má²zian² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

13 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² hliáu³ tsá² chín¹ hí³:

—Cuánh² hñuh³², cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ táunh²³ hnú² ní² ta²¹.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsá² quian²¹ tsú².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Pé¹

(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ Jesús hñú¹³ Pé¹, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jien³² tsú² mi³ziú¹³ Pé¹ hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³ hi³ rá²tsáun¹ hi³ chéin³.

15 Jáun² ca³tí³ dí² cuo² cuo² tsá²mi³ hí³, jáun² la³jui³² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú²; jmí¹jáun² ca³náu² tsá²mi³ hí³, hi³ ca³jmú³ má³² hi³ cuh³ tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

16 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³jan² tsú² juóun³² lín³² tsá² tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ñí¹con² Jesús; jáun² cun³quionh³ cá² jon¹ jái¹³ bíh¹ ca³huen³ tsú² la³jín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², ja³bí¹ ca³jmah³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹ mí¹uí³ siáh³ siáh³.

17 Cun³quionh³ la³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías tí³² jë¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ ca³caun² hi³ jmí¹ lín³ jnoh¹ jáun², jì³ hi³ ca³caun² tsú² siáh³ mí¹uí³ quiú¹³ dí²”.

Tsá² jmí¹ hnió³ tsa³táunh¹ quionh³ Jesús

(Lucas 9:57-62)

18 Jmí¹ ca³jíe³ jáun² Jesús hi³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² tionh² cu³ jéin³ quioh²¹, jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ hán³² tsú² cú²jueh³² tí³ jo²¹ jmái¹ lí¹ ná¹ho³ jáun². **19** Jmí¹jáun² jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹ ja³ hi³ cua³lien³ Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ñe¹ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ hnú² lí³ua³ cáun² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

20 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáh³ zia³² tá² hláu² quioh²¹ bíh¹ cuo², hi³ zia³² bíh¹ siáh³ záí² quioh²¹ tan³²; tí³la³ Jon² tsá²mi³cuóun² má¹ná¹, tiá² zia³² yáh³ ñí¹ lí¹³ jnioh¹³.

21 Siáh³ siáh³ jan² tsá² má²hen² tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², cué¹ tín² jái¹³ hi³ ñí¹hón²¹ jná¹³ ñuh³² [ní¹ má¹jun²].

22 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² tsá² ná¹jún¹ [ñí¹con² Dió³²] cuí¹ cha³hón³² hla¹ rainh²¹.

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² ji³ chí³

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu², hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² já¹taunh²¹ siáh³ quionh³. **24** Hi³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³, cu³diá²jan² ca³ja³ cáun² chí³ tiá³ lín³² hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jmí¹ má²hí¹conh³² yáh³ jmái² hñu³ mu², hi³ jmí¹ má²jlái²³ siáh³ mu² ma³ quin³² ma³ cu³ tsin¹ jmí²miih²¹. Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹. **25** Jáun² ca³ñí¹ñi¹³ tsú² Jesús, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iTi³², liau¹ jnoh¹! iHénh³ máh³ má²tsá²hanh³² dí² hñu³ jmái²!

26 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ja³²li³ ná¹juenh²¹ náh²? iJlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²!

Hi³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³ ji³ jmí²miih²¹ ní²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hná³ chí³ hi³ ca³ta³no¹ tie³ pih²¹. **27** Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² quionh³ Jesús né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹, hi³ ca³juáñh³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní² hi³ hí¹ la³ tí³ chí³ ji³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Jmí¹ cá¹chó²¹ jáun² Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ né³, ñí¹ má²lí³ hué³² quioh²¹ tsá² Gadara, jáun² ca³huén² gon³ tsá²ñuh² ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹ Jesús. Tá¹ gon³ bíh¹ tsú² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³; tsá² hí³ jmí¹ hian² lín³² tsí³ hi³ ca³la³ hí¹ jan² tiá² hin² jmí¹ lí³ ngá¹³ hú¹ jui³² jáun². **29** Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² hóh³² tiá³ lín³² hi³ juáñh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jnoh¹, hnú² Jesús Jon² Dió³²? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² ñí¹ lá² hi³ ña³jmuh³ nú² hi³ má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ ta³ ñeh² bíh¹ hi³ chau²¹ jmái¹?

30 Ñí¹ má²janh² jáun² jmí¹ ñí³taunh¹ juóun³² mí²ñí³ hi³ ñí³cúh¹³ háu²; **31** hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús, hi³ ca³juáñh³:

—Ní¹juáñh³ hi³ hue¹³ nú² jnoh¹, cué¹ tiá³ jái¹³ hi³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ ó³².

32 Jáun² Jesús ca³juáñh³:

—iHuen³ náh²! iCuá²tiónh³² náh²!

Hi³ jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² hí³ hi³ ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³; la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³cuóun³ mí²ñí³ hí³ tí³ jui³² dí¹jí²³ ñí¹ hlah³, hi³ jáun² ca³sunh³ chu³ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³tsan³.

33 Tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ né³, ca³cuóun³ bíh¹ hí³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² la³ cun³ hí³ má²lí³², jì³ la³jí³² hí³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá²ñuh² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³.

34 Jmí¹jáun² ca³huén² la³jín³² tsá² juú² hí³ ca³ñí¹ma³jéinh³ Jesús; jmí¹ ca³jien³² dí² jáun² né³, ca³hiu³ ca³mí³ dí² ñí¹con² tsú² hí³ cua³han² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³hi³ Jesús hñu³ mu², hí³ ca³han³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² hí³ ca³chánh³² tí³ juú²co¹. **2** Ñí¹ jáun² ca³ñí¹jan² tsáu² jan² tsá²ñuh² tsá² hma², hí³ rá¹tsin² cáun² ñí¹ jmu². Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hí³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

3 Jmí¹jáun² ma³ jan² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: “Tsá²ñuh² ní² cáun² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² cun³quionh³ jái¹³ quioh²¹”.

4 Tí³la³ Jesús jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² hlaih³ lín²¹ ná¹tioh³ honh² hnoh²? **5** ¿Hín² jái¹³ hí³ tun³ lá² hí³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hí³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³², hí¹ cun³quionh³ hí³ juáh³ tsú²: “iTso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!” ho³ hí³ juáh³ tsú²: “iNáu², ngí¹!”? **6** Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh² hí³ jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² ho² ná¹ jái¹³ ñí¹ hué²¹ lá² hí³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hí³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

—iNáu², quiaun² jmu² quián¹³, cuánh² hñuh³²!

7 Jmí¹jáun² ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ hí³ ngah³ hñú¹³. **8** Jmí¹ má²lí²jé³ tsáu² hí³ lí³ la³ jáun², lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³, hí³ jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Tsá² ca³cué³ pí³ la³ jáun² ñí¹con² tsá²mí³cuóun².

Jesús téh²³ Má²téh³

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hí³ ngau³ ñí¹ siáh³, jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² jmái² Má²téh³, hí³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² romanos], hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Má²téh³ hí³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Má²téh³ hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². Ja³bí¹ ca³tiánh³ siáh³ juóun³² lín³² tsá² cai³² hmah²¹ ñí¹ mesa jáun² quionh³ tsú², la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hí³ tiá² chun¹. **11** Jáun² jmí¹ ca³jé³ tsá² cu³ nió³ téh²³ tsú² fariseos hí³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní²?

12 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Ha³ tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ní¹con² tsá² chun¹, tí³la³ ní¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. **13** Cuá²tánh¹ náh², hí³ cuá²ma³tin¹³ náh² la³ cun³ hí³ hnió³ juáh³ Sí² tloh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³², ní¹ rá¹juáh³ la³ lá²: “Jná¹³ hnó³² hí³ já³² míf³ honh² bíh¹ náh², jun³juáh¹³ hí³ hnó³² jná¹³ hí³ jngih¹³ náh² jáh³ yáh³ ní¹con² jná¹³”. La³ ní² bíh¹ rá¹juáh³, quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hí³ ja³te³ ná¹ tsá² chun¹, quí¹ hí³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ní¹con² Jesús ca³tí²¹ hí³ má²hien²¹ tsú²

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ní¹ zenh¹ Jesús, hí³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² ma³hien²¹ lín²¹ jnoh¹, jí³ tsá² fariseos ní² siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² né³, sa³ tiá² má²hien²¹ yáh³?

15 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ hí³ tsá² ná¹tén¹ ní¹ jmu² tsú² jmái¹ hí³ jenh² cuo² tsáu² tiánh³ hí³ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tá¹la³ má²ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ hí³ cuo² dúh¹? Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

16 “Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsáuh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹ jáun², hí³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² má²tseh¹, hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ní¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². **17** Hí³ sa³jun³ tah³² tsú² siáh³ mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hí³ jáun² tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ la³ má²quionh³ chí² láu² tseh¹ jáun². Hí³ jáun² bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ní¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² hmai²¹, hí³ jáun² tiá² hí³ láih¹³ tá¹ tun³ hí³ jáun².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hí³ hú¹ jui³² jáun² né³,

lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹juáh²³ Jesús jái¹³ ní² né³, jan² tsá² chín¹ ní¹con² tsá² judíos cuan³, hí³ jáun² ca³dí³jní³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ní¹ dí², hí³ ca³juáh³:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ cun³ jun³; tí³la³ ní¹juáh³ hnú² ñeih²¹ hí³ ná¹ra³tsih³² cuonh² ní¹ quioh²¹ tsú², jenh¹³ bíh¹ tsú².

19 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² tsá² hí³ la³ ní², ca³náu² Jesús hí³ ngau³ quionh³ tsá² hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². **20** Hí³ jáun² hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ jan² tsá²mi³ tsáun¹ má²janh² cu³hna²¹ Jesús hí³ ca³tí³

cuo² zéi¹ ha¹ tsú². Tsá²mi³ hí³ né³ má²tí³ cun³ quia³tún³ mii² hi³ jmí¹ má²tso² tsí³ hi³ zian² jmí²hán¹. **21** Jáun² tsá²mi³ hí³ né³ ca³lín¹³ hñu³ tsí³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ jí³²la³ tí³ tí¹³ jná¹³ uón³² zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú², cun³ jáun² bíh¹ má²lan¹³ jná¹³”. **22** Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ cu³hna²¹ hi³ ca³jíe³ tí³ ní¹ cuá¹ja³² tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Jón³, tiá³ chá¹ honh²; má²lain³² nú² quí¹hliá² lí²cháh¹ cáun² honh².

Hi³ jáun² dá² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ tsú².

23 Jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ né³, ca³jíe³ hi³ má²tionh² tí³² tsá² hainh³² [hi³ má²tiáunh¹ hua³jan²¹ hi³ tsa³hón³² hla¹], hi³ tsáu² né³ má²tiáunh¹ tiá³ siaun³² ca³la³ cú²tiú² cú²jan³² nio². **24** Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—iHuen³ náh² ní¹ lá²! Quí¹ mí¹míh¹ lá² tiá² rá²jún¹ yáh³, quí¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

Tí³la³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ju³ ca³ngái³ bíh¹ quioh²¹ Jesús. **25** Jmí¹ má²lí²huen³ Jesús tsá² hí³ né³, ca³hi³ ñéih³ ní¹ rón²¹ mí¹míh¹ hí³ hi³ ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ jáun² ca³náu². **26** Hi³ jáun² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³lí³ ñi³² tsáu² la³ cun³ hi³ lí³ jáun².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús ní¹ jáun², jáun² hú¹ jui³² ja³taunh²¹ gon³ tsá² ten³ cu³hna²¹ tsú² hi³ hí¹hóh³², hi³ hí¹juáh²³:

—Hnú² Tsá² jón²zih¹ jon²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, icuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

28 Jmí¹ hi²¹ jáun² Jesús ñéih³, jáun² tsá² ten³ hí³ taunh³ siáh³ ñéih³, jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Nió¹ cáun² honh² hnoh² hi³ lí¹³ jmu¹ jná¹³ la³ cun³ hi³ mih³² náh² ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³, Tí³².

29 Jmí¹jáun² ca³tí³ Jesús cuo² mí¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²:

—La³ cun³ hi³ táunh²³ hnoh² ní² ta²¹ cuí¹ lí¹³ ñí¹con² náh².

30 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³niá³ mí¹ñí¹ tsá² hí³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, jlánh¹ ca³jmú³ Jesús héih³² ní¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—Jmu³ náh² tion³ hi³ hí¹ jan² tsáu² lí² cuí¹ lí³ ñi³² hi³ ní².

31 Tí³la³ cun³ rón³² ná¹huen³² bíh¹ tsú² ní¹ jáun², la³jui³ ca³chá³ bíh¹ tsú² ní¹con² tsá² juú² la³ tán¹ la³ cu³ la³ jéin³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús.

Jesús jmah²³ jan² tsá² tiá² hleh³²

32 Tá¹la³ hí¹huen³² jáun² tsá² hí³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ní¹con² Jesús hi³ ná¹ján² jan² tsá²ñuh² tsá² tiá² hleh³² hi³ jmí¹ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. **33** La³ cun³ jmí¹ ca³chin² jáun² Jesús jmí²chí³ hláinh¹

hñu³ tsí³ tsú², ca³ma³liáu³² hleh³². Jáun² tsáu² né³, lí¹ ca³ja³caun² tsí³ bíh¹, hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² hué³² Israel lá² la³ cun³ hi³ má²lí³² ní².

34 Tí³la³ tsá² fariseos má¹ná¹, jmí¹ ná¹juáh²³:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ tsá² hláinh¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹.

Jesús ja³² mií³ tsí³ ñí¹con² tsáu²

35 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³tí³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú², jì³ juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tín² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú², hi³ ñí³hleh²¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³², jì³ hi³ jmah²³ tsáu² jì³lí³² ñí¹ mí¹uí³ hi³ zian² tsú², jì³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³. **36** Jmí¹ ca³jén³² tsú² tsá² juóun³² lín³² hí³ né³, ca³ja³ mií³ tsí³ quioh²¹ tsá² hí³, quí¹hliá² jmí¹ ná¹hai²¹ hlah³ tsí³ tsú² jì³ hi³ ná¹lín³ tsú² tsá² tiá² hin² zian² hi³ lí¹³ ma³hau³, la³jmí¹ ñí³táunh¹ já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian². **37** Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—iHliáun³ cu³tí³ bíh¹ hi³ má²ca³láu², tí³la³ pih²¹ lín²¹ bíh¹ tsá² jmu² ta²¹ zian²! **38** Hi³ jáun² né³, hiú¹ mí¹ náh² ñí¹con² Tsá² quioh²¹ hi³ má²ca³láu² jáun², hi³ cuí¹ zen¹ tsú² tsá² ja³quiaun² hi³ má²ca³láu² jáun² quioh²¹.

Jesús téh²³ tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jì³ hi³ jmah³ tsú² tsá² ná¹tsáun¹ la³jí³² ñí¹ mí¹uí³ jì³ hi³ cú² hi³ uóu³² ní² siáh³.

2 Hi³ lá² bíh¹ hi³ jmái² tán¹ quian³tun³ tí³² tsá² quian³² jē¹ Dió³²: la³ñí¹ Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹, jì³ Tre²¹ dá¹jon²¹ tsú² ní²; Jacobo jon² Zebedeo la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹; **3** Pí²lié¹, Bartolomé, Tú¹ma²¹ jì³ Má²téh³ ní², tsá² jmí¹ lín³ hí³ tsá² cai³² hmah²¹; Jacobo jon² Alfeo; jì³ Tadeo; **4** Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ Cananista ní², jì³ Judas tsá² zian² juú² Queriot, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Jesús ca³zen³ tsá² quian³tun³ hí³ cun³quionh³ héih³² lá²:

—Ha³ lí² cua³táunh¹ náh² hué¹³ tsá²cá²jo²¹, sa³jun³ cuá¹tíonh³² náh² juú² hín¹³ tí³ Samaria; **6** tí³la³ hniáuh³² cuá¹táunh¹ náh² ñí¹con² tsá² Israel lá² bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ já¹ziáh² má²já²cuín³. **7** Cuá²táunh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ Dió³² má²cuá¹hinh²³ tsáu² jo³cuo².

8 Jmah²¹ náh² tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ mí³ho²¹ péin³ jì³ tsá² ná¹lín³ mí¹uí³ siáh³ siáh³; jmu³ náh² hi³ jenh¹³ tsá² má²jún¹; huen³ náh² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². Quí¹ hnóh² lí¹ má²hian² bí¹ náh² pí³ ní² ta³ tiá² hmah²¹ quien², jáun² jmu³ náh² ta²¹, tí³la³ ha³ lí² cán² náh² hmah²¹ má¹ná¹.

9 "Ha³ lí² ñi³quián¹ náh² hí¹ cú¹pih²¹ quie³, uá¹ hi³ cú¹mí¹niau²¹, uá¹ hi³ cú¹tiáu², hí¹ cáun² cú¹dáin³ yáh³. **10** Sa³jun³ hniáuh³² cánh¹ náh² tuh³² hi³ tío³ hi³ hniáuh³² hú¹ jui³². Ha³ lí² cán² náh² tun³ hanh², sa³jun³ tuh³² tío³ tanh¹, hi³ sa³jun³ cánh¹ náh² siáh³ hmá²hu²¹; quí¹ tsá² jmu² ta²¹ cun³ ca³tin¹ bí¹ hiáuh³ la³jí³² la³ cun³ hi³ lí³ hniáuh³² quioh²¹.

11 "Ní¹ má¹ca³cha³taunh¹ náh² cáun² juú² ho³lá²dá² lí³ua³ cáun² ñí¹nái², hniah³² náh² jan² tsá² chú³² tsí³ ñí¹ jáun² hi³ jáun² tianh³ náh² hñú¹³ tsá² hí³ ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ huen¹³ náh² ñí¹ jáun². **12** Ní¹ má¹ca³tiónh³² náh² hñú³ jáun², zéih³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² hi³ cuí¹ tionh² tsú² cáun² hi³ re² hi³ tin². **13** Ní¹juáh³ hi³ ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², lí³ quien² bí¹ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsá² hí³, tí³la³ ní¹juáh³ tiá² ca³tin¹ tsá² hí³ hi³ tiánh³ cáun² hi³ re² hi³ tin², jáun² jái¹³ hi³ má²lí²zéih³ náh² tsú² jáun² jáuh³ bí¹ siáh³ ñí¹con² náh² hmóu³². **14** Hi³ ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² hñú³ ho³ juú² ñí¹ ca³cha³taunh¹ náh² tiá² ca³he³ náh² tsú², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³ quián¹³ náh², hi³ jáun² né³, súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ huen¹³ náh² hñú³ jáun² ho³ juú² jáun². **15** Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnóh², hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², tí³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ hi³ ma³tson¹³ Dió³² tsá² juú² la³ hí³ la³ cónh³ bí¹ hi³ ca³quiúnh³² jáun² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jì³ Gomorra.

Tsá² tanh² ta²¹ Dió³² zian² ja¹ hniéi²

16 "iSá¹ní² jie³! Jná¹³ zei²¹ hnóh² hi³ ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lín³ já¹ziáh² tionh² ja¹ tsí² náí¹. Tí³la³ jmu³ náh² jan²¹ lín²¹ la³jmí¹ lín³ jáh³ hláinh¹; tí³la³ tá¹la³ jáun² né³, jmu³ náh² hi³ chú³² honh² náh² má¹ná¹ la³jmí¹ lín³ chí³ jái². **17** Hua³hín¹³ náh², quí¹ hnóh² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jì³ hi³ quiú³ po³ tsú² hnóh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². **18** Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ ñí¹con² tsá² ná¹ho² ta²¹ jì³ tsá² ná¹lín³ re²¹ yáh³ tsa³jau² tsú² hnóh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; má¹jáun² bí¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnóh² jú¹ tson² hi³ ca³tin¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³ jì³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ ní² siáh³. **19** Tí³la³ ní¹ má¹ca³zeh³ tsú² hnóh² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh² ní¹juáh³ he³ juáh¹³ náh² ho³ ní¹juáh³ he³ lánh³ rón³² hléh¹³ náh²; quí¹ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³tí³ ñí¹ hléh¹³ náh², Dió³² bí¹ cué³² jái¹³ hi³ cuá¹hléh¹ náh². **20** Quí¹ jun³juáh¹³ hnóh² yáh³ tsá² cuá¹hléh¹ náh², quí¹ Jmí²chí³ joh¹ Ñeh² bí¹ náh² Tsá² hléh³² cun³quionh³ honh¹ náh².

21 "Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², jì³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹

hi³ jngah³ tsáu². **22** Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³ hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tion³ tsí³ ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ quioh²¹ hi³ zian² ñí¹ hué²¹ lá² né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ liáun³. **23** Ní¹juáh³ ca³hí¹ ca³tsa¹ tsú² hnoh² cáun² juú², huen³ náh² ñí¹ jáun² hi³ cuá¹táunh¹ náh² cáun² juú² siáh³; quí¹ jú¹ tson² juah³² jná¹³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jáunh¹³ ná¹ ñeh² bíh¹ hi³ táunh³ hnoh² la³jí³² juú²co¹ juú²hñú¹³ tsá² Israel.

24 "Hí¹ jan² yáh³ tsá² má²tin³² tiá² lí¹³ lí³tin² tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ tí³² joh¹, hi³ hí¹ jan² yáh³ tsá² lín³ quian²¹ tiá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ tsá² lín³ juo¹³ tsú². **25** Tsá² cuá¹má²tin³² hí³ dá² ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ cun³ jí³²la³ tí³ hi³ chau²¹ jmái¹ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ tí³² joh¹ bíh¹, hi³ tsá² lín³ quian²¹ né³ ca³tin¹ ma³hiún² tsí³ hi³ lín¹³ la³jmí¹ lín³ juo¹³. Quí¹ ní¹juáh³ ta³bí¹ tsá² chín¹ cáun² hñú³ yáh³ ca³juáh³ tsáu² hi³ lín³ Beelzebú [tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹], icónh³ bíh¹ tiá² tu³ hión³² tsú² tsá² hñú¹³ tsú² ñí¹ hná¹ ní²!

Hin² ñí¹con² hniáuh³² jmú¹³ dí² juénh²

(Lucas 12:4-7)

26 "Hi³ jáun² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ náh² juénh² ñí¹con² tsáu². Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ jlí²³ tsú², chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ jñéih²³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹hmá¹ né³, chau³² bíh¹ jmái¹ hi³ lí²jnia² siáh³. **27** La³jí³² hi³ juo³ jná¹³ hnoh² ta³ hñú³ niéi², ma³jnia¹³ náh² jái¹³ jáun² ta³ jma²; hi³ lí³ua³ cáun² hi³ juah³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² ñí¹ ná¹conh¹ né³, cuá²tí¹ cuá²hoh³ náh² ca³la³ tí³ tsáih³ hñú³ hi³ cháh¹³ náh² hi³ jáun². **28** Ha³ lí² juénh³ náh² tsá² jngih² jmáh³la³ ngú³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, tiá² tin² yáh³ tsú² jngih³ jmí²chí³ quián¹³ náh²; tí³ re² juénh³ náh² ñí¹con² Tsá² lí¹³ jngah³ náh², hi³ má¹lí³² jáun² né³ lí¹³ zen³ tsú² jmí²chí³ quián¹³ náh² quiu³juóu³².

29 "¿Há¹ tiá² cuen² tsú² gon³ tan³² pih²¹ la³ cun³ cá² héih³² quie³ dúh¹? Tí³la³ cun³ jáun² hí¹ jan² yáh³ jáh³ pih²¹ la³ hí³ tiá² jún²³ tá¹la³ tiá² má²lí²cué³² Ñeh² náh² jái¹³. **30** Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jñú² chñh³² yáh³ hnoh² ná¹hi¹³ siáh³ ma³ quin³² ma³ cá² máih³². **31** Jáun² né³, ha³ lí² juénh³ náh², quí¹ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hnoh² la³ cónh³ bíh¹ tan³² ná¹juóun²¹.

Tsá² ton² hi³ hain²¹ tí³ con² Jesús

(Lucas 12:8-9)

32 "Hi³ jáun² né³, la³jín³² tsá² má²quien² jná¹³ ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu², ja³bí¹ jná¹³ siáh³ má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹ ta³ ñí¹ Ñuh³² ná¹, Tsá² cuá³ hñú³mi³cuú²; **33** tí³la³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² hnió³ má²quien² jná¹³ ñí¹con² tsáu² né³, ja³bí¹ jná¹³ siáh³ tiá² má¹quien¹³ tsá² la³ hí³ ñí¹con² Ñuh³² Tsá² cuá³ hñú³mi³cuú².

Jesús jmu² hi³ tiú²uú² tiáunh¹ tsáu² cá²hon³

(Lucas 12:51-53)

34 "Su³uú² lí¹ cuí¹ lín¹³ hnóh² hi³ jná¹³ ja³jmú³² hi³ niau²¹ tie³ ñí¹ hué²¹ lá²; quí¹ jun³juáh¹³ hi³ ja³chá³ jná¹³ tie³ yáh³, tí³la³ jná¹³ dá² ja³ hi³ chá¹³ ná¹ hniéi² quí³² bíh¹. **35** Ja³ jná¹³ hi³ ja³jmú³² hi³ tsá²ñuh² ná¹háun³ quionh³ jméi², tsá²mi³ ná¹háun³ quionh³ mí¹ziú¹³, hi³ ló³² tsú² ná¹háun³ siáh³ quionh³ mí³ziú¹³; **36** jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ná¹hnei²¹ quionh³ má²tún² tsá² hñú¹³.

37 "Ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ jméi² jì³ mí¹ziú¹³ cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² ca³tín¹ hen² tí³ con² jná¹³. Hi³ ní¹juáh³ tsá² ja³²lí³ hnio³ tsá²mi³ tsá²ñuh² jon² cha³ jmí¹ ma³hniau³ tsú² jná¹³, tsá² la³ hí³ siáh³ tiá² ca³tín¹ yáh³ hen² tí³ con² jná¹³. **38** Ja³bí¹ tiá² lí¹³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³ ní¹juáh³ tsá² tiá² hnio³ cán³ crei²¹ hi³ ma³zian² tsú² la³jmí¹ zian² jná¹³ lá². **39** Ní¹juáh³ tsá² hnio³ liáu³ jmí²chí³ quioh²¹, tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ jmí²chí³ quioh²¹ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³ né³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³.

La³ cun³ hi³ joh¹³ tsú² ñí¹con² Dió³²

(Marcos 9:41)

40 "Lí³ua³ jan² tsá² he³ hnóh², ja³bí¹ má²lí²he³ jì³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³ lí³ua³ jan² tsá² ca³he³ jná¹³ né³, ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² la³ jì³ Tsá² ca³ze³ bí¹ jná¹³. **41** Lí³ua³ jan² tsá² hen² jan² tí³² jè¹ Dió³² quí¹ cun³ñí¹ hi³ ja³ tsú² hi³ ja³hléh² jè¹ Dió³², ja³bí¹ tsá² hí³ hiáuh¹³ la³ cun³ hi³ hiáuh³ jan² tí³² jè¹ Dió³²; hi³ ní¹juáh³ tsá² hen² jan² tsá² zian² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² cun³ñí¹ hi³ zian² tsú² la³ jáun², ja³bí¹ hí³ dí² hiáuh³ la³ cun³ hi³ hiáuh¹³ tsá² zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³². **42** Lí³ua³ jan² tsá² cué³² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmí² jma³ cuóuh³ ñí¹con² lí³ua³ jan² tsá² hain²¹ tí³ con² jná¹³, uá¹jinh¹ jan² tsá² tsí¹juí³, tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hen² tsú² tí³ con² jná¹³ bíh¹, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹ la³ cun³ hi³ ca³tín¹ hiáuh³.

Juan² tsá² jmí¹ zion² tsáu² jmái² zen² tsáu² ñí¹con² Jesús

(Lucas 7:18-35)

11 1 Jmí¹ cá¹tsan³ jái¹³ hi³ ca³záih³ jáun² Jesús tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² hi³ ca³ñí¹hieh¹ dí² tsá² tiáunh¹ juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³ñí¹hléh² jú¹ chú³².

2 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹hún¹ jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² ca³lí³ ñí³² la³ cun³ hi³ jmu² Cristo. Jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ tsa³jien³ Jesús, **3** hi³ tsa³ngái³ tsú² la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ Tsá² ca³tín¹ já³², ho³ hniáuh³² uá¹ jan¹³ jnoh¹ jan² tsá² siánh³?

4 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² Juan² la³ cun³ hi³ ná¹jíeh³² náh² jì³ hi³ ná¹naih³² náh². **5** Cuá²zéih³ náh² tsú² hi³ tsá² ten³ má²jniá³ ñí¹, tsá² hma² má²ñi³táunh¹, hi³ má²lain³² siáh³ tsá² jmí¹ ná¹lín³ mǐ¹uí³ mǐ³ho²¹ péin³, hi³ tsá² jmí¹ te³ cuá¹ né³ má²nái³² bíh¹, má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsá² jmí¹ má²ná¹jún¹, hi³ tsá² tia³mii² né³, má²ná¹nái³² bíh¹ jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ liáun³. **6** iJlánh¹ jmí¹ ren² tsá² tiá² lí¹ cha³² hliáun³ ñéih³ tsí³ hi³ ca³tin¹ jná¹³!

7 Jmí¹ já¹tanh²¹ jáun² tsá² hí³ ca³ma³liáu³² Jesús hleh³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ dá² jaun³² ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² ñí¹ lí³ hué³² quiéin²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jieh¹³ hnoh² cáun² hmá² tá² náí² hi³ lí¹ quí² lí¹ jieh²³ cun³quionh³ chí³ juáh¹³? **8** Hi³ ní¹juáh³ tiá² la³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tsá²ñuh² quih³² hmih³² jlánh¹ bí¹ huá¹ tionh² re² tin² ñéih³ hnú¹³ tsá² ná¹lín³ re²¹ bíh¹. **9** Hi³ jáun² né³, ¿he³ bíh¹ ca³ñí¹jieh¹³ náh²? ¿Hí¹ ca³ñí¹jien¹ náh² jan² tí³² jē¹ Dió³²? Quí¹ tson² bíh¹ cu³tí³, tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ lí³ua³ jan² tí³² jē¹ Dió³². **10** Quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹ja³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái², hi³ juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cun³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

11 Jmí¹ má²lí²chá³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tiá² hin² zian² hí¹ jan² yáh³ tsá² jlánh¹ bíh¹ quien² ja¹ la³jín³² tsá² ca³lí³zian² ñí¹ hué²¹ lá² la³ cónh³ bíh¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; tí³la³ cun³ jáun² tsá² tiá² lin¹ ñí¹ quien² ja¹ quioh²¹ tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ Juan².

12 "Hi³ jáun² ca³la³ cun³ jmí¹ cuan¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hi³ la³ tí³ ta³né³², héih³² quioh²¹ Dió³² cáun² cuá²zá² cuá²tsó³ bíh¹ ja¹ hniéi² hi³ tí³ lí³mí¹ tsá²lí³quien², hi³ tsá² jlánh¹ ná¹cueh³² pí³ né³, má²ná¹cah²³ bíh¹ jmái¹ hi³ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². **13** Jmí¹ tí² quien² bíh¹ la³jí³² hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ tsá² lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés siáh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cuan³ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái²; **14** jáun² Juan² hí³ bíh¹ lín³ Líh³, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², tsá² ca³tin¹ hi³ já³² ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnoh² táunh¹³ ta²¹. **15** Ní¹juáh³ tsá² tsi²¹ cuá¹, cuí¹ nie¹³.

16 "¿He³ ñí¹ tsáu² lí¹³ cunh²¹ jná¹³ quionh³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá²? Lí¹³ juáh¹³ la³ lá²: Jmu² tsú² la³jmí¹ jmu² tsá¹míh¹ ñí³co¹ ja¹ hmah²¹. Ná¹hóh³² tsú² hi³ jéinh³² hlah³, hi³ zaih³² rainh²¹ la³ lá²: **17** "Sa³ tiá² ca³lí³ hnáuh² yáh³ hnoh² tsan¹³ jmí¹ lí¹jíéi¹³ jnoh¹ jáun² hmá² tá² le²; hi³ sa³jun³ lí²uoh³ yáh³ hnoh² jmí¹ lí¹jmú¹³ jnoh¹ siáh³ sun¹ ca³tí²¹ jmái¹

hi³ nio² hlah³ tsí³ tsú². **18** Juanh³² jná¹³ la³ ní², quí¹ cuan³ Juan² tsá² tiá² cú² tiá² hính²³, hi³ jáun² tsáu² né³ juáh³: “Tsá² hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ bíh¹ hí³”. **19** Jáun² né³, cuan³ siáh³ jná¹³ Jon² tsá² mi³ cuoun², tsá² cú² tsá² aih³² ná¹, tí³ la³ má¹ lí³² jáun² né³ juáh²³ siáh³ tsáu²: “iTsá² jlién³ bíh¹ ní³², hi³ hính²³ siáh³ jmái², tsá² juónh²³ re² quionh³ tsá² ren² tso³ jí³ tsá² chí² hmah²¹ ní² siáh³!” Tí³ la³ cun³ quionh³ la³ jí³² hi³ ná¹ lí²³ bíh¹ lí² lin¹ hi³ Dió³² jan² Tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³.

Tsá² juú² tiá² nieh³

(Lucas 10:13-15)

20 Jmí¹ jáun² ca³ ma³ liáu³² Jesús jí²³ hi³ ca³ tìn¹ tsá² juú² ñí¹ má² ca³ jmú³ tsú² hliáun³ hua³ jueh³², quí¹ cun³ ñí¹ hi³ tsá² hí³ tiá² má² ca³ za³ yáh³ jmí¹ tsí³. Hi³ ca³ juáh³:

21 —iJlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² juú² Corazín! iJlánh¹ juon²³ siáh³ hnoh² tsá² juú² Betsaida! Quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ ca³ lí³ la³ jí³² hua³ jueh³² já¹ tsá² jmí¹ zian² juú² Tiro jí³ juú² Sidón dúh¹, la³ jmí¹ má² lí³² ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² má² hia³ jáun¹³ máh³ jmí¹ má² ca³ za³ tsú² jmí¹ tsí³, hi³ jmí¹ má² ca³ jmú³ tsú² lin¹ cun³ quionh³ hi³ jmí¹ quíh²¹ tsú² jáun² tú² cho¹, jí³ hi³ jmí¹ sén²¹ tsú² siáh³ juá² hmóu³². **22** Hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹ tsoh¹ hnoh² honh² má¹ tí³ ñí¹ ra³ tsi³² Dió³² héih³², la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² jmí¹ tìn² já¹ juú² Tiro quionh³ juú² Sidón. **23** Hi³ hnoh² siáh³ tsá² juú² Capernaum, chí¹ ná¹ lín²³ hnoh² hi³ cuá¹ tánh¹ náh² hñu³ mi³ cuú²? Hnoh² dá² cuá¹ tánh¹ la³ tí³ quiu³ juóu³² bíh¹. Quí¹ sá¹ jmí¹ hi³ ca³ lí³ hua³ jueh³² la³ ní² já¹ juú² Sodoma jmí¹ tìn² la³ jmí¹ lí²¹ ní² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² jmí¹ nio² bíh¹ juú² jáun² la³ tí³ ta³ né³² dúh¹ sá¹ jmí¹ hi³ lí³ la³ jáun². **24** Hi³ jáun² jná¹³ né³ juanh³², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ hi³ má¹ tsoh¹ hnoh² honh² jmái¹ hi³ ra³ tsi³² Dió³² héih³² la³ cónh³ bíh¹ tsá² jmí¹ zian² jáun² juú² Sodoma jmí¹ tìn².

Ñá² táunh¹ náh² ñí¹ con² jná¹³, jáun² tianh¹³ náh² tie³

(Lucas 10:21-22)

25 Jmái¹ jáun² ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, Tsá² lín³ nú² Juo¹³ tsá² zian² hñu³ mi³ cuú² jí³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³, cué²³ jná¹³ tiá¹ hmah¹ quí¹ hliá² ca³ hmáh¹ hnú² jú¹ tson² hi³ jáun² tiá² lí¹³ há¹ ngí¹³ tsá² quia³ lín³ jmí¹ tsí³, jí³ tsá² ñí² tsá² lieih²¹ ní² siáh³; tí³ la³ ñí¹ con² tsá² tsí¹ tsá² juí³ bíh¹ ca³ niah²¹ hnú² jú¹ tson² jáun². **26** Ján³, quí¹ la³ jáun² jlánh¹ re² tí³ honh² hnú² Tia²¹.

27 ”Sá¹ ní² jie³ náh², jo³ uón³² jná¹³ má² ca³ chá³ Nuh³² jná¹³ ca³ la³ jí³ lí³². Hnga² bíh¹ Dió³² cuoun³² re² Jon², hi³ hnga² bíh¹ siáh³ Jon² Dió³² cuoun³² re² Jméi²; hi³ lí³ ua³ jan² tsá² hnió³ dí² ma³ jnia² Jméi² ñí¹ con² siáh³, lí³ cuoun³² bíh¹ tsú² Jméi² dí². **28** Ñá² táunh¹ náh² ñí¹ con² jná¹³, la³ jín³² náh² tsá² má² cá² huon³ náh² hi³ ná¹ jmuh³² náh² ta²¹ jí³ hi³ ná¹ quiánh¹ náh² lio²¹, hi³ jáun² jná¹³ chau²¹ tie³. **29** Hen³ náh² hi³

ñí¹táunh¹ náh² ná¹cunh² quiúnh¹ jná¹³ la³jmí¹ ñí³táunh¹ cuá¹juí² quiáh² hué³², hi³ jáun² cuí¹ lí³ tin² náh² la³ cun³ hi³ tin² jná¹³, quí¹ jná¹³ jan² tsá² juenh² tsí³ bíh¹, jan² tsá² tiá² jmu² quien² hnga², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ niau²¹ tie³ jmí¹ honh² náh². **30** Quí¹ la³ cun³ ta²¹ hi³ jmúh¹³ náh² ta³ ná¹cunh² náh² quiúnh¹ jná¹³ lí³ cáun² ta²¹ huá¹ bíh¹, hi³ sa³jun³ héi² yáh³ lío²¹ hi³ cué¹³ jná¹³ siáh³.

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 **1** Jmí¹jáun² né³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu² cáun² jmái¹ nio² tie³. Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³lí³ ñí¹cuóunh²¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ hi³ jná¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² hí¹cúh² dí² mái³ jáun². **2** Jmí¹ ca³jé³ tsá² fariseos hi³ jáun² né³, jáun² ca³záih³ tsú² Jesús la³ lá²: —Sá¹ní² jie³, tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² jmu² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³.

3 Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³: —¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnóh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³? **4** Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñu³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² hí³ cuú²miih²¹ híen¹ quionh³ tsá² quionh³, cáun² hi³ tiá² jmí¹ ca³tin¹ cuh³, quí¹ hí³ jáun² dá² jmí¹ ná¹chan¹ hi³ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹. **5** Ho³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnóh² lei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés ñí¹ rá¹juáh³ hi³ mí²tsáu² tsá² jmu² ta²¹ hñu³ cuáh³² chín¹ tiá² tianh³² yáh³ tie³ ní¹juáh³ jmái¹ nio² tie³, tí³la³ cun³ jáun² tiá² tso³ yáh³ hi³ jáun²? **6** Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ ñí¹ lá² zia³² cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ cuáh³² chín¹. **7** Tiá² la³ má²ca³ngí¹³ máh³ hnóh² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ jáun² la³ lá²: “Jná¹³ dá² hnó³² hi³ já³² mií³ honh² bíh¹ hnóh², jun³juáh¹³ hi³ jngih¹³ náh² jáh³ ñí¹con² jná¹³ yáh³”. Sá¹jmí¹ hi³ má²ca³ngí¹³ náh² jái¹³ ní² dúh¹, jáun² tiá² cáun² lí¹ jmí¹ cueh¹ yáh³ náh² tso³ tsá² tiá² hi³ lí²jmú³ hí¹ cáun². **8** Quí¹ uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³nái³ cáun² cuo²
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Jmí¹jáun² cua³han³ Jesús ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ñí¹hi³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos zeh² já¹ juú² jáun². **10** Ñí¹ jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³nái³ cáun² cuo²; tí³la³ tsá² tionh² ñí¹ jáun² má¹ná¹, jmí¹ hnió³ choh¹³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿Hí¹ lí¹³ jmah³ tsú² jan² tsá² tsáun¹ ní¹juáh³ jmái¹ nio² tie³ juáh¹³?

11 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Hin² dá² li³ua³ jan² hnoh², ní¹juáh³ hi³ ca³tánh³ jan² já¹ziáh² joh² náh² cáun² ñí¹ hlah³, há¹ tiá² cuá¹chin³² náh² jáh³ hí³ joh² uá¹jinh¹ jmái¹ nio² tie³? **12** Ti³la³ iti³ jlánh¹ bíh¹ quien² jan² tsáu² la³ cónh³ bíh¹ jan² já¹ziáh²! Jáun² né³, zia³² bíh¹ jái¹³ hi³ jmu³ tsú² hi³ chu²¹ jmái¹ nio² tie³.

13 Jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² lí³ hí³ cuo² la³ lá²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jmí¹ jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² la³ bíh¹ la³ cun³ rón³² lí³ cuá² cáun². **14** Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² fariseos ti³ cheih³², hi³ ca³juu³ ca³hlénh³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ dí² Jesús.

Jái¹³ hi³ ca³juáh³ jan² ti³² jē¹ Dió³² jmí¹tin² hi³ ca³tin¹ Jesús

15 Jmí¹ ca³li³ ñí³² Jesús jái¹³ jáun² né³, cua³han³ bíh¹ cú²jueh³² ñí¹ jáun²; jmí¹jáun² ja³taunh²¹ juóun³² lín³² tsáu² cu³hna²¹ tsú². Jesús ca³jmah³ la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹tsáun¹, **16** hi³ jáun² jmu² dí² héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsáu² hi³ hin² tsánh² hí³ dí². **17** La³ ní² li³, hi³ jáun² ca³li³tí³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías ti³² jē¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

18 Tsá² lá² bíh¹ Tsá² lín³ quian²¹ jná¹³,

Tsá² má²cá²quiánh³² jná¹³,

Tsá² jlánh¹ hno³ jná¹³

ji³ hi³ jlánh¹ tsah¹ jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsú².

Cuen²¹ jná¹³ Jmí²chí³ joh² ñí¹con² tsú²,

jáun² ngái³² tsú² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ jái¹³ he³

lánh³ rón³² rá¹tsí³² jná¹³ héih³².

19 Tiá² hniéi² jmu³ yáh³ tsú²,

sa³jun³ ti³ hóh³² tsú²,

hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ne³ hi³ jmu² tsú² tiá³ siaun³² ja¹ hñú³.

20 Hí¹juáh³ cáun² hmá² tá² má²ca³jñáh³ yáh³ tiá² jau³ tsú²,

sa³jun³ ye³ tsú² cáun² sí² jmí²cau³² pih²¹ hi³ tion³ chí¹hún¹,

ca³la³ ti³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu³ tsú² hi³ jú¹ tson² cah¹³ jmái¹ la³ tán¹.

21 Hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ha³ tsí³ ñí¹con² Tsá² hí³.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

22 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² ñí¹con² Jesús jan² tsá²ñuh² ten³ ji³ hi³ tiá² hleh³² siáh³, hi³ jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jáun² Jesús ca³jmah³ tsá² hí³, hi³ jáun² tsá²ñuh² hí³ ca³jnia³ ñí¹ ji³ hi³ ca³li³ siáh³ hléh³². **23** Jáun² la³jín³² tsáu² ca³ja³cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí³ dá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ tsá² ní² juáh¹³, [tsá² qui³ ná¹jan²³ dí² hí³]?

24 Ti³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² fariseos jái¹³ jáun² né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² ní² dá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú tsá² hláinh¹ tsá² chín¹ bíh¹.

25 Tí³la³ Jesús jmí¹ dí¹ñi³² bíh¹ ha³ lánh³ jmí¹ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zia³² hniéi² ja¹ cu³ nió³ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² la³jín³² bíh¹ tsú² tsa³hín³; ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ cáun² juú², ho³lá²dá² tsá² má²tún² cáun² hñú³ ní¹ tionh¹ lí³ ná¹tsoh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ná¹quiú² ná¹tín²³, ha³ tiá² lí³ uén³ yáh³ tsá² la³ hí³. **26** Jáun² ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³ lí³ uá²jai³² ní¹juáh³ Satanás la³ chin² cheih³² hnga², jáun² ní¹con² hnga² bíh¹ tsú² má²jmu² hniéi²; jáun² né³ ¿ha³ ya³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³híe² pí³ quioh²¹ tsú²? **27** Hnoh² juánh³ náh² hi³ jná¹³ huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ pí³ quioh²¹ Beelzebú; jáun² ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿hin² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ huen² tsá² hain²¹ tí³ con² hnoh² jmí²chí³ hláinh¹ tiáunh¹ hñu³ tsí³ tsáu²? Hi³ jáun² né³, cun³quionh³ ta²¹ hi³ jmu² ní² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² bí¹ náh² má²lí²lin¹ hi³ lí¹ ná¹tsá²con² bí¹ náh². **28** Tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, huen² ná¹ jmí²chí³ hláinh¹ cun³quionh³ Jmí²chí³ joh¹ Dió³² bíh¹; hi³ jáun² la³ ní² né³ má²lí²lin¹ hi³ jná¹³ bíh¹ tsá² ca³hiáu³² Dió³² hi³ lín¹³ ná¹ Re²¹, Tsá² qui³ ná¹jan²³ hnoh² hí³.

29 "Né³² né³, ¿lánh³ bíh¹ rón³² lí¹³ hí³ jan² tsáu² hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³² hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³? Quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

30 "Hi³ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² tiá² hen² tí³ con² jná¹³, tsá² la³ hí³ tiá² hún¹ yáh³ cá²hon³ quiúnh¹ jná¹³; hi³ lí³ua³ jan² tsá² tiá² cha³² cu³lí²¹ quiúnh¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ tí³ toh² tiú² jón³² bíh¹.

31 "Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ hi³ zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú² ní² siáh³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, ha³ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹. **32** Lí³ua³ jan² tsá² tú² hiáu³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³tu³ ca³hió³² Jmí²chí³ Chun¹ né³, tiú²uú² uu³i³tso³ zia³² yáh³ quioh²¹ tsá² la³ hí³, sa³jun³ mi³cuú² lá² hi³ sa³jun³ mi³cuú² cáun².

Cun³quionh³ mái³ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí²lin¹

(Mateo 7:17-20; Lucas 6:43-45)

33 "Né³² né³, mái³ chu²¹ bíh¹ hái³² ní¹juáh³ hmá² chu²¹; jáun² ní¹juáh³ hmá² hlah³ né³, mi³ hlah³ bíh¹ hái³². Quí¹ cun³quionh³ mái³ hi³ hái³² bíh¹ hmá² lí¹³ lí³ cuoh² tsú². **34** iHnoh² dá² jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláinh¹ bíh¹! ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² lí¹³ hléh¹³ hnoh² jái¹³ chu²¹ ní¹juáh³ chín¹dí¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² tiá² chun¹ náh²? Quí¹ lí³ua³ cáun² hi³ ná¹canh² hñu³ jmí¹ hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² bíh¹ hue³² ho³ tsú². **35** Tsá² chun¹ hleh³² jú¹ chu²¹ qui¹hliá² hi³ chu²¹ zia³² hñu³ tsí³; tí³la³ tsá² hláih¹

tsá² hon² má¹ná¹, hleh³² hi³ hlah³ quí¹hliá² hi³ jáun² bíh¹ zia³² hñu³ tsí³ tsú². **36** Hi³ jáun² jná¹³ juanh³² ñí¹con² hnoh² hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², la³jín³² tsáu² bíh¹ tsa³jienh¹ jú¹ tson² quioh²¹ ca³ti²¹ la³jí³² jái¹³ tiá² tsú²ta²¹ hi³ má²lí²tá² lí²hi³² tsú². **37** Quí¹ la³ cun³ lí³ jái¹³ quián¹³ bíh¹ nú² tá¹tsin¹ nú² héih³², má¹jáun² lí³ lin¹ ní¹juáh³ tá¹can¹ nú² tso³ ho³ tiá² tso³ hauh³² nú².

Tsá² hláih¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

38 Jáun² né³, ma³ jan² tsá² fariseos quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³juáh³ ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ neh²¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³².

39 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jě¹ mi³² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²; tí³la³ tiú²uú² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jie³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹, tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jě¹ Dió³².

40 Quí¹ la³jmí¹ ca³hi³ jáun² hla¹ Jonás hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ héin¹ jan² jáh³ jmái² pan¹ lín²¹, ja³bí¹ la³ jáun² hniáuh³² tsa³hi³² siáh³ Jon² tsá²mi³cuóun² hni³² jmái¹ hni³² nie³ hñu³ hué³². **41** Jáun² ní¹

má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² ñí¹con² la³jín³² tsáu², má¹jáun² nu³ tiánh³ tsá² jmí¹ zian² juú² Nínive hi³ chá³² tso³ hi³ ca³tin¹ tsá² zian² né³², quí¹ hí³ dí² ca³ja³conh² bíh¹ tsí³ tso³ quioh²¹ jmí¹ ca³nái³² jái¹³ quioh²¹ hla¹ Jonás. Ján³, chá³² tsá² hí³ tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ Jonás hí³.

42 Ja³bí¹ hla¹ tsá²mi³ tsá² jmí¹ chín¹ hué³² tí³ la³ quián³ nó³² ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson², hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³²; quí¹ hla¹ tsá²mi³ hí³ ja³ cáun² hué³² ní¹ jlánh¹ bíh¹ uóunh³ hi³ cua³niéi³ jái¹³ quioh²¹ hla¹ re²¹ Salomón tsá² jlánh¹ jmí¹ quia³lín³ hí³ jmí¹ tsí³. Ján³, tsá²mi³ hí³ chá³² tsáu¹³ tsá² zian² né³², quí¹ ñí¹ lá² zenh² jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hla¹ re²¹ Salomón hí³.

Jmí²chí³ hláinh¹ jáunh²³ siáh³ hñu³ tsí³ tsáu²

(Lucas 11:24-26)

43 "Ní¹juáh³ má¹cuá²han³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², jáun² tsá²ngí² ní¹ quiéin², hi³ tsá²hniauh² ní¹ lí¹³ cuá³² tie³; hi³ jáun² ní¹juáh³ tiá² ca³choh¹³ né³, jáun² lín²³ la³ lá²: **44** "Cuí¹ ñih²¹ jná¹³ cú²jueh³² hñu³² ní¹ cuá¹han³ ná¹". Jáun² ní¹ má¹cá²chánh³² tsú² jáun² né³, chanh²¹ tsú² tsá² hí³ hi³ má²lín³ la³jmí¹ lí³ cáun² hñú³ má²jáu², hi³ má²rá²hiah¹³ jí³ hi³ má²dí¹lí³ re² tin² lín³² ñéih³. **45** Má¹jáun² tsau³² hi³ tsá²quian³ cónh³í¹ quiaun³ jmí²chí³ hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ hláinh¹ la³ cónh³ bí¹ hnga², hi³ jáun² la³jín³² jáun² bíh¹ taunh³² hñu³ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ hlaih³ má²lí²³ quioh²¹ tsá² hí³ ní¹ má¹lí³² jáun² la³ cónh³ bíh¹

jmí¹tin². La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² hláih¹ tsá² hon² zian² jmái¹ hi³
ziáun² dí² lá².

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Tá¹la³ dí¹liéinh³² jáun² tsá² hí³ bíh¹ Jesús, cuan³ mí¹ziú¹³ la³
má²quionh³ tsá¹ rainh²¹ dí². Jáun² ca³ta³tonh¹ tsú² cheih³² hi³ jmí¹ hnió³
liéinh³² Jesús. **47** Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsáu² ñí¹con² Jesús la³ lá²:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnió³
liéih³² hnú².

48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² má²lí²ngái³² hí³ jái¹³:

—¿Hin² dá² tsánh² hí³ mí²zia³² jná¹³ dúh¹, hi³ hin² dá² tsánh² hí³
renh² jná¹³?

49 Jáun² né³ ca³hien³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jì³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.

50 Qui¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³
hñu³mí³cuú², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mí³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jì³
mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tín¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

13 **1** Jmái¹ jáun² cua³han³ Jesús hñú³ jáun² hi³ ca³ñí¹cuá² can³²
jmái² lí¹ ná¹ho³. **2** Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú²
ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús, hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³²
cáun² hñu³ mu², hi³ jáun² ca³cuá³ tsú² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³²
tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². **3** Jmí¹jáun² ca³ma³tín² dí² tsáu² hliáun³
ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. **4** Tá¹la³ jmí¹
hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun²
cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². **5** Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹
lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹
ca³hiá² jún² jáun² qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². **6** Tí³la³
jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹ qui¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹
jmí¹ tloh³ chí² jmu² quioh²¹. **7** Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau²
ton², tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³
bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá². **8** Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³
ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² mái³
jún² jáun² ca³cué³ ma³ hña³láu³ mái³, ma³ cá² mái³ ca³cué³ ma³ hñaih³²
nio² quiú³ mái³, hi³ zia³² ma³ cá² mái³ né³, ca³cué³ ma³ quiu³quia³ mái³.
9 Ní¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ hi³ jmu² dí² jái¹³

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ ti³ con² Jesús ní¹ cuá³ jáun², hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ li³ sa³ cá² ní¹ jmuh³² jái¹³ bíh¹ hnú² ní¹ má¹ti³ ní¹ lienh¹ hnú² tsáu²?

11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ li³ níh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jmí¹ hi³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; ti³la³ tsá² ní¹ hná¹ ní² né³, tiá² lí¹³ yáh³ hi³ há¹ ngi¹³. 12 Jáun² né³, ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, ti³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; hi³ jáun² li³ zia³² hliáun³ quioh²¹ ca³la³ hi³ lí¹ má²tú² má²ziáun²³. Ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, ti³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². 13 Hi³ jáun² bíh¹ lienh¹ jná¹³ tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² ná¹. Quí¹ tsá² ní² dá² jie²³ bíh¹, hi³ má¹li³² jáun² tá²tonh¹ la³jmí¹ lí³ tiá² hi³ lí²jie³ bíh¹; náí³² bíh¹ tsú², ti³la³ tiá² ngi²³ yáh³, la³jmí¹ lí³ tiá² lí²niéi³² bíh¹ tsú² lí²³.

14 La³ cun³ hi³ ná¹lí²³ ní¹con² tsá² ní² má²li³ti²³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías ti³² jè¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Li³ dá² náih¹ náh² re² lín³², ti³la³ tiá² ngi¹³ yáh³ náh²;

Li³ dá² jie²¹ náh² siáh³, ti³la³ tiá² li³tsin² yáh³ náh² he³ jaun³² ná¹jieh³².

15 Cún¹tio¹ bíh¹ má²cá²jéinh³² tsí³ tsá² lá², hi³ jáun² tiá² ngi¹³ tsú²;

má²ca³jni³ bíh¹ tsú² cuá¹, hi³ jáun² tiú²uú² ne³;

má²ca³jni³ bíh¹ tsú² siáh³ ní¹, hi³ jáun² tiá² lí¹³ jie³;

Cónh³ tiá² jeinh³² bíh¹ tsú² jmí¹ tsí³ hi³ jmí¹ lí³ jmah²¹ jná¹³.

16 "Ti³la³ hi³ ca³tin¹ hnoh² má¹ná¹, jlánh¹ jmí¹ ren² hnoh², quí¹hliá² jie³² hnoh² cun³quionh³ mí¹máh¹, ji³ hi³ nai³² hnoh² siáh³ cun³quionh³ cuáh³. 17 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juóun³² tsá² ca³lin³ ti³² jè¹ Dió³² ji³ tsá² jmí¹ ná¹zian² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ Dió³² ní² siáh³ jmí¹ hniá¹ jie³ la³ cun³ hi³ jie³² hnoh² lá², ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ jie³ tsú², hi³ jmí¹ hniá¹ siáh³ ne³ la³ cun³ hi³ nai³² hnoh² la³, ti³la³ tiá² ca³li³ yáh³ ne³ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 "Sá¹ní² niéi² hnoh² he³ hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² súh²³ jún². 19 Ní¹juáh³ tsá² náí³² jái¹³ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³², hi³ ní¹juáh³ tiá² ngi²³ yáh³ tsú² má¹lí³² jáun², jáun² tsá² la³ hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ní¹ ca³súh³² jáun² jún²; jáun² ja³² tsá² hláinh¹ hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 20 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ dá² lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ní¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²;

tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², **21** tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² chá²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³ uén²³. Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³², ho³ zian² tsá² hnió³ jmoh³ hian² tsí³, jáun² tí³ có³² bíh¹ nau³² tsú² cú²jueh³². **22** Ja³bí¹ zian² tsá² náí³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Quí¹ cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³tí²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² siáh³ hi³ lí²hniá¹ hi³ lí³ zioh² hliáun³, hi³ jáun² tiú²uú² lí²quien² yáh³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² tiú²uú² hi³ lau³² yáh³ ñí¹con² tsá² la³ hí³. **23** Tí³la³ tsá² ngí²³ jái¹³ quioh²¹ Dió³² má¹ca³náí³² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún², hi³ jáun² ca³láu² bíh¹ re². Ma³ jan² tsáu² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hñá³láu³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, ma³ jan² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³ máí³ máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ quiu³quia³ máí³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún².

Jái¹³ hi³ ca³tín¹ náí² hlah³ hi³ tsí²¹ ja¹ cuú²miih²¹

24 Jmí¹jáun² ca³jmú³ siáh³ Jesús cónh³¹ cáun² jái¹³ hi³ lí³ la³ lá²:

—Jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ca³jñí³ jan² tsá²ñuh² jún² chu²¹ hué³² quioh²¹, **25** tí³la³ tá¹la³ má²ná¹cuóun¹ tsú² la³jín³² né³, ca³ñí¹hi³² jan² tsáu² ñí¹nái² jáun², tsá² hau² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun², hi³ ca³jñí³ náí² hlah³ ja¹ cuú²miih²¹, hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³. **26** Ca³cuon³ bíh¹ cuú²miih²¹ jmí¹ cá¹cuon³, hi³ jáun² ca³hiá² mih³, ja³bí¹ la³ jáun² ca³cuon³ siáh³ náí² hlah³ ja¹ jáun². **27** Jmí¹jáun² né³, tsá² quian²¹ ca³ñí¹zeh¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái²: “Tí³², já² jún² chu²¹ bíh¹ ca³jñíh³ hnú² ñí¹nái² quián¹³, ¿ha³ yáh³ jinh¹ ja³ náí² hlah³ hi³ má²tsí²¹ ja¹ jáun²?” **28** Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³juáh³: “Cun³ zian² tsá² hian² tsí³ ca³jñí³ bíh¹ náí² hlah³ jáun²”. Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³ngái³: “¿Hnáuh¹ hnú² hi³ tsá¹cái¹³ jnoh¹ náí² hlah³ jáun²?” **29** Tí³la³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái² ca³juáh³: “Tiá² jáun² yáh³, quí¹ ní² lí¹ ca³quieíh² yáh³ náh² cu³diá²jan² cuú²miih²¹ ní¹ má¹ca³quieíh² náh² náí² hlah³ jáun². **30** Tí³ re² cáun² ní² cuí¹ cuóun² tín² cu³tsa³² ca³la³ tí³ ñí¹ ca³láu² máí³; má¹jáun² zein²¹ jná¹³ tsá² jmu² ta²¹ hi³ tsa³quieí³ tín² náí² hlah³ jáun², hi³ jáun² hñe³ tsú² ma³ cá² tsu²¹, hi³ jáun² tsa³toh³ ja¹ sí² hi³ có³², hi³ jáun² má¹lí³² jáun² né³ tiú² tsú² cuú²miih²¹, jáun² caun¹³ tsú² hi³ tóh³² ñéih³ hñu³cuí³ quion²¹ jná¹³”.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Jesús ca³jmú³ siáh³ cáun² jái¹³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² máí³ jún² mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² ñí¹nái² quioh²¹. **32** Máí³ jáun² bíh¹ máí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jí³lí³² jún²; tí³la³ ní¹ má¹cá²cuon³ né³, lí²³ cáun² náí² má²ró³² tí³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹, hi³ lí²tí³ la³ cun³ jmí¹ tí³ cáun² hmá², hi³

hí¹ ca³la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ ja³taunh¹ hí³ ná²tsí³ za³ ja¹ chí² cuoh²
hmá² jáun².

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³

(Lucas 13:20-21)

33 Ja³bí¹ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² jái¹³ la³ lá²:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ tie³ hí³ ca³jan³ jan² tsá²mi³
quia³ hmá² juí²¹ cuú²miih²¹, hí³ jáun² tá¹ cá² pienh¹ bíh¹ cán¹ cáu³.

He³ ca³ti²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hí³ jmu²

(Marcos 4:33-34)

34 Jáun² né³, Jesús ca³ma³tin² tsáu² jmáh³la³ cun³quionh³ jái¹³ hí³
jmu², hí¹ cáun² yáh³ tiá² hí³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun²
jái¹³ hí³ jmu² tsú². **35** La³jí³² hí³ ní² ca³lí³, hí³ jáun² ca³lí³tí³ la³ cun³ hí³
ca³juáh³ hla¹ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

Cun³quionh³ hí³ jmu¹ jái¹³ bíh¹ jná¹³ hléh¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ hléh¹³;
juo¹³ jná¹³ tsáu² la³jí³² la³ cun³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ ca³la³ cun³ jmí¹tin²,
jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ hí³ ca³tin¹ náí² hlah³ hí³ tsi²¹ ja¹ cuú²miih²¹

36 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ní¹con² tsá² hí³, hí³ jáun² ngau³
siáh³ néih³, hí³ jáun² ní¹ jáun² ja³taunh²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³
ca³ní¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ na²¹ ní¹con² jnoh¹ jái¹³ hí³ ca³tin¹ náí² hlah³ hí³ hia³²
jáun² ní¹nái².

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² bíh¹ lín³ tsá² jñi³² jún² chu²¹ jáun²,

38 hngá¹máh³ lá² bíh¹ dá² jaun³² niéih¹ jái¹³ hí³ lí³ ní¹nái². Tsá² tionh²
jo³cuo² Dió³² bíh¹ hí³ hí³ niéih¹ jái¹³ jún² chu²¹, náí² hlah³ jáun² né³
niéih¹ jái¹³ tsá² joh¹ tsá² hláinh¹ bíh¹. **39** Hí³ jáun² tsá² hian² tsí³ hí³
ca³jñí³ náí² hlah³ jáun² né³, hnga² bíh¹ tsá² hláinh¹ hí³. Jmái¹ hí³ ló³²
jáun² máí³ né³ niéih¹ jái¹³ jmái¹ hí³ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá² bíh¹, hí³
jáun² tsá² caun¹³ máí³ hí³ ló³² jáun² né³, tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹ hí³.

40 Jáun² la³jmí¹ caun² tsú² náí² hlah³ jáun² hí³ tóh³² ja¹ sí² hí³ jáun²
có³², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ní¹ tsa³hín³ hngá¹máh³ lá². **41** Jná¹³
Jon² tsá²mi³cuóun² zein²¹ ná¹ tsá²cuú² tsá²tán² tá¹ cáun² ní¹ hu²¹ uón³²
ná¹ hí³ quianh³ la³jín³² tsá² jmu² hí³ tsá² siánh³ jmu³ tso³, jí³ tsá² jmu²
hí³ hlah³ hí³ hó³². **42** Jáun² tsa³tionh³ dí² ní¹ nio² sí² chéi³ lín³², ní¹
jáun² tsa³tí² tsa³hoh³² hí³ tsa³ma³zian² cáun² hí³ chéi³ hí³ uóu³².

43 Tí³la³ tsá² zian² la³ cun³ hí³ tí³² tsí³ Dió³² má¹na²¹, tsá² la³ hí³ bíh¹
lí¹³ jnia³ la³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² ca³la³ cú²tú¹ cú²lí¹³ ní¹ cuá¹quien² Dió³²
Jméi² tsú². Ní¹juáh³ hnoh² chí²¹ cuáh³, jáun² niéi² náh².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ cú¹mí¹niau²¹ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹

44 "Hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³² bíh¹, la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá² ca³choh¹³ cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ hué³² ñí¹ lí³ ñí¹nái² quioh²¹ tsáu²; hi³ jáun² tí³ ca³jlá² bíh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tloh³ jáun². Ca³la³ má²hiún² lín³² tsí³ tsú² ngah³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² hué³² jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ máí³ zín³ hu²¹ hñu³ cuáh¹ jáh³ jmái²

45 "Ja³bí¹ hi³ taunh³² tsú² jo³cuo² Dió³² lí³ cáun² hi³ quien² lín³², la³jmí¹ lí²¹ ñí¹con² jan² tsá²ñuh² tsá² ca³tí³ ca³ngí³ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnauh² máí³ zín³ hi³ téh²³ tsú² jáun² perla, máí³ jlánh¹ bíh¹ chu²¹, ní¹juáh³ hin² zia³² quioh²¹; **46** jáun² jmí¹ ca³choh¹³ tsú² jáun² hi³ jlánh¹ bíh¹ hmuh²¹ né³, ngah³ hñú¹³ hi³ ca³ñí¹hnáih¹ la³jí³² hi³ zia³² quioh²¹, hi³ jáun² ca³lau² máí³ zín³ jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ hmá³

47 "Ja³bí¹ jmái¹ hi³ cán³ Dió³² jú¹ tson² quioh²¹ tsáu² lí¹³ la³jmí¹ lí³ jmái¹ hi³ ñeih³² tsú² hmá³ hñu³ jmí²miih²¹, hi³ jáun² jáun²³ la³jáh³ dúh¹ ñí¹ jáh³ jmái². **48** Jáun² ní¹ má¹ca³canh² jáh³ hmá³ jáun² né³, tsá² zanh²³ jáh³ jmái² chí² hmá³ tí³ can³² jmái² hi³ jáun² tiánh²³ hi³ quianh²³ jáh³; jáun² jáh³ chun¹ tónh³² tsú² mí²tá², hi³ jáun² cuín²³ bíh¹ tsú² jáh³ tiá² chun¹. **49** La³ ní² bíh¹ lí¹³ ñí¹ táuh³ jmái¹ ñí¹ hué²¹ lá²; hi³ ja³taunh¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ ja³quianh³ ja¹ tsá² hláih¹ tsá² chun¹, **50** hi³ jáun² tsá² hláih¹ tónh³² tsú² ja¹ sí² chéi³ lín³², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ho³ jngih³ jí³ hi³ lí¹³ zian² cáun² hi³ chéi³ hi³ uóu³².

Cun³ quien² bíh¹ jú¹ tson² uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹

51 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Má¹ca³ngí¹³ hnoh² la³jí³² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Ján³ Tí³².

52 Jmí¹ jáun² né³ ca³záih³ dí² siáh³ tsú² la³ lá²:

—Lí³ua³ jan² tí³² liei²¹, tsá² má²lí²hi³ jo³cuo² Dió³², tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² hánh³, hi³ tín² huéh³ hi³ quien² ja¹ hi³ quioh²¹, uá¹ hi³ yeh³ uá¹ hi³ hmai²¹.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jmí¹ má²ca³táuh³ hi³ jmu² Jesús la³jí³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ ñí¹ jáun² **54** hi³ jáun² ca³chánh³² juú²co¹. Ñí¹ jáun² né³ ca³ma³liáu³² tsú² hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ zeh² juú² jáun², hi³ jáun² tsáu² né³ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní², hi³ jáun² sa³ jlánh¹ yáh³ quiáh¹ jmí¹ tsí³? ¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²?

55 Já² jon² hla¹ tí³² hmá² bíh¹ ní³², hi³ Má²réi³ bíh¹ mí¹ziú¹³ tsú². ¿Há¹ jun³juáh¹³ rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní³² quionh³ Sé³², Sí¹mu²¹ ní², jí³ Judas ní² siáh³ dúh¹? **56** Ja³bí¹ tsá²mi³ rainh²¹ tsú² siáh³ tionh² já¹ juú² lá². Jáun² né³ ¿jinh¹ dá² ca³ñí¹ziú¹ ní¹liáuh¹ tsá² ní² jái¹³ hi³ jlánh¹ ñi³² ní²?

57 Jáun² cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² tí³² jě¹ Dió³² tiá² lí³ quien².

58 Hi³ jáun² tiá² hliáun³ hua³jueh³² ca³jmú³ yáh³ Jesús ní¹ jáun², quí¹ tiá² ta²¹ jmí¹ taunh² yáh³ tsá² hí³ quioh²¹ tsú².

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 **1** Jmái¹ jáun², Herodes tsá² cuá¹lín³ ta²¹ hué¹³ Galilea ca³lí³ ñi³² hi³ ca³tin¹ Jesús, **2** hi³ jáun² ca³záih³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ la³ lá²:

—Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², hi³ má²ca³jenh¹³ ja¹ hla¹. Hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

3 Quí¹hliá² Herodes jmí¹ má²ca³tanh² Juan² hñu³mí¹ñí² hi³ cuá¹tson³, hi³ cuá¹hñei²¹ quionh³ cá²den¹ná¹ cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías, tsá² jmí¹ ní²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ tsá² lín³ ta²¹ hí³. **4** Ca³tanh² tsú² Juan² hñu³mí¹ñí² quí¹ cun³ñí¹ hi³ Juan² hí³ jlánh¹ chí¹ñi¹ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² tsá²mi³ ní².

5 Herodes jmí¹ hnió³ jngih³ Juan², tí³la³ cun³ñí¹ hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ Juan² lín³ jan² tí³² jě¹ Dió³², jáun² jmí¹ juénh² tsú² ní¹con² la³jín³² tsá² hí³. **6** Tí³la³ jmí¹ ca³jmú³ Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh² né³, ñéi¹ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ hi³ ca³ñí¹tsan³² ní¹ ta³ ní¹ jí³lín² tsá² ná¹tén¹ jmái¹ jáun², hi³ jáun² Herodes né³ jlánh¹ ca³tí³ lín³² tsí³. **7** Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ cuéh³² dí² mí¹ hí³ lí³ua³ cáun² hi³ mí³². **8** Jáun² mí¹ hí³ né³, cun³ñí¹ hi³ ca³ma³cau² tín² mí¹ziú¹³, hi³ jáun² ca³ñí¹zeh¹ Herodes la³ lá²:

—Mí³ chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ cuéh¹ nú², hi³ ná¹hu²¹ cáun² hñu³ uon².

9 Hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹ jmí¹jáun²; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun². **10** Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² lá¹ Juan² hñu³mí¹ñí². **11** Jáun² quiaun² bíh¹ tsú² mí³ chí¹ Juan² hi³ ná¹hu²¹ cáun² uon² hi³ ca³cuéh³ dí² mí¹ hí³, hi³ jáun² ca³ñí¹jienh¹³ tsú² mí¹ziú¹³.

12 Jáun² cua³taunh²¹ tsá² jmí¹ hain²¹ tí³ con² Juan² hi³ cua³quión³² hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí²; jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ dí² hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² Jesús.

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Jmí¹ ca³li³ ñi³² Jesús hi³ li³ la³ jáun², jáun² cua³han³ ñi¹ jáun² hi³ hi³ cáun² mu² hi³ ngau³ ñi¹ ti³ có³² ñi¹ lí¹³ cuá³ hnga². Ti³la³ ca³li³ ñi³² bíh¹ tsáu² hín² juíh³² ngau³ tsú², hi³ jáun² tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ca³huén² hi³ já¹taunh²¹ jui³² ta³ ti³ ñi¹ ngau²¹ tsú². **14** Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñi¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ dí² ñi¹ con² tsá² hí³ hi³ ca³jmah³ dí² tsá² tsáun¹ hi³ jmí¹ ná¹jan² tsú². **15** Ti³la³ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹, hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² Jesús ca³ma³janh³² ñi¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñi¹ má²janh² lá². Jáun² chú³² juoh¹ nú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, hi³ jáun² cuí¹ cha³lia³² má³² cuh³ ñi¹ táun³ hñú³.

16 Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² lin¹ lí³ hniáuh³² yáh³ tsa³tánh¹ tsú²; hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

17 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Tiá² hi³ zia³² yáh³ quiú¹³ jnoh¹, jí³²la³ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

18 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²cán¹ ñi¹ lá².

19 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ chan³ tsú² tsáu² hué³² ja¹ mí¹ñéi². Jmí¹jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ hñá³ hí³ jáun² quionh³ tá¹ gon³ hma²¹, hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² ti³ hñu³mi³cuú² hi³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ ti³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³tsóh³ ñi¹con² tsá² tionh² hí³.

20 La³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re²; jmí¹ má²lí³² jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ca³ziaun³. **21** La³ cun³ tsá² ca³cúh² má³² jáun² né³ jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ti³la³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹.

Jesús cuá¹ngi³² ñi¹ jmái²
(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² hñu³ mu² hi³ hán³² ti³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin² tá¹la³ dí¹hah² dí² jái¹³ ñi¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. **23** Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ca³uú³ tsi³ máh³ hi³ ca³ñi¹lien¹³ Dió³² hnga² tán¹; jáun² ñi¹ jáun² bíh¹ jmí¹ cuá³ tsú² cú² hnga² pih²¹ la³ ñi¹ ca³niéi². **24** Tá¹la³ jáun² né³ má²hí¹tsau³² mu² ñi¹ chu³ jo² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun². Jmái² hi³ ja³² ma³ cu³ tsin¹ jáun² jmí¹ má²hí¹hlia³² mu² ti³ hlá² ti³ ní² quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ ti³ jui³² ñi¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². **25** Jmí¹

má²já²jnia² jáun² né³ ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun², hi³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái². **26** Jmí¹ ca³jíe³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ cuá¹ngí³² dí² ñí¹ jmái², jáun² ca³hiá²han¹ lín²¹ bíh¹ tsú², hi³ jáun² ta³ juénh² jáun² bíh¹ tsú² ca³hóh³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iJan² tsá² le¹ bíh¹ ó³²!

27 Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², qui¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

28 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Tí³², ní¹juáh³ hnú² bí¹ ní³², jmu³ héih³² hi³ lí¹³ ngí¹³ jná¹³ uá²jai³² ñí¹ jmái² hi³ ñe¹ ná¹ la³ tí³ ñí¹ hí¹ñeih³² hnú² ní².

29 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ña³² jaun³².

Jáun² Pé¹ cua³han³ hñu³ mu² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ ca³ngí³ ñí¹ jmái² hi³ ngau³ tí³ jui³² ñí¹ cuá¹ja³² Jesús. **30** Tí³la³ jmí¹ ca³lí³lieih²¹ tsú² hi³ tiá³ lín³² bíh¹ he² chí³, jmí¹jáun² ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ja³hanh³² bíh¹

tsú² hñu³ jmái². Tá¹la³ má²hí¹tsá²hanh³² tsú² jáun² né³, ca³hóh³² hi³ ca³juáh³:

—iLiau¹ tiá³ Tí³²!

31 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ Jesús cuo² tsú², hi³ ca³juáh³:

—iJlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² hnú²! ¿He³ láih³² lí²cháh¹ hnú² tun³ honh²?

32 Jmí¹ taunh²¹ tsú² jáun² hñu³ mu² né³, ca³hná³ bíh¹ chí³. **33** Hi³ jáun² tsá² ñí¹ hná¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² né³, ca³ma³tsu³ ma³juáh³² dí², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTson² bíh¹ cu³tí³, hi³ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hnú²!

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret

(Marcos 6:53-56)

34 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³taunh¹ hué³² Genesaret. **35** Jmí¹ ca³lí³ cuóun³² tsá² zian² hué³² jáun² Jesús, ca³nga³ tsú² jái¹³ la³ tá¹ cáun² hué³² jáun², hi³ jáun² ca³cua³jan² tsú² la³jín³² tsá² ná¹tsáun¹ ñí¹ jmí¹ zenh¹ Jesús. **36** Hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² ñí¹con² dí² hi³ cué³² dí² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ dí²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mi³cuóun²

(Marcos 7:1-23)

15 1 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² fariseos ñí¹con² Jesús quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹; tsá² hí³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

2 —¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngí²³ tsá²daun³²? Quí¹ tiá² má²tí³² yáh³ tsú² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² si³ ren³ tsú² cuo² la³ cun³ ca³tí²¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ jmu³ tsú² má³².

3 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—¿Hi³ he³ láih³² sa³ tiá² ma³tíh²¹ siáh³ hnoh² uá²jai³² héih³² quioh²¹ Dió³²? Já² ma³tíh²¹ bí¹ náh² cáun² hi³ ná¹héh³ chính³² náh² hmóu³².

4 Quí¹ Dió³² ca³juáh³ la³ lá²: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Hi³ juáh³ siáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. **5** Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bí¹ néh¹ hi³ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², quí¹ ñí¹con² Dió³² bíh¹ má²ná¹chan¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³”. **6** Hi³ jáun² ní¹juáh³ lí³ua³ jan² tsá² má²lí²juáh³ la³ ní² néh¹, tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³², cun³quionh³ hi³ ná¹jmu³² náh² quien² la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chính³² náh² hmóu³². **7** iHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Jú¹ tson² cu³tí³ bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Isaías tí³² jè¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ hnoh² jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

8 Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹, tí³la³ jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹ tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

9 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

10 Jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tsá² tionh² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² jái¹³ lá², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³ náh² ní² siáh³: **11** Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ ho³ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ la³jí³² hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh².

12 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Cá¹lí³tsin² hnú² hi³ jlánh¹ ca³míh³ tsí³ tsá² fariseos jmí¹ lí¹niéi²¹ jái¹³ hi³ lí²juah²¹ hnú² jáun²?

13 Tí³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Lí³ua³ cáun² hmá² hi³ tiá² lí²jí³² Ñuh³² jná¹³, hniáuh³² tsa³ca³ bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². **14** Ha³ lí² hí¹³ cán² he³ jmu² tsá² ní²; quí¹ tsá² ten³ bíh¹ ní³² hi³ lín³ tsá² quian³² ñí¹ jui³² ñí¹con² te³ rainh²¹. Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² ten³ la³ híeh³² jui³² jan² tsá² ten³ rainh²¹, jáun² né³, chau²¹ jmái¹ hi³ tán¹ gon³ bíh¹ tsú² sunh³ cu³tsa³² ní¹juáh³ ñí¹ hó²¹ táu².

15 Jáun² Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jmu³ tiá³ na²¹ jái¹³ jáun² ñí¹con² jnoh¹.

16 Jesús ca³juáh³:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³? **17** ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ tsá²toh³ ho³ tsú² chau³² hñu³ héin¹ bíh¹ tsú², ní¹

má¹lí³² jáun² né³ hue³² tí³ cheih³²? **18** Tí³la³ hi³ hue³² ho³ tsú² má¹ná¹, ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² bíh¹ ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³ tsú². **19** Quí¹ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² ja³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ jngih² tsú² tsáu², hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² nř², hi³ jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³ lín³ tsú² tsá² háin² siáh³, hi³ jmu² tsú² jú¹ tí¹jái², jĩ³ hi³ lí¹ tú² lí¹ hión³² tsú² tsáu² nř² siáh³. **20** Hi³ nř² bíh¹ jmu² hi³ tiá² jin² tsú² ta³ nř¹ Dió³². Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² ca³cúh² ta³ tiá² má¹lí²ma³tí³² hi³ ma³jĩ² tín² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsáu² né³, jun³juáh¹³ hi³ jáun² yáh³ jmu² hi³ hliánh² tsú².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Marcos 7:24-30)

21 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ Jesús nř¹ jáun² hi³ ngau³ la³cáun² juú² Tiro jĩ³ juú² Sidón. **22** Jáun² hué³² jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²mi³ tsá² hué³² Canaán. Tsá² hí³ né³, ja³ nř¹con² Jesús hi³ hí¹hóh³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—iHnú² Tí³², jón²zĩh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² nř¹con² jná¹³! Mí¹mĩh¹ jón³² jná¹³ hún¹ jan² jmí²chĩ³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ jáun² má²tso² lín³² tsí³.

23 Tí³la³ Jesús tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² yáh³. Hi³ jáun² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² cua³taunh²¹ hi³ ca³hiu³ ca³mĩ³ hi³ ca³juáh³:

—Chanh²¹ tsá² ó³², quí¹ jlánh¹ tiú² jan³² hí¹jmu² cu³hna²¹ dí².

24 Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá²mi³ hí³ la³ lá²:

—Dió³² ca³ze³ jná¹³ jmáh³la³ nř¹con² tsá² Israel bíh¹, tsá² ná¹lín³ la³jmí¹ lín³ já¹ziáh² má²já²cuin³.

25 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ má¹ná¹, ja³ la³ tí³ ta³ nř¹ tsú² hi³ ca³di³jĩ³² hi³ juáh³ la³ lá²:

—iTí³², ma³hau¹ tiá³ jná¹³!

26 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹mĩh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

27 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ cun³ jáun² cúh² bíh¹ tsái² chí² juoh¹ má³² hi³ suh³² nř¹ mesa quioh²¹ juo¹³.

28 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—iTsá²mi³, jlánh¹ cáun² la³ nio² honh² hnú²! iCuí¹ lí¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú²!

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ lan³ mĩ¹mĩh¹ jon² tsú².

Jesús jmah²³ juóun³² lín³² tsá² tsáun¹

29 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ cua³han³ siáh³ Jesús nř¹ jáun², hi³ jáun² ca³nga² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ hi³ téh²³ tsú² Galilea; hi³ jáun² ca³uú³ cáun² tsi³ máh³, nř¹ jáun² né³ ca³cuá³. **30** Jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu²

ca³cha³taunh¹ ñí¹ cuá³ tsú² jáun², hi³ ná¹jan² tsá² hma², tsá² ten³, tsá² cáun¹, tsá² hliánh² ní² siáh³, hi³ juóun³² lín³² siáh³ tsá² ná¹jau² mí¹uí³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní². Jáun² ca³chan³ tsú² ñí¹ hó²¹ñí¹ Jesús, hi³ jáun² hí³ né³ ca³jmah³ tsá² hí³. **31** Hi³ jáun² lí¹ ca³lin³ bíh¹ tsáu² jmí¹ ca³jé³ hi³ tsá² jmí¹ cáun¹ hí³ má²hle³² bíh¹, hi³ tsá² hliánh² má²lain³², tsá² hma² má²ñí³taunh¹, hi³ jáun² tsá² ten³ né³ má²lí²³ jé³. Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² Israel.

Jesús cue³² hi³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Marcos 8:1-10)

32 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³teh³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ñí¹con² tsá² lá², qui¹hliá² hni³² jmái¹ máh³ má²tí³ hi³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hi³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hi³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². Tiá² hnó³² yáh³ jná¹³ chanh²¹ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, qui¹ ní² lí¹ ca³huán³ tsú² hú¹ jui³².

33 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³la³ íha³ bíh¹ jinh¹ tsá¹cán¹³ jnoh¹ má³² hi³ cuh³ tsá² juóun³² lín³² lá²? Já² hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ lá².

34 Jáun² hí³ né³ ca³ngáih³ tsá² hí³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Quiau³ hí³ quionh³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹ bíh¹ zia³².

35 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², **36** jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun² la³ má²quionh³ juo¹³ pih²¹ hí³, hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. **37** Jáun² la³jín³² bíh¹ tsáu² ca³cúh² ca³la³ lah³ má³² re² lín³². Ca³lí³¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³. **38** Tsá² ca³jmú³ hí³ má³² né³ jmí¹ tín³ quiún³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh², ha³ tiá² ná¹hín¹³ yáh³ tsá²mi³ quionh³ tsá¹míh¹. **39** Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh² hí³, hi³ hi³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tí³ hué¹³ juú² Magadán.

Tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos mi³² cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³²

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 **1** Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ñí¹taunh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús; hi³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ dí² ca³lan³ tsú² né³, jáun² ca³mí³ dí² hi³ hie³² Jesús cáun² lí²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³mi³cuú².

2 Tí³la³ hí³ má¹ná¹ ca³ngái³:

—Ní¹ má¹ca³hláu³ juánh³ hnoh² la³ lá²: “Jlánh¹ re² jniau¹³ hiú², hi³ jáun² bíh¹ dain³ chí³cuú²”. **3** Hi³ jáun² tí³ hú²nié² né³ juánh³ hnoh² la³

lá²: “Né³² chau¹³ jmí³, quí¹ jlánh¹ dáln³ jnie²”. [iHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!] Já² tin² bíh¹ hnoh² chú¹ ñih²¹ ha³ lánh³ jniá³ chí³cuú², tí³la³ tiá² la³ tin² yáh³ hnoh² chú¹ ñih²¹ jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá² ta³né³².
4 Tsá² hláih¹ hon², tsá² tiá² má²tí³² jē¹ mī³² cáun² li²¹; tí³la³ tiá² li²¹ siáh³ hiáuh³ yáh³ tsú², jí³²la³ li²¹ hi³ ca³jíe³ jáun² tsáu² hi³ ca³tin¹ hla¹ Jonás bíh¹.

Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ngah³ dí²; hi³ tsá² hí³ né³, lí¹ ca³ta³tonh¹ bíh¹ ñí¹ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos

(Marcos 8:14-21)

5 Jmí¹ ca³hán² tsú² jáun² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun² né³, sa³ la³ ca³ja³có³ bíh¹ tsí³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jmí¹ cán³ ca³lá² má³².

6 Jmí¹ jáun² ca³záih³ Jesús tsá² hí³:

—Sá¹ñí² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos jí³ tsá² saduceos ní² siáh³.

7 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

8 Tí³la³ Jesús ca³li³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? iJlánh¹ tiá² re² la³ nio² cáun² honh² náh²! **9** ¿Tiá¹ má²ngi²³ máh³ hnoh², hi³ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² hñá³ mei²¹ tsáu², hi³ ha³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³?

10 ¿Hí¹ sa³jun³ chau² siáh³ honh² náh² ca³tí²¹ quiau³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² ñí¹con² quiún³ mei²¹ tsáu², jí³ hi³ cónh³ mí²tá² ca³ziau³ siáh³ jmí¹ li²¹ jáun²? **11** ¿Lánh³ bíh¹ rón³² hi³ tiá² ca³li³tsin² hnoh² hi³ jun³juáh¹³ ca³tí²¹ quioh²¹ má³² yáh³ dí¹hléh²³ jná¹³ jmí¹ lí¹juáh²¹ jná¹³ hi³ jmúh¹³ náh² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos?

12 Jmí¹ jáun² bíh¹ ca³li³tsin² tsú² hi³ tiá² la³ ca³juáh³ yáh³ Jesús hi³ jmu³ tsú² hua³hín¹³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ cán¹ hí¹miih²¹, tí³la³ la³ ca³juáh³ tsú² hi³ jmu³ dí² hua³hín¹³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hie³² bíh¹ tsá² fariseos quionh³ tsá² saduceos.

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ Jesús cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹, jáun² ñí¹ jáun² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² juáh³ tsáu²?

14 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái²; zian² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bí¹ néh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹ tin², hi³ zian² siáh³ tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ hla¹ tí³² jè¹ Dió³² Jeremías, ho³ lá² dá² lí³ ua³ jan² tsá² jmí¹ lín³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹ tin² ní¹ hná¹ hí³.

15 Jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Hi³ hnoh² né³, ÷hin² tsánh² jná¹³ juánh³ hnoh²?

16 Jáun² Sí¹mu²¹ Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² juú² tsáun².

17 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Jlánh¹ jmí¹ ren² hnú² Sí¹mu²¹, jon² Jonás, quí¹ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² má² ca³híe³ hnú² jái¹³ ní², quí¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³ mi³ cuú² bíh¹ má² ca³híe³ hi³ ní². **18** Hnú² bíh¹ jmái² nú² Pé¹ (hi³ hnió³ juáh³ “Quín¹”). Jná¹³ né³ juanh³² hi³ ní¹ quín¹ lá² bíh¹ chan²¹ jná¹³ tsá² cu³ nió³ joh² ná¹; hi³ ca³ la³ hí¹ juáh³ pí³ quioh²¹ hmú³² yáh³ tiá² cah¹³ jmái² quionh³ tsá² hí³. **19** Jáun² jná¹³ cué¹³ llaves, hi³ hauh³² hnú² jái¹³ hi³ tonh¹ hnú² tsáu² jo³ cuo² Dió³²; lí³ ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnú² ní¹ hué²¹ lá², má² chí¹ hñéih²³ bíh¹ siáh³ hñu³ mi³ cuú², hi³ lí³ ua³ cáun² hi³ záih²¹ hnú² ní¹ hué²¹ lá² né³, má² záih³ bíh¹ siáh³ hñu³ mi³ cuú².

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ jmú³ Jesús héih³² ní¹ con² tsá² hí³ hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ hí³ bíh¹ dí² Tsá² lín³ Cristo.

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 La³ cun³ jmái¹ jáun² máh³ ca³ ma³ liáu³² Jesús hi³ hieh³² jú¹ tá² na²¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ hniáu³² tsó³² dí² tí³ Jerusalén; hi³ ní¹ jáun² né³, tsá² daun³² tsá² ná¹ ní¹ juú², jì³ tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³ quionh³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹ ní² jmu³ hi³ ma³ tso² lín³² dí² tsí³. Ca³ juáh³ dí² siáh³ hi³ hí¹ ca³ la³ tí³ jngah³ yáh³ tsá² hí³, tí³ la³ ní¹ má² cá² hní² jmái¹ má¹ ná¹, jenh¹³ bíh¹ dí². **22** Jmí¹ jáun² ca³ ní¹ jau² Pé¹ ní¹ tí³ có³², hi³ jáun² ca³ ma³ liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús, hi³ juáh³ la³ lá²:

—iLen³ jná¹³ ca³ la³ hí¹ juáh³ tiá² hnió³ yáh³ Dió³² hi³ lí¹³ la³ ní² Tí³²! iTiá² ca³ tin¹ yáh³ hnú² hi³ quiunh²¹ la³ ní²!

23 Tí³ la³ Jesús ca³ jinh³ tí³ ní¹ zenh¹ Pé¹, hi³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—iTí³ có³² quin³² ní¹ con² jná¹³ Satanás! Hnú² dá² lí¹ chí¹ cuú² chí¹ jnai³² bíh¹ ní¹ con² jná¹³. Tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³ jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³ cun³ qui³ lín²³ tsá² mi³ cuóun² bíh¹.

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³ hna³² jná¹³, hniáu³² chá³² tsú² tí³ có³² la³ jí³² hi³ dí¹ quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹ jinh¹ ca³ la³ ní¹ ca³ cáin³ jmí² chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³ hna³² jná¹³. **25** Quí¹ ní¹ juáh³ tsá² hnió³ líón³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³ hín³ bíh¹; tí³ la³ ní¹ juáh³ tsá²

tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun¹.
26 Quí¹ ĩha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láh¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ñí¹
 hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²?
 Quí¹ ĩhe³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹?
27 Quí¹ Jon² tsá²mi³cuóun² dá² jáunh³ hi³ lin¹ hi³ quien² la³jmí¹ quien²
 Jméi², la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³, hi³ jáun² má¹jáun² cué³² hmah²¹
 ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² tsáu² la³ cun³ rón³² lí³ ta²¹ hi³ lí²jmú³.
28 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá²
 má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jé³ hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² má²cuá¹ho²
 ná¹ jái¹³.

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 1 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹, Jacobo
 jì³ Juan² dá¹jon²¹ Jacobo ní² siáh³, hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³
 máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³ hmóu³²; **2** hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³za² ho¹ñí¹ tsú²
 ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. La³jmí¹ jniá³ joh¹ hiú² jniá³ ñí¹ tsú² lí³, hi³ jáun² ha¹
 tsú² né³ lí³ tiáu² lín³² la³jmí¹ jniá³ joh¹. **3** Hi³ jáun² cu³diá²jan² jmí¹
 ca³jien³² tsá² hí³ Moisés quionh³ Líh³, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús.
4 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ hi³ ca³záih³ Jesús:
 —Hnú² Tí³², ihénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹ lá²! Ní¹juáh³ hnáu²
 hnú², jmu¹ jná¹³ hni³² hnú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹
 Moisés hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Líh³.
5 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Pé¹ ja³ cáun² jnie² zín³ lín³² hi³
 ca³tsáinh³² tsú² jì³lín²; hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ca³hléh³ jan² tsáu² hi³
 ñí¹juah²¹:
 —Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹, Tsá² jlánh¹ lí²hiún²
 tsin³² jná¹³ hi³ ca³tin¹. Niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².
6 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ ní² né³, ca³juénh² lín³² bíh¹, hi³
 jáun² ca³di³jñí³² ca³la³ hi³ ca³jmú³ rá¹hin³. **7** Hi³ jáun² Jesús ca³ja³janh³²
 ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³tí³ cuo² quioh²¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:
 —Nú¹ tianh³ náh²; ha³ lí² juénh³.
8 Hi³ jáun² jmí¹ ca³jé³ tsú² né³, tiú²uú² hin² zian² hí¹ jan² yáh³, jí³²la³
 hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús zenh².
9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³
 ca³juáh³:
 —Ha³ lí² hin² juoh² náh² hí¹ jan² la³ cun³ hi³ má²lí²jieh³, ca³la³ tí³ ní¹
 má¹ca³jénh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³.
10 Jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús hi³ ca³juáh³:
 —ĩHe³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³
 tí³² jē¹ Dió³² bí¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?
11 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ Lih³ bíh¹ tín² jáunh³, hi³ ja³ma³re² ji³li³².
12 Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Lih³, tí³la³ tiá² hin² ca³li³
 cuóu³² yáh³, hi³ jáun² dá² ca³jmúh³² bíh¹ tsú² tsú² la³ cun³ hi³ hnió³
 jmu³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ ma³tso² Jon² tsá²mi³cuóun² tsí³ hi³ jmu³ tsá²
 hí³.

13 Jmí¹jáun² ca³li³tsin² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ hla¹ Juan² tsá²
 tí² ziau² jmái² bíh¹ la³ hí¹hien² tsú².

Jesús jmah²³ jan² ñú²míh¹ zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² juóun³² lín³² hí³
 né³, ja³ jan² tsá²ñuh² ñí¹con² Jesús hi³ ca³di³jñí³² ñí¹ hó²¹ñí¹ tsú² hi³
 ca³juáh³ la³ lá²:

15 —Tí³², cu¹ já² mií³ honh² nú² quioh²¹ jón³² jná¹³, quí¹hliá² zian²
 tsú² tsá¹ lí¹ jún²³ hi³ jáun² má²tso² lín³² tsú² tsí³; quí¹ hiú² cuóh³² bíh¹
 quinh² tsú² chu³ sí² ho³lá²dá² chu³ jmái² siáh³. **16** Cua³jan³² jná¹³ tsú²
 ñí¹con² tsá² hain²¹ lá² tí³ con² hnú², tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú² hi³
 jmah³.

17 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—iHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh², tsá² cáun² lí¹ cháunh²³ chnh³² la³
 siáh³! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹?
 ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²?
 Ná²jan³² ñú²míh¹ tí³ lá².

18 Jmí¹jáun² ca³jin³ Jesús jmí²chí³ hláinh¹, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³
 cua³hain³² hñu³ tsí³ ñú²míh¹ hí³, hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² lan³ tsú².

19 Jmí¹ má²li³² jáun² ca³liéih³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús cáun² ñí¹
 tí³ có³², hi³ ca³ngái³ jái¹³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiau¹³ yáh³ jnoh¹ hi³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹
 hí³?

20 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ tiá² re² má²nio² cáun² honh² bíh¹ hnoh². Quí¹ jú¹ tson²
 juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², sá¹jmí¹ hi³ ná¹tioh³ cáun² honh² náh²
 uá¹jinh¹ ma³ pih²¹ lín²¹ la³ cun³ tí³ cá² má³ mi³ mostaza, jmí¹ lí¹³ bíh¹
 juoh¹ náh² máh³ zeh² ní² la³ lá²: “iQuin³² ñí¹ lá², tí³ ó³² cua³²!”, hi³ jáun²
 máh³ ní² jmí¹ lí¹³ quin³. Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ juóuh³² lí¹³ ní¹juáh³ hi³
 tson² nio² cáun² honh² náh². **21** [Tí³la³ jmí²chí³ hláinh¹ la³ ní² má¹ná¹,
 jí³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³² tsú² Dió³² jí³ hi³ má²hien²¹ bíh¹ tsú² lí¹³
 tioh²¹ hi³ chin¹³.]

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ ñí³táunh¹ tsú² cu³li²¹ hué¹³ Galilea,
 Jesús ca³záih³ siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu², **23** hi³ jáun² jngah³ tsú², tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.
Hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ ní².

Má²hmah¹ tsú² hmah²¹ hi³ chi² tsú² quioh²¹ cuáh³² chín¹

24 Jmí¹ cá¹chánh²¹ Jesús já¹ juú² Capernaum quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² né³, jáun² tsá² chi² hmah²¹ tiáunh¹ cuáh³² chín¹ ca³cha³táunh¹ hi³ mi³² tun³ cú¹tiáu², hi³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—¿Tiá¹ ma³hmah¹ tí³² juóuh³² hnoh² hmah²¹ hi³ ca³tín¹ cuáh³² chín¹?

25 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Ján³.

Hi³ jáun² né³, jmí¹ hein²¹ Pé¹ ñéih³ né³, Jesús tín² ca³hléh³ la³ñí¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnú² Sí¹mu²¹? ¿Hin² ñí¹con² cai³² tsá² ná¹lín³ re²¹ ñí¹ hué²¹ lá² hmah²¹ jí³ la³jí³² quie³ hi³ lí³ hniáuh³²: hí¹ tsá²co¹ tsú², ho³ tsá² siánh³ uá¹?

26 Jáun² Pé¹ ca³juáh³:

—Tsá² siánh³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Hi³ jáun² tiá² la³ má²hmah¹ yáh³ tsá²co¹ tsú². **27** Tí³la³ hí¹ jan² yáh³ tsáu² tiá² hniáuh³² jmú¹³ dí² hi³ mih³ tsí³, jáun² cua³² tí³ ñí¹ nio¹ jmái² lí¹ ná¹ho³, hi³ cuá²héi³ mi³quie³; hi³ jáun² ho³ juo¹³ la³ñí¹ hi³ janh²¹ nú² hí³ bíh¹ hu²¹ cáun² quie³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáu² hi³ la³ cun³ má²tsin¹³ hi³ má¹hmah²¹ nú² quioh²¹ hmah²¹ hi³ chi² tsú² quion²¹ jná¹³ jí³ hi³ quián¹³ nú² huen² ní² siáh³; hi³ jáun² cuá²ma³hmah²¹ ní¹ má¹lí³² jáun².

¿Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²?

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

18 1 Jmái¹ jáun² ca³ja³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³² jlánh¹ lí³ quien²?

2 Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús jan² tsá¹míh¹, hi³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, **3** hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ ní¹juáh³ tiá² zan¹³ náh² hi³ lín¹³ náh² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹, tiá² lí¹³ yáh³ háuh¹ hnoh² jái¹³ quiún¹ jná¹³.

4 Hi³ jáun² la³ ní² bíh¹ lí³, hi³ lí³ua³ jan² tsá² jmu² hi³ tiá² lin¹ quien² hnga², hi³ jmu² tsú² la³jmí¹ lín³ jan² tsá¹míh¹ lá², tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² jlánh¹ lí³ quien² ja¹ quioh²¹ la³jín³² tsá² má²tionh² jo³cuo² Dió³². **5** Hi³ lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Jáun² né³, li³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, ti³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zié³ lá¹ tsá² la³ hí³ hi³ chí¹hñéh²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jáun² jmí¹ taun³ tsú² ca³la³ ti³ ñeh² jmí²míh²¹. 7 iJlánh¹ hlah³ quioh²¹ tsá² zian² hngá¹máh³ lá² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ hliáun³ ñí¹ hi³ zia³² hi³ lí¹³ jmu³ hi³ tánh³² tsú² tso³! Tiú² nio² bíh¹ li³ zia³², ti³la³ ijlánh¹ bíh¹ juo²³ tsá² jmu³ hi³ tánh³² tsáu² tso³!

8 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, ní¹juáh³ cuonh² hnú² ho³lá²dá² tanh¹ nú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, ti³ re² hná¹ hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ ti³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ nú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ho³ hi³ tiúnh¹ cáun² tanh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio² la³ cónh³ bí¹ hi³ cuóh¹³ nú² ja¹ sí² cun³ jmí¹hi³nio² quionh³ tá¹ tun³ cuonh² ho³ tá¹ tun³ tanh¹. 9 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³² hi³ jáun² tiáun² ñí¹ uóunh³; quí¹ ti³ re² bíh¹ cuánh¹³ nú² cun³quionh³ cá² má³ mí¹máh¹ ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cónh³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quíu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ má³ mí¹máh¹.

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ já¹ziáh² má²já²hain³

(Lucas 15:3-7)

10 "Hi³ jáun² né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³ tiá² jéin²³ náh² li³ua³ jan² tsá² tiá² má²hún¹ tsí³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá². Quí¹ jná¹³ juanh³² hi³ tsá²cuú² tsá²ta³ Ñuh³² jná¹³, la³ cun³ tsá² tanh² hó¹ñí¹ tsá² la³ ní², tsá² hí³ bíh¹ tionh² ñí¹ hó²¹ñí¹ Ñuh³² jná¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² ti³ hñu³mi³cuú². 11 [Quí¹ jná¹³ dá² Jon² tsá²mi³cuóun² ja³ ná¹ hi³ ja³hnáh³² tsá² ná¹cuín² bíh¹.]

12 "¿Ha³ lánh³ lín²³ hnoh²? Ní¹juáh³ jan² tsáu² tiónh³² hñá³láun³ já¹ziáh², hi³ ní¹juáh³ la³ ja³hain³ jan² jáh³ hí³ né³, ¿há¹ tiá² chan³ tsú² jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ ñí¹ má²zenh² jáun², hi³ jáun² tsa³tí² tsa³ngí² hi³ hnah² jáh³ ja³hain³ hí³? 13 Hi³ ní¹juáh³ ca³chanh²¹ tsú² né³, ti³ jlánh¹ bíh¹ tsah³ tsú² cun³ñí¹ hi³ tsanh²¹ jáh³ jan² hí³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ ca³tin¹ jáh³ quiéinh³ nio² quiú³ tsi²¹ quia³ñu³ hí³ tiá² já²cuín³ hí³. 14 Ja³bí¹ la³ jáun² Ñeh² hnoh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² hnió³ yáh³ hi³ lí¹ tsa³hín³ li³ua³ jan² tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ lá².

Ca³ta¹ dí² chí¹³ tsí³ tsáu¹³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ dí²

(Lucas 17:3-4)

15 "Ní¹juáh³ jan² renh² nú² jmu² cáun² hi³ hlah³ ñí¹con² nú², cuá²lien¹ tín² ñí¹ hnga² hi³ cuá²zéih³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³. Ní¹juáh³ ca³ngí¹³ tsú² jái¹³, jáun² má²ca³janh²¹ bíh¹ nú² tsú². 16 Ti³la³ ní¹juáh³ tiá² jái¹³ ngí²³ yáh³ tsú², jáun² né³, tiéh³ conh³í¹ jan² ho³ gon³ tsáu², hi³ jáun² tsá² hí³ lín³ tsá² nau³² jái¹³ ní¹juáh³ ha³ lánh³ ca³juáh³ tsú². 17 Hi³

ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngi¹³ tsú², hi³ jáun² zéih³ cú²jueh³² la³jín³² tsá² cuáh³². Hi³ ní¹juáh³ cun³ jáun² bíh¹ tiá² jái¹³ ca³ngi¹³ tsú² ní¹con² tsá² lín³ cuáh³², jáun² jien¹ tsú² cú²jueh³² la³jmí¹ jien¹ nú² jan² tsá² tiá² Dió³² má²cuóun³², ho³ la³jmí¹ jien¹ nú² jan² tsá² chi² hmah²¹.

18 "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnóh², hi³ lí³ua³ cáun² hi³ hñeih²¹ hnóh² ní¹ hué²¹ lá², má²chí¹hñeih²³ bíh¹ siáh³ hñu³mi³cuú², hi³ jáun² lí³ua³ cáun² hi³ zaih²¹ hnóh² ní¹ hué²¹ lá² né³, ja³bí¹ hñu³mi³cuú² siáh³ má²záih³ bíh¹.

19 "Ja³bí¹ juanh³² jná¹³ siáh³, ní¹juáh³ gon³ náh² jmúh¹³ náh² cá²honh¹ ní¹ hué²¹ lá² hi³ lienh¹ náh² Dió³² ca³ti²¹ cáun² hi³ hnáuh² náh² míf¹, jáun² cué³² bíh¹ Nuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². **20** Quí¹ ní¹juáh³ ní¹ ná¹ngih³² tsú² gon³ gáun³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³, jáun² ja¹ quioh²¹ tsá² hi³ bíh¹ zenh² jná¹³.

21 Jáun² Pé¹ ngau³ hi³ ca³ñí¹ngah¹ Jesús:

—Ti³², ¿jáh³ jéin³² lí¹³ chin²¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³ti²¹ hi³ hlah³ hi³ jmu² renh² jná¹³ ní¹con² ná¹? ¿Hí¹ la³ ti³ quiau³ jéin³²?

22 Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús Pé¹ la³ lá²:

—Tiá² juanh³² yáh³ jná¹³ quiau³ jéin³², ti³la³ la³ ti³ hnaih³² nio² quiú³ tsi²¹ quia³ nio² ma³ quiau³ máh³.

Jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ hniáuh³² jmu³ tsú² juenh² tsí³

23 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³, hi³ Dió³² bíh¹ jan² Tsá² juenh² lín³² tsí³ ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo²; la³jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ hi³ ca³lí³hnió³ caun¹³ quie³ hi³ jmí¹ nio² jo³cuo² ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² joh¹. **24** Tá¹la³ má²cuá¹jé²³ tsú² ní¹juáh³ hin² tsánh² ca³dánh² hi³ hin² tsánh² tiá² ca³dánh², jmí¹jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá² jmí¹ la³ ca³dánh² hliáun³ mí²yaun²¹ cu³ti¹³ héih³² quie³. **25** Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ lánh³ rón³² cháu³² quie³ jáun², jáun² re²¹ hí³ né³ ca³jmú³ héih³² hi³ hna³ tsú² cú²jueh³² tsá² hí³ hi³ lín¹³ tsá² dí¹hlánh¹ la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² hñú¹³, jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ zioh² tsú² ní² siáh³, hi³ jáun² lí³hmáh¹ la³jí³² hi³ ca³lí³ren² tsú² jáun².

26 Jmí¹jáun² ca³dí³jñí³² tsá² hí³ ta³ ní¹ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ hi³ juáh³: "Hnú² juóu³² jná¹³, juenh² lín³² jmu³ honh² hi³ ca³tin¹ jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ jí³lí³²". **27** Jáun² re²¹ hí³ né³ ca³ja³ mí³ tsí³, hi³ jáun² ca³chin² dí² cú²jueh³² tsí³ ca³ti²¹ la³jí³² hi³ ca³dánh² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³lión³² bíh¹ dí² cú²jueh³².

28 "Ti³la³ tsá² hí³ né³, la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ jáun² bíh¹ ca³jenh² jan² tsá² quian²¹ rainh²¹, tsá² jmí¹ la³ ren² hñá³láu³ cú¹tiáu² quioh²¹. Jáun² ca³cuíh³ dí² láí¹ tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: "iMa³hmah²¹ la³ cun³ hi³ ren² nú² quion²¹ ná¹!" **29** Jáun² tsá² hí³ siáh³ ca³dí³jñí³² ní¹ hó²¹ñí¹ dí² hi³ ca³hiu³ ca³mí³ ní¹con² tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: "Juenh² jmu³ honh² ní¹con² jná¹³, má¹hmah²¹ bíh¹ jná¹³ la³jí³² hi³ quián¹³ hnú²". **30** Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tiá² ca³jmú³ yáh³ juenh² tsí³, hñu³mí¹ñí² bíh¹ ca³tanh²

dí² ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ ji³li³² hi³ jmí¹ ren². **31** Jmí¹ ca³jíe³ tsá² quian²¹ ñí¹ hná¹ jáun² hi³ ca³jmú³ tsá² hí³ la³ jáun², jáun² hlah³ lín²¹ bíh¹ ca³jeinh²¹, hi³ jáun² já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ juo¹³ la³ji³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². **32** Jmí¹jáun² ca³jmú³ juo¹³ tsú² héih³² hi³ ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² hí³, hi³ ca³záih³ dí²: “iHnú² tsá² quian²¹ hláih¹! Jná¹³ lí²chín³² tsin³² la³ji³² hi³ jmí¹ ren² nú² jáun², quí¹hliá² lí²hiú¹ lí²míh¹ hnú²; **33** ja³bí¹ hnú² siáh³ jmí¹ hniáuh²¹ jmúh¹³ juenh² honh² hi³ ca³tin¹ renh² nú² la³jmí¹ lí¹jmú²¹ jná¹³ juenh² tsin³² ñí¹con² hnú²”. **34** Jáun² juo¹³ tsú² hí³ ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² tsá² quian²¹ hi³ ca³la³ ñí¹ ca³ma³hmah¹ tsú² la³ji³² hi³ ren².

35 Jmí¹jáun² ca³ma³táuh³² Jesús jái¹³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ja³bí¹ la³ ní² siáh³ jmu³ Ñuh³² jná¹³ Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² ñí¹con² ma³ quin³² ma³ jan³² hnoh² ní¹juáh³ tiá² chin¹³ náh² honh² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh² náh² tsáu¹³ renh² náh².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

19 **1** Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³ji³² jái¹³ ní² né³, cua³han³ hué¹³ Galilea hi³ ngau³ ti³ hué¹³ Judea nio² jo²¹ cua³ Jordán jui³² ñí¹ hia³² hiú². **2** Juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú², hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jmah³ tsú² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹.

3 Jáun² ma³ jan² tsá² fariseos ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú²; hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ tun³ tsú² ñí²cuo² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ lí³ua³ cáun² uu³mí²tsi³² pih²¹ hi³ zia³²?

4 Jáun² hí³ dí² né³ ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²?, ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ Tsá² ca³jmú³ la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ tsú²”. **5** Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³ la³ lá²: “Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ ti³ có³², hi³ jáun² ma³zian² cu³li²¹ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. **6** Hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

7 Jáun² jmí¹jáun² ca³ngái³ tsú² Jesús:

—¿Ní¹juáh³ la³ ní² né³, jáun² he³ láih³² ca³jmú³ hla¹ Moisés héih³² hi³ hniáuh³² hiáuh³ tsá²mi³ cáun² sí² hi³ ca³ti²¹ hi³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo², hi³ jáun² má¹jáun² má²lí¹³ tún³ tsú²?

8 Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹ jaun³², hi³ jáun² bí¹ ca³cué³ hla¹ Moisés jái¹³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsú² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo²; ti³la³ tiá² la³ ní² jmí¹ lí³ yáh³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³ cu³ la³ juéh³ mi³cuú². **9** Jná¹³ juanh³² hi³ lí³ua³ jan² tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³

jáun² jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, cun³quionh³ la³ jáun² má²lí²jmú³ tsú² tso³ juón¹ bíh¹. Jí³²la³ tí³ ní¹juáh³ hnga² bíh¹ tsá²mi³ ní²cuo² tsú² tín² ca³liéinh³² tsá²ñuh² siánh³, jáun² bíh¹ zia³² jái¹³ tun³ tsú² tsá²mi³. [Ja³bí¹ má²lín³ jan² tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² bíh¹ tsú² ní¹juáh³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³ tsá² má²lí²te³ tsáu².]

10 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² bíh¹ la³ lí³ hi³ ca³tín¹ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², tiá² lín¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ la³ jéinh³² tsú² cuo².

11 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tiá² la³jín³² tsáu² ngí²³ yáh³ hi³ ní², jí³²la³ tsá² hí³ bíh¹ ngí²³ tsá² má²ca³hiau³ jái¹³ hi³ ngí¹³ bíh¹. **12** Zia³² bíh¹ hliáun³ ní¹ ca³tí²¹ he³ láih³² tiá² lí¹³ jéinh³² tsáu² cuo²: quí¹ zian² tsá²ñuh² tsá² má²tiéh³ la³ cun³ ní¹ má¹ca³lí³zian² máh³, zian² né³ tsá² tiéh³ hi³ ca³jmú³ tsá²mi³cuóun² bíh¹, hi³ zian² né³ tsá² jmu² hnga² hi³ lín³ la³juah²¹ dúh¹ tsá² tiéh³ cun³ñí¹ hi³ hnió³ hi³ ma³zian² tán¹ hián² cu³tí¹³ ní¹con² Dió³². Jáun² lí³ua³ jan² tsá² lí¹³ ngí¹³ jái¹³ ní², cuí¹ ngí¹³ tsú² re².

Jesús má²miih² tsá¹míh¹

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

13 Jáun² né³, jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ní¹con² Jesús, hi³ hnió³ tsú² hi³ ra³tsi³² Jesús cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹ jí³ hi³ liéinh³² dí² siáh³ Dió³²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³jín³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. **14** Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ní¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹; quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³².

15 Jáun² ca³ra³tsi³² tsú² cuo² ní¹ quioh²¹ tsá¹míh¹; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ tsú² ní¹ jáun² hi³ ngah³.

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Jáun² né³, ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ néi¹ jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ ca³ñí¹jien¹³ Jesús, hi³ ca³ngái³ hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tí³², ¿he³ ní¹ hi³ chu²¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³ zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

17 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² hngaih³² hnú² ca³tí²¹ hi³ chu²¹? Quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tsá² chun¹ zian². Tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lí¹³ zian² nú² la³ cun³ jmí¹hi³nio², ma³tí²¹ ca³la³ jí³² héih³² quioh²¹ Dió³².

18 Jáun² ca³juáh³ tsá¹ñú¹ hí³ la³ lá²:

—¿La³ cun³ he³ jaun³² né³?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmu² náh² juón¹, ha³ lí² háin², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ cáun² jú¹ tí¹jái², 19 tianh³² ta²¹ ñeh² mí²ziúh², hi³ ma³hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² renh² nú² la³jmí¹ hno³ nú² huen².

20 Jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ ca³juáh³:

—La³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³tí²¹ jná¹³; iza²¹ siáh³ cáun² hi³ lí³hniauh²³ ñí¹ hná¹ ní²?

21 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ní¹juáh³ hi³ hnáuh² hnú² hi³ lín¹³ nú² jan² tsá² chun¹ cun³ tán¹ cun³ hián², jáun² cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³.

22 Tí³la³ jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² tsá¹ñú¹ hí³ jái¹³ ní² né³, jmí¹jáun² ngah³ hi³ má²hí¹uín³ lín³² tsí³, quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³ tsú².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³juáh³ hi³ ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jlánh¹ bíh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³². 24 Juanh³² jná¹³ siáh³ ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ hi³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ hí¹³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

25 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján² hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hi³ jáun² né³, hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liaun³ jaun³²?

26 Jáun² Jesús ca³jíe³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Tiá² tìn² yáh³ tsá²mi³cuóun² jmu³ hi³ ní², tí³la³ ñí¹con² Dió³² má¹ná¹, hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³² tiá² zia³².

27 Jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Pé¹ la³ lá²:

—Sa¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú². Jáun² né³ ¿he³ dá² lí³ zia³² quiú¹³ jnoh¹?

28 Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ siáh³ Jesús tsá² hí³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ jmái¹ hi³ la¹³ jáun² hmai²¹ ca³la³ jí³² hi³ zia³², jmái¹ hi³ tá¹cuón¹ jáun² Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹ hmá²si¹ quien² quioh²¹, ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² lí³ zia³² quia³tún³ hmá²si¹ ñí¹ cuá¹tianh³ náh², hi³ cuá¹quiánh² náh² jú¹ tson² quioh²¹ tá¹ quia³tún³ tsoh³ tsá² Israel. 29 Hi³ jáun² la³jín³² tsá² má²ca³chan³ jméi² mí¹ziú¹³, jí³ tsá²mi³ tsá²ñuh² rainh²¹, jí³ jón²zih¹, jí³ hi³ má²ca³tú³ siáh³ hñú¹³, jí³ hué³² quioh²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³, tsá² la³ hí³ bíh¹ hiáuh³ hña³láu³ nió³ tí³ hliáun³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ lí²chá³² jáun² tí³ có³²; ja³bí¹ hiáuh³ tsú² siáh³ jái¹³ hi³ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio². 30 Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun², hi³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ cá¹táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² ta²¹

20 1 "Quí¹ sá¹ní² jie³: Ní¹ má¹tí³ ní¹ hiáuh¹³ tsá² tionh² jo³cuo² Dió³² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³² cué³², lí¹³ la³jmí¹ ca³jmú³ jan² tsá² zia³² cáun² ní¹nái² quioh²¹. Jmí¹ ca³juú² mí³ uóun²jieh¹³ ní¹nái² quioh²¹ tsú², ngau³ tsú² hú²niéi² hi³ já¹tieh¹ tsá² jmu³ ta²¹ ní¹nái² quioh²¹. 2 Jáun² ca³ma³ren²¹ tsú² jái¹³ quionh³ tsá² jmu³ ta²¹ hi³ ma³hmah¹ dí² cáun² cú¹tiáu², la³ cun³ tí³ quie³ hi³ hlánh¹ tsú² cú² jmái¹ ta²¹ ní¹nái², jmí¹jáun² ca³zen³ dí² tsá² hí³ hi³ ja³jmú³ ta²¹ ní¹nái² jáun² quioh²¹ dí². 3 Má²cu³lé³ jáun² cua³han³ tsú² siáh³ cun³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi², hi³ jáun² ja¹ hmah²¹ né³ ca³jenh² tsú² tsá² lí¹ ñi³taunh¹. 4 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³: "Cuá²jmu³ uá²jai³² hnóh² ta²¹ ní¹nái² quion²¹ jná¹³, hi³ jáun² má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³ hnóh² la³ cun³ hi³ ca³tí²¹". Hi³ jáun² tsá² hí³ ja³taunh²¹ bíh¹. 5 Tsá² quioh²¹ ní¹nái² cua³han³ siáh³ la³ cun³ chí³hiú², jáun² siáh³ siáh³ cua³han³ cun³ la³ nio¹ hni³² tí³ ca³hláu³, hi³ la³ má²jmu² jáun² bíh¹ hi³ zen² tsáu² ní¹nái² quioh²¹. 6 Hi³ siáh³ siáh³ cua³han³ tsú² cun³ la³ nio¹ hñá³ tí³ ca³hláu³ hi³ ngau³ siáh³ tí³ ja¹ hmah²¹, jáun² ní¹ jáun² ca³jenh² tsú² siáh³ ma³ jan² tsá² lí¹ ñi³taunh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "¿He³ láih³² lí¹ tionh¹ hnóh² ní¹ lá², hi³ tiá² ta²¹ ná¹jmu³² náh²?" 7 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³: "Quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² má²lí²tié³ jnoh¹ hi³ jmú¹³ ta²¹". Jáun² jmí¹jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "Jáun² cuá²taunh¹ hnóh² uá²jai³² hi³ cuá¹jmu³ ta²¹ ní¹nái² quion²¹ jná¹³".

8 "Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, tsá² quioh²¹ ní¹nái² jáun² ca³záih³ tsá² nio² ta²¹ jo³cuo² la³ lá²: "Cuá²tieh³ tsá² ná¹jmu² ta²¹, hi³ jáun² ma³hmah²¹ la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ tsú², hi³ má¹liauh²¹ nú² má¹hmah²¹ tín² ní¹con² tsá² taunh³ chí¹cáin², hi³ jáun² táuh³ ní¹con² tsá² taunh³ la³ñí¹". 9 Jmí¹jáun² cua³tanh²¹ tsá² ca³taunh³ hná¹ ta²¹ cun³ la³ nio¹ hñá³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² ca³héi³ cáun² cú¹tiáu² quioh²¹ jmí¹ cuá¹tanh²¹, la³ cun³ hmah²¹ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹. 10 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ tin³ tsá² taunh³ ta²¹ hú²niéi²; tsá² hí³ jmí¹ ná¹lín²³ hi³ he³ hmah²¹ chí¹lí³ la³ cónh³ bí¹ tsá² taunh³ cáin²; tí³la³ cun³ jáun² cáun² cú¹tiáu² bíh¹ ca³héi³ tsú² ma³ quin³² ma³ jan³². 11 Jmí¹ tí³ ní¹ he³ tsú² jáun² hmah²¹ quioh²¹ né³, ca³ma³liáu³² jmu² liúnh¹ ní¹con² tsá² quioh²¹ ta²¹, 12 hi³ juáh³ la³ lá²: "Já² cáun² o¹rá¹ tán¹ bíh¹ ta²¹ lí²jmú³ tsá² taunh³ ní² chí¹cáin², hi³ cá²ren² bíh¹ má²lí²ma³hmah²¹ hnú² quioh²¹ tsú² quiúnh¹ jnoh¹, tsá² má²lí²má¹tso¹ jnoh¹ tsí³ hná¹ ta²¹ tán¹ jmái¹ jí³ hi³ chéi³ hiú² ní²". 13 Tí³la³ tsá² quioh²¹ ta²¹ ca³juáh³ la³ lá² hi³ ca³záih³ jan² tsá² hí³: "Sá¹ní² jie³ dúh¹, ha³ tiá² cuá¹jmu² yáh³ jná¹³ hí¹ cáun² hi³ tiá² ca³tí²¹. ¿Há¹ jun³juáh¹³ lí²jmu³ hnú² jái¹³ quiúnh¹ jná¹³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ cáun² cú¹tiáu² la³ cun³ tí³ quioh²¹ cú² jmái¹ ta²¹ bíh¹ dúh¹? 14 Jánh³² hmah²¹ quián¹³ jáun² cuánh². Quí¹ jná¹³ dá² hnó³² má¹hmah²¹ ní¹con² tsá² taunh³ ní² chí¹cáin² cá²ren² la³ cun³ hi³ má¹hmah²¹ jná¹³ quián¹³

hnú² bíh¹. 15 ¿Hí¹ tiá² ca³tin¹ jná¹³ hi³ jmuh²¹ ta²¹ quie³ quion²¹ la³ cun³ tí³² tsin³² huen² dúh¹? ¿Ho³ hi³ uóu³² honh² uá¹ hnú² cun³ñí¹ hi³ jná¹³ chú³² tsin³²?”

16 “La³ ní² bíh¹ lí³, hi³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ lín¹³ tsá² la³ñí¹, hi³ jáun² tsá² la³ñí¹ né³ lín¹³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹. [Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsá² ná¹tén¹, tí³la³ cú¹pih²¹ tsáu² bíh¹ tsá² quiánh³ —ca³juáh³ Jesús.]

Jesús juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hi³ jún³

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹hún¹ jáun² Jesús jui³² hi³ hí¹uú²³ tí³ juú² Jerusalén, jáun² ca³teh³ dí² ñí¹ tí³ có³² tsá² quian³tun³ hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

18 —Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ñí¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³, hi³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hi³ ma³nga² tsú² jná¹³. 19 Jienh³ tsú² jná¹³ ñí¹con² tsá²cá²jo²¹ hi³ jáun² qui³ cáuh³² tsú² cú²nga¹ jì³ hi³ quiu³ po³ dí², hi³ má¹lí³² jáun² né³ taun³ tsú² jná¹³ ñí¹ crei²¹; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹ jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

La³ cun³ hi³ ca³mí³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Juan²

(Marcos 10:35-45)

20 Jmí¹jáun² ca³ma³janh³² ñí²cuo² Zebedeo ñí¹con² Jesús quionh³ tá¹ gon³ jon²; tsá²mi³ hí³ né³ ca³dí³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús hi³ ca³mí³ cáun² hi³ chú³². 21 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú²?

Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³², hi³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñi³quien² hnú², tá¹ gon³ jón³² jná¹³ lá² tiánh³² cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹.

22 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jì³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³]?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Lí¹³ bíh¹.

23 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnoh² ha¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, [jì³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³;] tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Ñuh³² jná¹³.

24 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² tsá² gon³ má²tún² rainh²¹ hí³. **25** Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jì³lín² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³ cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². **26** Ti³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³ quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; **27** hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. **28** Hniáuh³² jmu³ tsú² la³jmí¹ jmu² jná¹³ bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun². Quí¹ jná¹³ dá² cuan³ ná¹ hi³ ja³ma³con²¹ bí¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jì³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jun³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ gon³ tsá² ten³

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ má²hí¹huen³² tsú² jáun² já¹ juú² Jericó, juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hí¹já²táunh¹ cu³hna²¹ Jesús. **30** Can³² hú¹ jui³² ñí¹ jmí¹ hí¹ja³tánh¹ tsú² jáun² jmí¹ tionh¹ gon³ tsá² ten³; hi³ jáun² jmí¹ ca³nái³² tsú² hi³ cuá¹ja³² Jesús, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iHnú² Ti³², jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

31 Jáun² tsá² jmí¹ hí¹já²táunh¹ hí³ né³ ca³jin³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² hi³ tiánh³ tsú² ta³máih³; tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mi¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—iHnú² Ti³², jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹!

32 Jáun² Jesús ca³náu², hi³ ca³teh³ dí² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí²:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³ ñí¹con² náh²?

33 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Ti³², hnáu² jnoh¹ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñí¹.

34 Jmí¹jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² mí¹ñí¹ tsú². Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 1 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé can³² máh³ míh¹ Olivos;

jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², 2 hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²taunh¹ náh² juú² mih¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní². Jáun² ní¹ ní² la³jui³² chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ quionh³ jáh³ mih¹ jon², hí³ cuá¹hñéih¹. Cuá²zanh¹ náh² jáh³, hí³ jáun² ná²jan³² ní¹ lá². 3 Hí³ jáun² ní¹juáh³ zian² tsá² zia³² hí³ ca³juáh³ ní¹con² hnoh², jáun² juoh¹ náh² tsú²: “Hliá² má²hniah³ ní¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hí³ jáun² la³jui³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ní¹ tionh¹ lá²”.

4 La³ ní² ca³li³ hí³ jáun² ca³li³tí³ la³ cun³ hí³ ca³juáh³ hla¹ tí³² jè¹ Dió³², jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²:

5 Zéih³ náh² tsá² zian² tí³ ní¹ zeh¹ máh³ Sión la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, Re²¹ Juóuh³² hnoh² cuá¹ja³² ní¹con² náh²;

jan² Tsá² tsí¹juí³ bíh¹ hí³,

hí³ cuá¹tsin¹ jan² lo¹ búh¹ mih¹,

la³ cun³ lo¹ pih²¹ jon² jan² jáh³ qui³ cán²³ lio²¹.

6 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² hí³ ca³jmú³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². 7 Ná¹jón²¹ bíh¹ tsú² ló¹ búh¹ la³ má²quionh³ jon² jmí¹ ca³cha³tánh¹, hí³ jáun² ca³na³tsí³ tsú² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, hí³ jáun² ca³cua³tsin¹ Jesús. 8 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, juóun³² lín³² bíh¹ tsáú² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³²; hí³ ma³ jan² né³ ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² hí³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³². 9 Tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹ hí¹ja³taunh¹ chí¹cáin² ní² ca³ma³liáu³² hí³ tí³ hóh³² tiá³ hí³ juáh³ la³ lá²:

—iCuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹! iCuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! iHénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

10 Hí³ jáun² jmí¹ hí²¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, la³jín³² bíh¹ tsá² juú² ca³ja³cáun² tsí³ hí³ quí² ngaih³² rainh²¹ hí³ juáh³:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ó³²?

11 Hí³ jáun² tsá² hí¹ja³tú² ja³lin²³ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús né³ ca³juáh³:

—Jesús Tsá² lín³ tí³² jè¹ Dió³² bíh¹ ó³², Tsá² juú² Nazaret hín¹³ tí³ Galilea.

Jesús má²ji² cuáh³² chín¹

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Jmí¹ lí²¹ jáun² hí³ Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ jáun² ca³huen³ dí² tí³ cheih³² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ní¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; 13 hí³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: hñú³ ñí¹ liéinh³² tsú² Dió³²” bíh¹. iTi³la³ hnoh² né³, tá² hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh²!

14 Hñu³ cuáh³² jáun² né³, cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² ten³ ji³ tsá² hma² ní² siáh³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³jmah³ dí². **15** Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ hua³jueh³² hi³ jmu² jáun² Jesús, ji³ hi³ ca³nái³² tsú² siáh³ hi³ jlánh¹ ná¹tí² ná¹hóh³² tsá¹míh¹ hñu³ cuáh³² hi³ juáh³ la³ lá²: “iCuí¹ lí³quien² bíh¹ jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹!”, ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ tsú². **16** Hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús la³ lá²:

—¿Naih²¹ hnú² la³ cun³ hi³ ñí¹juah²¹ tsú² ní²?

Hi³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, ti³la³ ¿tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ la³ lá² dúh¹?:

Má²ca³jmuh³ hnú² hi³ tsá¹míh¹ pih²¹,

ji³ dáin² tiúh²³ ní² siáh³,

ná¹má²quí² ma³quien² hnú².

17 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ta³tonh¹ bíh¹ tsá² hí³, quí¹ cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ngau³ juú² Betania, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³jnioh².

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² mái³ hai²¹

(Marcos 11:12-14, 20-26)

18 Hú²niéi² jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² má²cuá¹tsau³² siáh³ Jesús ti³ já¹ juú² Jerusalén, jáun² tá¹la³ hí¹hún¹ jáun² jui³² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹. **19** Can³² jui³² jáun² jmí¹ chí²¹ cáun² hmá² sí² co², jáun² ngau³ tsú² jmíh¹ hmá² hi³ ca³ñí¹jíe¹³ ní¹juáh³ hai²¹ mái³, ti³la³ hí¹ cá² mái³ yáh³ mái³ tiá² tsoh³ tsú², jí³²la³ mu²¹ bíh¹ hmá² jmí¹ tsí²¹. Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—iHí¹ cónh³ yáh³ tiú²uú² chau²¹ jmái¹ hi³ ha³ hnú² mái³!

Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² jáun². **20** Jmí¹ ca³jíe³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² hi³ lí³ la³ jáun², jáun² jlánh¹ ca³ja³cáun² tsí³, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² sa³ cu³tiá³ pih²¹ la³ lá² máh³ la³ ca³lí³ quiéin² hmá² sí² ní²?

21 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ ní¹juáh³ cáun² nio² honh² náh², hi³ tiá² ttoh³ hliáun³ néih³, jun³juáh¹³ jí³²la³ la³ cun³ hi³ lí²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hmá² sí² ní² yáh³ lí¹³ jmúh¹³ hnoh², quí¹ hí¹ la³ ti³ lí¹³ bíh¹ hi³ juoh¹ hnoh² máh³ ní² la³ lá²: “iQuin² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!” hú¹tá¹ lí³tí³ bíh¹ la³ jáun². **22** Quí¹ la³jí³² hi³ míh¹³ bíh¹ náh² ñí¹con² Dió³², cun³ héih¹ bíh¹ náh² ní¹juáh³ hi³ cu³tí³ nio² cáun² honh² náh².

Nga² tsáu² ñí¹ con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ hi³ Jesús cuáh³² chín¹, hi³ jáun² tá¹ la³ jmí¹ dí¹ hieh³² tsú² tsáu² ñí¹ jáun² né³ cua³ taunh²¹ tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³ jì³ tsá² daun³² tsá² ná¹ ñí¹ juú² ní² siáh³, hi³ ca³ ngáih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hin² ca³ cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³ cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

24 Jáun² Jesús ca³ juáh³:

—Ja³ bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹ con² hnoh²; ní¹ juáh³ hi³ ngáih¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹ jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² ca³ cué³ jná¹³ jái¹³ hi³ jmu² la³ jí³² hi³ lá². **25** ¿Hin² tsánh² ca³ ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³ zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá² mi³ cuóun² uá¹?

Ti³ la³ tsá² hí³ né³ cáun² lí¹ ca³ juu³ ca³ hlénh³ ja¹ má² tún² hmóu³² bíh¹ hi³ ca³ juónh³ la³ lá²:

—Ní¹ juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ ze³ tsú², hi³ jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³ tianh³² yáh³ náh² tsú²?” **26** Hi³ ní¹ juáh³ hi³ juáh¹³ dí² siáh³ hi³ tsá² mi³ cuóun² bíh¹ ca³ ze³ tsú², já² cáu² bíh¹ he² quiú¹³ dí² ñí¹ con² tsáu²; quí¹ la³ jín³² bíh¹ tsáu² ná¹ lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² tí³² jē¹ Dió³².

27 Hi³ jáun² cu³ tsa³² ca³ záih³ tsú² cú² jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³ juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³ jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³ cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ jmu² tsú² ca³ tin¹ gon³ jon² jan² tsáu²

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² ca³ tí²¹ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²? Jan² tsá² ñuh² jmí¹ zian² gon³ jon²; jáun² ca³ záih³ dí² tsá² má² ján³ la³ lá²: “Jón³, cua³², cuá² jmu³ ta²¹ ñí¹ jná¹ mi³ uóun² jieh¹³ quiú¹³ né³²”. **29** Jáun² jon² tsú² ca³ ngái³: “iTiá² hnó³² nia²¹ ñe¹!” Ti³ la³ jmí¹ má² cu³ lé³ jáun² né³, ca³ za² bíh¹ tsí³ tsú², hi³ jáun² ngau³ hi³ ñí¹ jmú¹³ ta²¹. **30** Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³ tsá² má² lieih²¹ hí³ hi³ ca³ ñí¹ lienh¹³ siáh³ tsá² cáin² hi³ ca³ ñí¹ zeh¹ dí² siáh³ la³ jáun²; hi³ jáun² tsá² hí³ né³ ca³ ngái³: “Re² bíh¹ tia²¹, ñe¹ jná¹³”. Ti³ la³ tiá² ñe¹ yáh³ tsú² jmí¹ lí²¹ jáun². **31** ¿Hin² bíh¹ tsánh² tsá² gon³ hí³ ca³ jmú³ la³ cun³ hi³ hnió³ jméi²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ juáh³:

—Tsá² má² ján³ hí³ bíh¹.

Hi³ jáun² Jesús ca³ záih³ siáh³ tsá² hí³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá² cai³² hmah²¹ jì³ tsá² mi³ juón¹ bíh¹ tín² má² ná¹ taunh³² jo³ cuo² Dió³² la³ cónh³ bíh¹ hnoh². **32** Quí¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² jmái² cuan³ hi³ cua³ ma³ ta² hnoh² ha³ lánh³ rón³²

má¹zián¹³ náh² la³ cun³ ti³² tsí³ Dió³², ti³la³ tiá² ca³tianh³² yáh³ hnoh² tsú² ta²¹; ti³la³ tsá² cai³² hmah²¹ quionh³ tsá²mi³ tsá² lí¹ jmú² lí¹ tsau³² má¹na²¹, ca³tanh² bíh¹ ta²¹ tsá² hí³. Ti³la³ hnoh² né³, uá¹jinh¹ ca³jieh³ náh² hi³ jáun², cun³ jáun² bíh¹ tiá² ca³zah¹ hnoh² jmí¹ honh² hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ tanh¹³ náh² ta²¹ tsá² hí³.

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 "Niéi² náh² siáh³ jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jan² tsáu² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ ñí¹nái² quioh²¹; hi³ jáun² ca³jmú³ jñí¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jñí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² tsú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹, hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ jmí¹ ma³hmah¹ ca³lá² quioh²¹ hué³² jáun² cun³quionh³ hi³ jéinh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³. **34** Jmí¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ ca³ñí¹mái¹ ñí¹con² tsá² jmu² ta²¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ dí². **35** Ti³la³ tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³ ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², ma³ jan² ca³jngih³ dí² hi³ ma³ jan² né³ ca³qui³ ca³jláin³² dí² quín¹. **36** Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² jáun² ca³zen³ siáh³ juóun³² tsá² quian²¹ la³ cónh³ bíh¹ jmí¹tin²; ti³la³ tsá² jmu² ta²¹ hí³ má¹ná¹, siáh³ bíh¹ siáh³ ca³jmúh³² tsú² tsá² hí³.

37 "Ñí¹ cá¹táuh³ né³ cu³tsa³² ca³zen³ tsú² cú²jueh³² jon², quí¹ ca³lín¹³ tsú² la³ lá²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³". **38** Ti³la³ jmí¹ ca³jien³² tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ jon² tsá² quioh²¹ ñí¹nái² né³, ca³juónh³ ja¹ hmóu³² hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Já² tsá² ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi²; chú³² cuí¹ jngih¹³ dí² tsú² hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái² lá²". **39** Hi³ jáun² ca³chin² tsú² tsá² hí³ ti³ cheih³² hi³ jáun² ca³jngih³ dí² tiáunh¹.

40 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—Ñí¹ má¹cuanh³² tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² jáun² né³, ¿he³ lín²³ hnoh² jmu³ tsú² ñí¹con² tsá² jmu² hí³ ta²¹?

41 Tsá² hí³ ca³juáh³:

—Tsá² hláih¹ hí³ dá² jngih³ bíh¹ tsú², ca³la³ hí¹ cú¹pih²¹ mi³ tiá² já³² tsí³; hi³ jáun² ñí¹nái² jáun² cuéh³² tsú² tsá² siánh³ bíh¹ hi³ jmu³ siáh³ ta²¹, la³ cun³ tsá² lí³ jéinh³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsú² caun¹³ ní¹ má¹ca³láu².

42 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³², ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ ti³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² mái³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,

quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,

cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

43 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ní¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² lí¹³ yáh³ hián¹³ hnoh² jái¹³ hi³ tonh²¹ náh² jo³cuo² Dió³², la³ cun³ hi³ jmí¹ ca³tin¹ náh² hián¹³; hi³ jáun² tsá² hué³² siáh³ bíh¹ má²hiáuh¹³, tsá² jmu² la³ cun³ hi³ tí³² Tsí³ Dió³². **44** [Tí³la³ hi³ ca³tin¹ quín¹ jáun² né³, lí³ua³ jan² tsá² cá²hính³² quionh³ quín¹ jáun², ca³la³ juoh¹ mí¹ siún¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³; hi³ ní¹juáh³ quín¹ jáun² la³ ca³táh³ ní¹ quioh²¹ lí³ua³ jan² tsáu² né³, jáun² ca³la³ jui²¹ nio² bíh¹ tsú² lí¹³.]

45 Jmí¹ ca³nái³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tsá² fariseos jái¹³ hi³ jmu² jáun² Jesús, jmí¹jáun² ca³lí³tsin² tsú² hi³ ca³tin¹ hí³ bíh¹ dí² jái¹³ hi³ má²lí²hléh³² tsú² jáun². **46** Jmí¹jáun² jmí¹ má²hnió³ dí² zanh³ Jesús, tí³la³ jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ní¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ bíh¹ tsá² hí³ hi³ Jesús lín³ jan² tí³² jè¹ Dió³².

Jái¹³ hi³ jmu² Jesús ca³tin¹ tsá² ná¹tén¹ ní¹

jmu³ tsú² jmái¹ hi³ jenh¹³ cuo² tsáu²

(Lucas 14:15-24)

22 **1** Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² siáh³ tsá² hí³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

2 —Jmái¹ hi³ téh³ Dió³² tsá² lí¹³ tónh³² jo³cuo² lí¹³ la³jmí¹ lí²¹ jmí¹ ca³jmú³ jan² re²¹ jmái¹ hi³ ca³jenh² cuo² jon². **3** Ca³zen³ tsú² tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ hi³ tsa³tieh¹ tsú² tsá² má²ná¹tén¹, tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ né³ tiá² ca³he³ yáh³ hi³ ja³taunh¹. **4** Jáun² ca³zen³ tsú² siáh³ tsá² má²ná¹hlánh¹ joh¹ ní¹ hná¹ jáun² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²: “Cuá²zéih³ náh² tsá² ná¹tén¹ hi³ má²ná¹lí³ bíh¹ hua³jan²¹ má³² quion²¹ jná¹³. Má²lí²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ jngih³ tsú² cuá¹juí² jì³ la³jín³² jáh³ húnh¹ ní² siáh³, hi³ jáun² la³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹; cuí¹ ja³taunh¹ tsú² jmái¹ ní¹ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³”. **5** Tí³la³ tsá² ná¹tén¹ hí³ má¹ná¹, ca³la³ uá¹ tiá² náí³² bíh¹ ca³jmú³. Ma³ jan² tsá² hí³, ta²¹ bíh¹ ca³ní¹jmú¹³ ní¹nái² quioh²¹, ma³ jan² né³ ca³ní¹jmú¹ ní¹hnáih¹, **6** hi³ ma³ jan² né³, ca³zanh³ bíh¹ tsá² hí³ joh¹ re²¹, hi³ ca³quiu³ ca³pan³ dí² ca³la³ ní¹ ca³jngih³ dí² táunh¹. **7** Jmí¹jáun² ca³míh³ lín³² bíh¹ tsí³ re²¹ hí³, hi³ jáun² ca³zen³ hliáu³ joh¹ hi³ ca³ní¹ma³tsan² tsá² hláih¹ tsá² hon² hí³, jì³ hi³ ca³ní¹jín² tsú² juú²co¹ tsá² hí³. **8** Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ joh¹: “La³jí³² bíh¹ má²ná¹lí³ hua³jan²¹ quioh²¹ hi³ jenh¹³ cuo² jón³² jná¹³, tí³la³ tsá² jmí¹ ná¹tén¹ hí³ né³, tiá² jmí¹ la³ ca³tí²¹ yáh³ hi³ te¹ jná¹³ tsá² hí³. **9** Hi³ jáun² cuá²taunh¹ náh² cú²jueh³² la³ tán¹ ja¹ hñú³, hi³ cuá²tiéh³ náh² ní¹ lá² la³jín³² tsá² jenh¹³ náh² ní¹ jáun²”. **10** Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³huén² bíh¹ hi³ ja³taunh²¹ ja¹ hñú³ hi³ ca³ní¹tieh¹ la³jín³² lí³ua³ jan² tsá² ca³jenh², cuí¹ tsá² chun¹ cuí¹ tsá² hláih¹; hi³ jáun² ca³cónh³² bíh¹ tsáu² néih³.

11 "Jmí¹ jáun² hi³ re²¹ ñéih³ hi³ ca³ñí¹jien¹³ tsá² má²ca³lí³tén¹ hí³, hi³ jáun² ca³jien³² tsú² jan² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ jáun², ti³la³ tiá² jmí¹ cuá¹quih³² yáh³ tsú² hmih³² la³ cun³ hi³ qui³ quih³² tsú² ñí¹ jenh² cuo² tsáu². **12** Hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²: "Hnú² tsá²ñuh², ¿ha³ lánh³ rón³² lí²húh³² hnú² ñí¹ lá² ta³ tiá² quíh¹ nú² hmih³² hi³ ca³ti²¹ quih³² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu²?" Ti³la³ tsá² hí³ má¹na²¹, cáun² lí¹ ca³cuá³ tie³ bíh¹. **13** Jáun² re²¹ hí³ ca³záih³ tsá² ná¹ná²tsí³ má³² ñí¹ mesa, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: "Hñéi³ náh² cuá² ta³ tsá² lá², hi³ jáun² cuá²tion³ ti³ cheih³² ñí¹ já¹niéi², hi³ jáun² ñí¹ jáun² tsa³tí² tsa³hoh³², hi³ tsa³qui³ tsa³hon³²".

14 Jáun² ca³juáh³ siáh³ Jesús la³ lá²:

—Qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²ná¹tén¹, ti³la³ cú¹pih²¹ bíh¹ tsá² quiánh³.

Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá² chi² hmah²¹

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ja³tanh²¹ tsá² fariseos hi³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ ha³ lánh³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, hi³ jáun² zia³² lánh³ rón³² tánh³² tsú² tso³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ hléh³². **16** Hi³ jáun² ca³zen³ dí² ma³ jan² tsá² hain²¹ ti³ con² la³ má²quionh³ ma³ jan² tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes, hi³ ca³ñí¹zeh¹ Jesús la³ lá²:

—Hnú² Ti³², né¹ jnoh¹ hi³ jmáh³la³ jú¹ tson² bíh¹ hieh³² hnú², hnú² bíh¹ hieh³² jú¹ tson² ca³ti²¹ jui³² quioh²¹ Dió³²; hi³ né¹ jnoh¹ siáh³ hi³ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² jan² quien² hi³ jan² tiá² quien². **17** Jáun² hnáu² jnoh¹ hi³ hnú² juáh¹³ la³ cun³ hi³ lín²³ hnú²: ¿Hí¹ ca³ti²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ quie³ hi³ mi³² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?

18 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² bíh¹ la³ cun³ hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmí¹ ná¹tioh³ jáun² tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iHnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! ¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? **19** Hie¹ náh² cáun² quie³ hi³ qui³ ma³hmah²¹ náh² jáun² neh²¹.

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³cué³ cáun² cú¹tiáu². **20** Jmí¹ jáun² ca³ngáih³ Jesús tsá² hí³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²lái¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

21 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ jáun² né³, lí¹ ca³ta³ná¹jé³² bíh¹, hi³ jáun² ja³tanh²¹ bíh¹, jáun² hnga² bíh¹ Jesús jéi³² ca³ta³zanh¹.

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú²
(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Jmái¹ jáun² siáh³ cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

24 —Ti³², hla¹ Moisés ca³juáh³ hi³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jéinh³² cuo², hi³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² quionh³ tsá²mi³ hí³, jáun² dá¹jon²¹ tsú² ca³tin¹ jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³ hi³ jáun² li³zian² jon² ca³tin¹ hla¹ rainh²¹. **25** Jáun² né³, ja¹ quiú¹³ jnoh¹ jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³, ti³la³ jun³ bíh¹ ta³ tiá² jon² ca³li³zian² hí¹ jan², hi³ jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ hla¹ hí³ ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³. **26** La³ jáun² bíh¹ siáh³ li³ ní¹con² tsá² ní¹ má²gon³ hí³ ca³la³ ní¹ jun¹; jáun² tsá² ní¹ má²gaun³ siáh³ ca³jan³ tsá²mi³ hí³. La³ jáun² bíh¹ li³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²ñuh² hí³. **27** Jáun² ní¹ ca³táuh³ né³, jun³ bíh¹ siáh³ tsá²mi³ hí³ hnga². **28** Hi³ jáun² né³, ní¹ má¹ti³ ní¹ ca³jenh¹³ tsú², òhin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ní²cuo² tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² lí¹ ná¹tsá²con² bíh¹ nánh², quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² cuin² nánh² Sí² quioh²¹ Dió³², hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³². **30** Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹, tiá² hin² jéinh³² yáh³ cuo², hi³ sa³jun³ cuen³ yáh³ tsú² jon² hi³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². **31** Ti³la³ hi³ ca³ti²¹ jái¹³ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, òtiá¹ má²ca³híh³ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ jáun² Dió³² hnga² dúh¹?, jmí¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: **32** “iJná¹³ bíh¹ la³² Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jì³ Jacob ní² siáh³!” Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jún¹.

33 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ hí³ jái¹³ ní² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ tsú² ca³ti²¹ jái¹³ hi³ hleh³² jáun² Jesús.

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

34 Jmí¹ ca³li³ ñí³² tsá² fariseos hi³ Jesús ca³jmú³ hi³ tsá² saduceos lí¹ tiá² ñí³² he³ nga³, hi³ jáun² ca³ngih³² dí² tiáunh¹. **35** Hi³ jáun² jan² tsá² hí³, tsá² lín³ ti³² liei²¹, jmí¹ hnió³ ca³ lan³ Jesús, hi³ ca³ngáih³ dí² la³ lá²:

36 —Hnú² Ti³², ní¹ ca³la³ jì³² héih³² zia³² ní¹ liei²¹, òhín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

37 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—“Ma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³ jí³ la³jí³² hi³ lín²³ nú² ní² siáh³”. **38** Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ñí¹, héih³² hi³ jlánh¹ bí¹ quien² ñí¹ ca³la³ jí³² héih³². **39** Hi³ héih³² ñí¹ má²tun³ né³ mih¹ tiá² cá²ren² bíh¹, hi³ juáh³ la³ lá²: “Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²”. **40** Tá¹ tun³ héih³² ní² bíh¹ lí³ mí¹zioh²¹ quioh²¹ tá¹ cáun² liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés jí³ la³jí³² la³ cun³ hi³ ca³híe³ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² ní² siáh³.

¿Hin² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Tá¹la³ jmí¹ ná¹ngih³² jáun² tsá² fariseos hí³, **42** jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ lánh³ lín²³ hnoh² hi³ ca³tin¹ Tsá² lín¹³ Cristo? ¿Hin² jón²zih¹ jón²cho¹ hí³?

Tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ hí³.

43 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Ní¹juáh³ la³ ní² né³, ¿he³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ ca³juáh³ yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ hnga² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹, hi³ Juo¹³ bíh¹ dí² Tsá² lín¹³ Cristo? Quí¹ hla¹ Dá²vi²¹ ca³juáh³ la³ lá²:

44 Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,

ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hí³ tsá² hau² hnú² lín¹³

la³jmí¹ lí³ cáun² jlí²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien²,

hi³ ná¹tsin²¹ hnú² tanh¹.

45 Jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, ní¹juáh³ ta³bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo?

46 Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tsá² hí³ tiú²uú² ca³lí³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³; hi³ jáun² la³ cun³ jmái¹ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ hí¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² fariseos jí³ tí³² liei²¹

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

23 **1** Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús ñí¹con² tsá² ñí³tú¹ ñí³lín¹³ chí¹cá¹ chí¹tón²¹ cu³héin¹ tsú², jí³ ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² dí², hi³ juáh³ dí² la³ lá²:

2 —Tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní² ná¹ho² jái¹³ hi³ tìn² niá³² jái¹³ hi³ rá¹tioh³ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés. **3** Hi³ jáun² né³, tionh² náh² ta²¹ la³ cun³ la³jí³² jái¹³ hi³ juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ ha³ lí² cán² náh² nóh³² quioh²¹ tsú² má¹ná¹, quí¹ tsá² hí³ dá² hie³² cáun² jú¹ tson², tí³la³ má¹lí³² jáun² né³, la³ siáh³ bíh¹ jmu² tsú² hmóu³². **4** Quí¹ tsá² hí³ dá² jlánh¹ jmu² héih³² huáh² tsí³ ñí¹con² tsáu², héih³² hi³ hí¹juáh³ hmóu³² tsú² tiá² hnió³

ma³tí³². **5** La³jí³² hi³ jmu² tsú² jáun², jmu² tsú² cun³ñí¹ hi³ hnió³ tsú² jé³ tsáu² bíh¹. Tsá² hí³ jlánh¹ zain³² pí³ tsáih³ hná¹ hmih³² hú³ má²ná¹tón²¹ jái¹³ quioh²¹ Dió³² la³cáun² chí¹quie¹³ jí³ cuo² tsú² ní² siáh³, hi³ zain³² tsú² quíh³² siáh³ hmih³² hi³ hai²¹ láuh¹³ tí³ jlánh¹ bíh¹ cuo² la³ cónh³ bí¹ hi³ quíh³² lí³ua³ jan² tsáu². **6** Tsá² hí³ siáh³ jlánh¹ hniá¹ tiánh³ ñí¹ chu²¹ ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ nio² jmái¹, hi³ hniá¹ siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, **7** hi³ jlánh¹ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² tsáu² ja¹ hmah²¹, hi³ hniá¹ tsú² siáh³ hi³ té³ tsáu²: “íTí³²!”

8 “Tí³la³ hnoh² má¹ná¹, tiá² hniáuh³² yáh³ jmúh¹³ hnoh² hniá¹ hi³ tsáu² té³ “Tí³²”. Quí¹ má²tún² renh² bíh¹ hnoh² la³jín³² náh², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Tí³² Juóuh³² náh² zian². **9** Ha³ lí² lí¹ teh² náh² “Tia²¹” lí³ua³ jan² tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá², quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ bíh¹ Ñeh² náh² zian², Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú². **10** Sa³jun³ jmúh¹³ náh² hi³ té³ tsáu² hnoh² tsá² chín¹, quí¹ jí³²la³ jan² tán¹ Tsá² lín³ Cristo bíh¹ lín³ Tsá² chín¹ ñí¹con² hnoh². **11** Quí¹ ní¹juáh³ jan² tsá² má²cón³² tsá² ñí¹ hná¹ ní², tsá² hí³ bíh¹ tsá² tí³ jlánh¹ quien² ja¹ quián¹³ hnoh². **12** Lí³ua³ jan² tsá² jmu² quien², tí³ méih³ bíh¹ hi³ quien² tsú², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² jmu² quien² né³, tsá² la³ hí³ tí³ lí³ quien² bíh¹.

13 “íJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quí² jna²³ bíh¹ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² tiá² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². Tiá² hnáuh² yáh³ hnoh² tonh²¹ hmóu³², hi³ sa³jun³ cueh³² yáh³ hnoh² jái¹³ hi³ tónh³² tsá² hnió³ tónh³².

14 [“íJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² quin³² náh² la³ jí³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, má¹lí³² jáun² né³ má²rainh³² náh² máh¹ cun³quionh³ hi³ lienh¹ náh² Dió³² ué³ lín³². Cun³ñí¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bí¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ hnoh² ní¹ má¹jáun².]

15 “íJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² jlánh¹ ñí³táunh¹ náh² tá¹ cáun² cuá¹ hué²¹ hi³ jmuh³² náh² pí³ lín³² hi³ janh²¹ náh² uá¹jinh¹ jan² tsáu² bíh¹, hi³ jáun² ní¹ má¹ca³janh²¹ náh² tsú² né³, jmuh³² náh² hi³ tsá² hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ má²ca³tín¹ tsa³táunh¹ quiu³juóu³² la³ cónh³ bíh¹ hmóu³² náh².

16 “íJlánh¹ juon²³ hnoh², hnoh² tsá² ten³ tsá² ná¹quiánh¹ náh² ñí¹ jui³²! Quí¹ hnoh² juánh³: “Ní¹juáh³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² cuáh³² chín¹, jáun² tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² yáh³ tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ hi³ hie³² tsú² cú¹mí¹niau²¹ hi³ tloh³ hñu³ cuáh³² né³, hi³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹ má²hniáuh³² ma³tí³² tsú²”. **17** íTsá² cáun¹ te³! íHe³ dá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien²: hí¹ cú¹mí¹niau²¹, ho³ cuáh³² hi³ ca³ma³hien²¹ uá¹ cú¹mí¹niau²¹? **18** Ja³bí¹ juánh³ siáh³ hnoh² la³ lá²: “Lí³ua³ jan² tsá² jmu² jái¹³ hi³ hie³² ñí¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmú³ jái¹³, tiá² lin¹ tion³ hniáuh³² ma³tí³² tsú² jái¹³ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² hie³² la³ cun³ hi³ má²lí²cuéh³² tsú² Dió³² né³, hi³ ná¹tsí²¹ ñí¹hiú¹³, jáun² jái¹³ la³ jáun² bíh¹ hú¹tá¹

hniáuh³² ma³tí³² tsú². **19** iTsá² cáun¹ te³! iHe³ bíh¹ tí³ jlánh¹ quien²: hí¹ hi³ ná¹tsi²¹ ñí¹hiú¹³, ho³ hnga² uá¹ ñí¹hiú¹³, ñí¹ jmu² hi³ lí²hien¹ hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun²? **20** Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² ñí¹hiú¹³ ní¹ má¹ca³jmu³ jái¹³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ ñí¹hiú¹³ yáh³ tsú², quí¹ jí³ la³jí³² hi³ ná¹tsi²¹ bíh¹ ñí¹ jáun² má²lí²hie³² tsú²; **21** hi³ ní¹juáh³ tsá² hie³² cuáh³² chín¹ ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹ né³, jun³juáh¹³ má²lí²hie³² jmáh³la³ cuáh³² yáh³ tsú², quí¹ hi³ má²lí²hien³ tsú² jí³ Dió³² bíh¹, Tsá² cuá³ ñí¹ jáun². **22** Ja³bí¹ ní¹juáh³ tsá² hie³² hñu³mi³cuú² ní¹ má¹ca³ma³tson² jái¹³ quioh²¹, jáun² má²hie³² tsú² siáh³ la³ jí³ hmá²si¹ quioh²¹ bíh¹ Dió³², jí³ hnga² Dió³² Tsá² cuá¹tsi²¹ siáh³ hmá²si¹ jáun².

23 "iJlánh¹ juon²³ hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ hnoh² siáh³ tsá² fariseos, hnoh² tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Re² bíh¹ má²ná¹cueh³² hnoh² cáun² la³ cun³ quia³ ñí¹con² Dió³² la³jí³² ñí¹ hi³ zia³² quián¹³, hí¹ la³ tí³ zié² yáh³ cueh³² náh² la³ jáun², jí³ má²hna³ eneldo jí³ má²hna³ comino ní² siáh³. Tí³la³ má¹lí³² jáun² né³ tiá² ma³quien¹³ yáh³ náh² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ rá¹tioh³ ñí¹ liei²¹, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí³ rá¹tsih³² náh² héih³² cú²tso², hi³ ja³² mi³ honh² náh², jí³ hi³ lín³ náh² tsá² ma³tí³² jē¹ ní² siáh³. Tí³la³ jun³juáh¹³ hi³ cháh¹ tí³ có³² la³ cun³ hi³ má²ná¹jmu^{h32} jáun² yáh³ náh² hi³ jmúh¹³ náh² hi³ ní². **24** iHnoh² tsá² ten³ tsá² quiánh¹ náh² ñí¹ jui³², hnoh² jlánh¹ ma³jíh¹³ má³² hi³ cuin²³ náh² lú¹³, tí³la³ jáh³ cánh¹ jáh³ la³ camello né³ cáun² nah¹ bíh¹ náh²!

25 "iJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² jlánh¹ sí² rainh³² náh² cuá¹uon² jmáh³la³ tí³ coh³ bíh¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ hi³ hlah³ hi³ hó³² bíh¹ tiu³ canh², hi³ tsính² náh² hi³ quioh²¹ tsáu², jí³ hi³ dí¹quian¹ náh² má¹zián¹³ siáh³ cun³ tin² honh² hmóu³². **26** Hnoh² tsá² fariseos te³; la³ñí¹ tín² ma³jí¹³ náh² tí³ ñeh² cuá¹uon², hi³ jáun² má¹jáun² lí³ jí² bíh¹ siáh³ tí³ coh³.

27 "iJlánh¹ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ tsá² fariseos ní², tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹!, quí¹ hnoh² dá² ná¹lín³ náh² la³jmí¹ lí³ jéin³ lo¹ quioh²¹ hla¹ hi³ lí³ tiáu² jmáh³la³ tí³ coh³ hi³ jáun² jlánh¹ re² jniá³, tí³la³ tí³ ñeh² né³ ná¹cónh²¹ hná¹ mú²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ hó³² quioh²¹ hla¹. **28** La³ jáun² bíh¹ lín³ hnoh²; ñí¹ ta³ ñí¹ tsáu² jniá³ hnoh² chun¹ lín²¹, tí³la³ hñu³ honh² náh² né³, jmáh³la³ tí¹jái² bíh¹ ná¹cónh²¹ jí³ la³jí³² hi³ hlah³ hi³ dí¹quiaunh²¹ honh² náh² ní² siáh³.

29 "iJlánh¹ ma³ juon²³ hnoh² tí³² liei²¹ jí³ hnoh² tsá² fariseos, tsá² lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹! Hnoh² ná¹jmóuh¹ náh² tá²hón³² quioh²¹ tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³², jí³ hi³ jmu^{h32} náh² siáh³ re² jniá³ jéin³ lo¹ ná¹taun³ ñí¹ ná¹hú¹hón²¹ tsá² chun¹ hí³, **30** hi³ má¹lí³² jáun² né³, juánh³ náh²: "Sá¹jmí¹ jnoh¹ bíh¹ má²ziáun² jmái¹ hi³ jmí¹ zian² tsá²haun³² dí¹hio³ ñú¹deh³ dí² jmí¹tin², ha³ tiá² jmí¹ jmú¹³ yáh³ dí² cá²hon³ quiúnh¹ tsú² jmí¹ ca³ma³tsan² tsú² jáun² tsá² jmí¹ ná¹lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³²".

31 Cun³quionh³ jái¹³ ní² má²ná¹má²lih²¹ hnoh² hi³ hnoh² bíh¹ jón²zih¹

jón²cho¹ tsá² ca³ma³tsan² hí³ tí³² jě¹ Dió³². **32** Jáun² né³, ima³tauh²¹ náh² hná¹ ta²¹ hí³ ca³ma³liáu³² jáun² dí²hioh³ nũ²deh³ náh² jmí¹tin²¹!

33 "iTsá² ná¹lín³ jáh³ hláinh¹ bíh¹ hnoh², jón²zih¹ jón²cho¹ jáh³ hláih¹ jáh³ hon²! ĩHa³ bí¹ lánh³ rón³² liáun³ hnoh² ca³tí²¹ hí³ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh² quiu³juóu³²? **34** Cun³nĩ¹ hí³ ca³tí²¹ hí³ jáun² bíh¹ zein²¹ jná¹³ nĩ¹con² hnoh² tsá² ná¹lín³ tí³² jě¹ Dió³², tsá² quia³lín³ jmí¹ tsí³, jĩ³ tsá² ná¹lín³ tí³² nĩ² siáh³. Tĩ³la³ hnoh² má¹ná¹, jngih¹³ bíh¹ náh² tsá² hí³, hí³ ma³ jan² tsá² hí³ ton¹³ náh² crei²¹, ma³ jan² quiú¹ pan¹³ náh² ca³la³ tí³ hñu³ cuáh³² quián¹³ náh², jĩ³ hí³ cuá¹hĩ¹ cuá¹tsin²¹ náh² tsú² siáh³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú². **35** Hĩ³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ hí³ tá¹can¹ hnoh² ca³tí²¹ jmí² hí³ ca³táin² quioh²¹ tsá² chun¹ tsá² ca³ma³tsau² hí³ tsáu², ca³la³ cun³ jmái¹ hí³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Abel tsá² chun¹ hí³ la³ tí³ jmái¹ hí³ ca³táin² jáun² jmí²hán¹ hla¹ Zacarías jon² hla¹ Barachías tsá² ca³jngih³² hnoh² hí³ ja¹ quioh²¹ nĩ¹hiú¹³ quionh³ nĩ¹ jlánh¹ bíh¹ hien¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹ nĩ² siáh³. **36** Jú¹ tson² bíh¹ juo³ jná¹³ hnoh², hí³ tsá² zian² né³² bíh¹ tá¹can¹ jmí²hán¹ la³jín³² tsá² ca³ma³tsan² tsú² hí³.

Jesús jéinh³² hlah³ hí³ ca³tin¹ tsá² zian² Jerusalén

(Lucas 13:34-35; 19:41-44)

37 "iHnú² juú² Jerusalén, hnú² bíh¹ tsá² jngih²³ nú² tí³² jě¹ Dió³², tsá² zen² Dió³² nĩ¹con² nú², hí³ quí¹ jlan¹ nú² quín¹! iHliáun³ jéin³² bíh¹ jmí¹ hnó²¹ jná¹³ hí³ chan²¹ jon³zih¹ hnú² la³jmí¹ chan² cá¹hio³ cu³li²¹ jon² ñeh² chí¹pĩ¹³; tí³la³ hnú² má¹ná¹, tiá² ca³li³hnáuh² yáh³ la³ jáun²! **38** Sá¹nĩ² jie³, tiú²uú² taunh²¹ yáh³ jná¹³ hó¹nĩ³², [jáun² má²ca³ta³huen¹³ bíh¹ hnú²]. **39** Hĩ³ juanh³² jná¹³ siáh³, tiú²uú² jie¹ yáh³ hnú² jná¹³ ca³la³ tí³ nĩ¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hí³ juáh¹³ nú²: "iHénh³ ma³ chun¹ Tsá² cuá¹jáunh²³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²¹!"

Jesús juáh³ hí³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús cua³han³ hñu³ cuáh³² chín¹, hí³ tá¹la³ má²cuá¹tsanh³² tsú² jáun² né³ ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² nĩ¹con², hí³ ca³ma³liáu³² hí³ hie³² hná¹ hiah³² cuáh³² nĩ¹con² dí². **2** Tĩ³la³ Jesús né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—ĩJíeh²¹ hnoh² la³jí³² hí³ lá²? Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ nĩ¹ lá² chau²¹ jmái¹ lí¹³ hí³ hí¹ cá² mái³ quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ nĩ¹ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ nĩ¹ táuh³ jmái¹

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngau³ siáh³ Jesús tsi³ máh³ Olivos; hí³ tá¹la³ jmí¹ má²cuá¹tón²¹ tsú² tsi³ máh³ jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ nĩ¹ cuá³ tsú² hí³ ca³nĩ¹zeh¹ dí¹ la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

—Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ lín³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jáun².
 ¿He³ dá² lí²¹ lí³ zia³² ní¹ má¹tí³ ní¹ ñeih²¹ hnú², jì³ jmái¹ hi³ táuh³ tá¹
 cáun² ní¹ hué²¹ lá²?

4 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². **5** Quí¹
 juón³² lín³² tsáu² ja³taunh¹ hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³
 ja³juah²¹: “iJná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”, jáun² juón³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can²
 tsú². **6** Hnoh² náih¹ náh² hi³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní²; tí³la³ ha³ lí²
 juen³ náh² má¹ná¹, quí¹ la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín²; tí³la³ jun³juáh¹³
 hi³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². **7** Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi²
 quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jì³ tsá² hín¹³ hué³² ní¹ hliáun³ siáh³ quiu³
 tín³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; hi³ ní¹ hliáun³ siáh³ lí³ zia³² ho³cuón³ jì³
 hi³ qui³ jieh³ hué³² tiá³ lín³². **8** Tí³la³ jì³lí³² hi³ ní² má¹ná¹, cu³ ja¹
 má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 “Má¹jáun² jienh³ tsú² hnoh² ní¹ cuá¹ma³tsoh¹ náh² honh², jì³ hi³
 jngah³ tsú² ní² siáh³; hi³ tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² tsú² hnoh²
 cun³ní¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³. **10** Jmái¹ jáun² né³ juón³² lín³² tsáu² tiánh³ tí³
 có³² ca³tí²¹ la³ cun³ hi³ taunh³² ta²¹, hi³ lí³hó² lí³uon² tsú² rainh²¹, jì³ hi³
 tsá²ján² tsá²ján² bíh¹ tsú² tu³ hna³ rainh²¹. **11** Má¹jáun² ma³jnia³²
 juón³² lín³² tsá² tí¹ jáin², hi³ juáh³ hi³ lín³ tí³² jè¹ Dió³², hi³ jáun²
 juón³² lín³² bíh¹ tsáu² lí³can². **12** Cun³ní¹ hi³ cun³ jmá² cun³ jnia³² tí³
 lí³mí¹ tsá²lí²hliáun³² hi³ hlah³ hi³ hó³², jáun² juón³² bíh¹ tsáu² tiú²uú²
 lí³ hnáu³ lí¹³. **13** Tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun²
 ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³. **14** Hi³ jú¹ chú³²
 ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² né³, há¹ ngá¹³ tá¹
 cáun² hngá¹máh³, hi³ jáun² la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ lí¹³ lí³
 cuoh²; hi³ jáun² má¹jáun² máh³ má²lí³liau³ hi³ táuh³ jmái¹.

15 “Hla¹ Daniel tí³² jè¹ Dió³² ca³hléh³ hi³ ca³tí²¹ hi³ hlah³ hi³ hó³², hi³
 jmu² jáun² hi³ hliáh¹³ ní¹ híen¹. Jáun² ní¹juáh³ má²jieh³² hnoh² hi³ hi³
 jáun² má²nio² ní¹ híen¹ né³, —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³
 tsú²—, **16** hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea
 ní¹ lí³ máh³. **17** Jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³
 quioh²¹, ha³ lí² cuí¹ son² tsú² hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñeih³ quioh²¹,
 hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; **18** hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ní¹náí²
 né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. **19** Tí³la³ ijlánh¹
 juo²³ tsá²mí³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jì³ tsá² ná¹jan² dain² tiúh²³
 ní² siáh³! **20** Mí¹ náh² ní¹con² Dió³² hi³ jáun² tiá² lí³ hniáuh³² cuónh¹
 náh² jmí¹ ní²cuóu³, hi³ sa³jun³ jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³; **21** quí¹ jmái¹
 jáun² lí³zia³² cáun² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá²
 má²lí³² la³ cun³ jmí¹ lí²¹ hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³zia³² bíh¹ siáh³ tí³
 chí¹cáin² jáun². **22** Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun²
 ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ní¹ hi³ ca³tín¹ tsá²
 má²ná¹quiánh¹ bíh¹, hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

23 "Jáun² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ní¹con² hnoh²: "iSá¹ní² jie³, ní¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "iSá¹ní² jie³, ní¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. **24** Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau² hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, ji³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² ji³ hua³jueh³² ní² siáh³ hi³ jáun² lí³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. **25** Sá¹ní² jie³ né³, ta³ ñeh³ bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² jái¹³ ní². **26** Cun³ní¹ hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² juáh³: "iSá¹ní² jie³, ó³² má²zenh² ní¹ lí³ cuá¹ quiéin²!", ha³ lí² cua³táunh¹ náh² ní¹ jáun². Ho³ ní¹juáh³ hi³ juáh³ tsú²: "iSá¹ní² jie³, lá² má²cuá³ tsú² ñéih³ lá²!", ha³ lí² ta²¹ táunh³ náh². **27** Quí¹ la³jmi¹ hia³² sí² quioh²¹ miíh³² tí³ má² hi³ jáun² tai³² ca³la³ tí³ ní¹ tá²tsi²¹ hiú², la³ jáun² bíh¹ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun². **28** Lí³ lin¹ bíh¹ jmái¹ jáun² la³jmi¹ lí²lin¹ ní¹ rá²jún¹ jáh³ cun³quionh³ hi³ jlánh¹ cuú² ngih³² tú²jue³².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 "Jáun² la³ cun³ ní¹ má¹ca³táuh³ uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zíh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², ji³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmai²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. **30** Má¹jáun² jie³ tsú² lí²¹ hñu³mi³cuú² hi³ lin¹ hi³ má²cuá¹jáunh²³ Jon² tsá²mi³cuóun², hi³ jáun² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ ho³ jngih³ má¹jáun², quí¹ hi³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² chí³cuú² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² hi³ lin¹ hi³ quien² lín³² tsú². **31** Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ jiéi³² tiá³ lín³² mí¹ñí², hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹ tsú², tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ tí³ jo²¹ cá² táun² cá² táun².

32 "Cuí¹ ngi¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ jmí¹ tá¹jmu¹³ hmá² hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zíh³, jáun² má²ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú². **33** Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³ji³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ jáun², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². **34** Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³ji³² hi³ ní² lí¹³ ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá². **35** Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ la³ji³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

36 "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹ ho³ hín² la³ nio¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³². Hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² tsá² tionh² hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

37 "Hi³ jáun² né³, la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ jmí¹ zian² jáun² hla¹ Noé, la³ jáun² bíh¹ uá²jai³² lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². **38** Quí¹ jmái¹ jáun², ñeh² bíh¹ hi³ ja³tsauh²¹ jmái², jmí¹ ná¹cú² ná¹hính²³ tsú², hi³ ná¹jéinh³² tsú² cuo² ji³ hi³ ná¹cuen² tsú² tsá²mi³ jon² hi³ jéinh³² cuo², ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³hi³ hla¹ Noé hñu³ cuó² jueh³² jáun². **39** Tsá² hí³ né³, tiá² ca³li³tsin² yáh³ he³ lí¹³ ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³ja³tsauh²¹ jmái², hi³ jáun² ca³hiá² cá²tsan³ bíh¹ ji³lin² tsá² hí³. La³ jáun² bíh¹ siáh³ lí¹³ ní¹ má¹jaunh³² Jon² tsá²mi³cuóun². **40** Jmái¹ jáun² tiáunh¹ gon³ tsá²ñuh² ní¹nái²; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³ tá¹zanh¹ bíh¹. **41** Jmái¹ jáun² siáh³, gon³ tsá²mi³ ná¹quih³² cán¹; jan² bíh¹ tsá² hí³ tsánh³², hi³ jan² né³, tá¹zanh¹ bíh¹.

42 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, ná¹ñí¹ hnoh² tianh³, quí¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ jáunh³ Juóuh³² náh². **43** Tí³la³ cuí¹ lí³ ñíh¹ hnoh² jái¹³ lá²: Sá¹jmí¹ hi³ ñí³² tsá² hñú¹³ hín² la³ nio¹ cuán¹³ háin² ta³ já¹niéi², hi³ jáun² jmí¹ lí¹³ bíh¹ cuá³² tsú² cuá¹ñí¹, hi³ tiá² jmí¹ cué²¹ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ hí³ háin² hñú¹³. **44** Hi³ jáun² bíh¹ hniáuh³² tionh² hnoh² hua³jan²¹; quí¹ cáun² jmái¹ hi³ tiá² lín²³ bíh¹ hnoh² jáunh¹³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Tsá² quian²¹ chun¹ ji³ tsá² quian²¹ hláih¹

(Lucas 12:41-48)

45 "Né³² né³, ní¹juáh³ zian² jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² jlánh¹ quia³lín³ jmí¹ tsí³, hi³ jáun² juo¹³ tsú² chan³ la³jín³² tsá² quian²¹ ní¹ hná¹ jáun² jo³cuo² hí³ dí² hi³ jmu³ dí² héih³² ní¹con² tsá² hí³, ji³ hi³ jmu³ tsú² siáh³ héih³² hín² la³ nio¹ lí¹³ jmu³ tsú² má³². **46** Jlánh¹ jmí¹ ren² tsá² quian²¹ la³ hí³ ní¹juáh³ hi³ cuá¹má²tí³² tsú² héih³² quioh²¹ juo¹³ ní¹ má¹cuanh³². **47** Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ juo¹³ tsá² hí³ má²chá³² la³ji³² hi³ zioh² jo³cuo² tsú², hi³ jáun² tí³ má²zó³² bíh¹ tá¹³ tsú² lí¹³. **48** Tí³la³ ní¹juáh³ tiá² la³ chun¹ yáh³ tsá² quian²¹ hí³ né³, hi³ cuá¹lín²³ hi³ tiá² má²jáunh³ yáh³ juo¹³, **49** hi³ jáun² tsá² quian²¹ rainh²¹ bíh¹ cuá¹quí² cuá¹quiunh² ji³ hi³ cuá¹cú² cuá¹hính²³ hi³ cuá¹má²héinh³² siáh³ quionh³ tsá² hen²; **50** jáun² juo¹³ tsú² né³, cuánh³² cáun² jmái¹ hi³ tiá² cuá¹jan²¹ bíh¹ tsú², caun² o¹rá¹ hi³ tiá² ní³² tsú² siáh³. **51** Hi³ jáun² má¹jáun² ma³tson¹³ tsú² tsá² hí³ chí¹nga² cu³tí³, hi³ jáun² má¹lí³² jáun² zen³ tsú² ní¹ ca³tin¹ tsa³taunh¹ tsá² lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹. Hi³ jáun² ní¹ jáun² tsa³hó² tsa³jngih³² tiáunh¹, ji³ hi³ tsa³quí² tsa³hon³² lín³² ní² siáh³.

Jmu² tsú² jái¹³ hi³ ca³tin¹ quian³ tsá¹mái¹³

25 **1** "Jáun² né³, jmái¹ hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³² lí¹³ la³jmí¹ cá¹quiúnh²¹ quian³ tsá¹mái¹³ tsá² ca³li³ tén¹ ní¹ ca³jenh² cuo² tsáu². Tsá² hí³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ jmí² no¹, hi³ jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹hen¹³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². **2** Tí³la³ hñá³ tsá² hí³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ yáh³, hi³ hñá³ né³ lín³ tsá² zian² tsí³. **3** Tsá² tiá² hua³jan²¹ tiáunh¹ hí³ né³, ca³can³ sí² quioh²¹,

tí³la³ tiá² ca³can³ yáh³ jmí² no¹ hi³ táuh³²; **4** tí³la³ tsá² zian² tsí³ hí³ né³ ca³can³ sí² quioh²¹ la³ má²quionh³ zí³ ha²¹ jmí² no¹. **5** Tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² hí³ né³ ca³lén³ bíh¹ ca³lá², jáun² ziú³ bíh¹ ca³tóh³ ñí¹ tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² ca³cuóun² la³jín³². **6** Hi³ jáun² ta³ hua² ca³nái³² tsú² cáun² mah¹ hi³ ñí¹juah²¹: “iLá² má²jaunh³² tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo²; huen³ náh² hi³ ñá²hinh²¹ náh² tsú²!” **7** Hi³ jáun² la³jín³² tsá¹mái¹³ hí³ ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³héinh³ siáh³ sí² quioh²¹. **8** Jmí¹jáun² ca³juáh³ tsá² hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hi³ ca³záih³ tsá² hñá³ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹: “Cué¹ tiá³ ca³lá² jmí² no¹ quián¹³ ñí¹con² jnoh¹, qui¹ má²ñí¹yéi²¹ bíh¹ sí² quiú¹³ jnoh¹”. **9** Tí³la³ tsá¹mái¹³ tsá² ná¹tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³ ca³záih³ rainh²¹ la³ lá²: “Tiá² jáun² yáh³, qui¹ ní² lí¹ tiá² ca³lain²¹ yáh³ quiú¹³ dí² la³jái³²”. Tí³ re² cuá²taunh¹ náh² ñí¹ hna² tsú² jmí² no¹ hi³ cuá¹liáh³ náh² quián¹³ hmóu³². **10** Tí³la³ tá¹la³ ca³ñí¹lia³² tsá¹mái¹³ hñá³ hí³ jmí² no¹ quioh²¹ né³, cuanh³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo². Jáun² tsá¹mái¹³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ hua³jan²¹ né³, taunh³ bíh¹ ñéih³ quionh³ tsá²ñuh² hí³ ñí¹ ca³jenh² cuo² tsú², hi³ jáun² ca³jna² bíh¹ ho³hñú¹³ jmí¹ lí²¹ jáun². **11** Hi³ jmí¹ má²cu³lé³ jáun² né³ cua³tanh²¹ tsá²mi³ hñá³ tiá² hua³jan²¹ jmí¹ tiáunh¹ hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “iNia²¹ tiá³ ho³hñú¹³ hi³ tauh²¹ jnoh¹!” **12** Tí³la³ tsá²ñuh² hí³ ca³ngái³ hi³ juáh³: “Ha³ tiá² hnoh² cuóu³² yáh³ jná¹³ tsá²mi³”.

13 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh², qui¹ tiá² ñíh¹ yáh³ hnoh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹, ho³ hín² la³ nio¹ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² zia³² hi³ nio² jo³cuo²

(Lucas 19:11-27)

14 ”Ja³bí¹ la³ jáun² siáh³ lí¹³ ní¹ má¹tí³ ñí¹ quianh³ Dió³² tsá² tónh³² jo³cuo² la³jmí¹ lí²¹ jmái¹ hi³ ngau³ jan² tsá²ñuh² ñí¹ uóunh³; hi³ jmí¹ tí³ ñí¹ cua³hain³² tsú² né³, ca³teh³ tsá² quian²¹, hi³ jáun² ca³chá³ dí² quie³ quioh²¹ jo³cuo² tsá² hí³. **15** Jo³cuo² jan² tsá² quian²¹ hí³ ca³chá³ tsú² hñá³ tuh³² tioh³ quiu³quia³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ hñá³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² tun³ tuh³² tioh³ quia³tún³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu² cun³ tá¹ tun³, hi³ jan² né³ ca³cuéh³ dí² cáun² tuh³² tioh³ jñéi³ mei²¹ héih³² quie³ cú¹tiáu²; ma³ quin³² ma³ jan³² tsá² hí³ hiauh³ lin¹ la³ cun³ rón³² hi³ lí³ cah¹³ jmái¹ hi³ cóh³². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ngau³. **16** Tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² jáun² ca³jmú³ ta²¹ hi³ ca³ra³tsi³² quie³ jáun², hi³ jáun² ca³ta³tsaih²¹ cónh³¹ hñá³ tuh³² quie³ jáun². **17** La³ jáun² bíh¹ siáh³ ca³jmú³ tsá² ca³hiauh³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³ta³tsaih²¹ siáh³ cónh³¹ tun³ tuh³² quie³ jáun². **18** Tí³la³ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² má¹ná¹, ngah³ bíh¹ hi³ ca³ñí¹ho³² cáun² táu² hué³² hi³ ca³hmá³ quie³ jáun² quioh²¹ juo¹³.

19 ”Jmí¹ má²já²uén³ lín³² jáun² né³, cuanh³ bíh¹ juo¹³ tsú². Jmí¹ cuanh²¹ jáun² tsú² né³ ca³ngái³ tsá² quian²¹ hi³ he³ cónh³ quie³

má²ta³tsa^h21 tsú² la³ ma³ quin³² ma³ jan³². **20** Tsá² ca³héi³ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² cuan³ la³ñí¹, hi³ jáun² ca³jienh³ juo¹³ cónh³¹ hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ má²ta³tsa^h21 jáun², hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “Tí³², lá² nio² hñá³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ jm¹ ca³cuéh¹ hnú² jáun², hi³ lá² nio² siáh³ cónh³¹ hñá³ tuh³² hi³ ca³ta³tsa^h21 jná¹³”. **21** Jáun² juo¹³ tsú² ca³juáh³: “Jlánh¹ re² la³ n¹, hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² l³ héih³² hi³ hiáuh²³. Cun³ñí¹ hi³ ca³jmuh³ hnú² re² la³ cun³ rón³² l³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”. **22** Jm¹ lí²¹ jáun² cuan³ siáh³ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ tun³ tuh³² cú¹tiáu², hi³ ca³juáh³: “Tí³², tun³ tuh³² cú¹tiáu² jm¹ ca³cuéh¹ hnú² jná¹³, hi³ lá² nio² cónh³¹ tun³ tuh³² cú¹tiáu² hi³ ca³ta³tsa^h21 jná¹³”. **23** Jm¹ jáun² ca³juáh³ juo¹³ tsú²: “Jlánh¹ re² la³ n¹, hnú² bíh¹ jan² tsá² quian²¹ chun¹, tsá² má²tí³² la³ cun³ rón³² l³ héih³². Hi³ cun³ñí¹ hi³ ca³ma³tih²¹ nú² la³ cun³ rón³² l³ cú¹pih²¹ hi³ ca³chá³ jná¹³ jáun² jo³cuonh² hnú², hi³ jáun² tí³ hliáun³ bíh¹ hi³ má²chá¹³ jná¹³ jo³cuonh² hnú² ta³né³². Hú³² ñéih³ hi³ má¹hiúnh¹³ nú² honh² quiúnh¹ jná¹³”.

24 “Tí³la³ jm¹ cuan¹ tsá² quian²¹ tsá² ca³héi³ hí³ cáun² tuh³² tán¹ cú¹tiáu² né³, tsá² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³záh³ juo¹³ la³ lá²: “Tí³², jm¹ má²ño¹ bíh¹ jná¹³ hi³ hnú² jan² tsá² huáh² tsí³, hi³ caun²³ hnú² cáun² hi³ tiá² l¹2jñí³, j³ hi³ caun²³ hnú² siáh³ cáun² hi³ tiá² l¹2páh³ nú². **25** Hi³ jáun² bíh¹ jm¹ juénh² jná¹³, hi³ jáun² cu³tsa³² ca³hmá³ jná¹³ cú²jueh³² quíe³h³ hnú² hñu³ hué³². Sá¹n¹2 j³e³, lá² bíh¹ rón³² la³ cun³ rón³² hi³ jm¹ ca³cuéh¹ hnú² quián¹³”. **26** Jáun² juo¹³ tsú² ca³ngá³: “Hnú² tsá² quian²¹ hlá¹h¹, juoh². Jm¹ la³ má²ñí¹ bíh¹ hnú² hi³ jná¹³ jan² tsá² caun² cáun² hi³ tiá² l¹2jñí³², j³ hi³ caun³² jná¹³ siáh³ cáun² hi³ tiá² l¹2pá³ ná¹ hí¹ cú¹pih²¹; **27** hi³ jáun² jm¹ hniáuh²¹ bíh¹ jmuh²¹ hnú² ta²¹ quíe³ n¹2 quion²¹ jná¹³, uá¹jinh¹ hñú³ ñí¹ rá²tsí³² tsú² quíe³ bíh¹ jm¹ cuá¹tionh² nú², hi³ jáun² jm¹ cuanh²¹ jná¹³ jm¹ má²l¹³ héih¹ jná¹³ hi³ má²tsin² bíh¹ quíe³ quion²¹”. **28** Hi³ jáun² ca³záh³ tsú² tsá² jm¹ tionh¹ ñí¹ jáun² la³ lá²: “Quín³² náh² tuh³² tío³ quíe³ n¹2, hi³ jáun² cuéh³ tsá² quian³² quia³ tuh³² cú¹tiáu². **29** Quí¹ n¹1juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹, hi³ jáun² tí³ l¹1 tú² l¹1 ziaú²³ bíh¹ quioh²¹ tsú² l¹³; tí³la³ n¹1juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ tsú² la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ zia³² quioh²¹ tsú². **30** Hi³ jáun² tí³ cheih³² ñí¹ já¹nié² tion³ náh² tsá² quian²¹ tiá² lin¹ ñí¹ jmu³ ta²¹ n¹2, hi³ jáun² ñí¹ n¹2 cu¹ cha³háu³ j³ hi³ cu¹ cha³quí² cha³hon³²”.

Jmá¹ hi³ tá¹tsín¹ héih³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³

31 “Jáun² né³, n¹1 má¹jaunh³² Jon² tsá²m³cuóun² hi³ lin¹ hi³ quien², quionh³ tsú² j³lín² tsá²cuú² tsá²ta³ tsá² tionh² hñu³m³cuú², hi³ jáun² má¹jáun² né³ cuá³² tsú² ñí¹ hmá²sí¹ quioh²¹, ñí¹ l¹³ cú²tú¹ cú²l¹³”.

32 Má¹jáun² cuú¹ ngih¹³ la³jín³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ ní¹ hó²¹ní¹ tsú², hi³ jáun² tson³ dí² tsá² hí³ la³jmí¹ jmu² jan² tsá² jmu² hua³hí¹³ jáh³, hi³ cánh³ chan² tsú² já¹ziáh², hi³ cánh³ chan² tsú² siáh³ zéin¹. **33** Já¹ziáh² chan³ tsú² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹, hi³ jáun² zéin¹ né³ chan³ tsú² tí³ cuá² cáun¹.

34 "Má¹jáun² né³, Tsá² lín³ hí³ Re²¹ záih³² tsá² tionh² tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹: "Ná²táunh¹ hnoh² tsá² má²ca³ma³mieh² Nuh³² jná¹³; tionh³² náh² ní¹ cuá¹quien² Dió³², ní¹ má²ná¹l¹³ hua³jan²¹ quián¹³ náh² ca³la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² tá¹ cáun² m¹cuú². **35** Quí¹ jmí¹ ca³l¹³ ní¹cuóun²¹ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ má³² hi³ ca³cúh³²; jmí¹ lí²¹ hí¹quíein² tsín³² jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ jmá¹² hi³ ca³áih³² jná¹³; jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³, hnoh² bíh¹ ca³cuéh¹ hñú³. **36** Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, ca³cuéh¹ bíh¹ hnoh²; jmí¹ ca³l¹³ tsáun¹ jná¹³, ca³ní¹jte¹ bíh¹ hnoh²; hi³ ca³ní¹jte¹ bíh¹ siáh³ hnoh² jmí¹ cá¹hú²¹ jná¹³ hñu³mí¹ní²".

37 "Hi³ jáun² tsá² má²ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² né³ lí¹³ juáh³ la³ lá²: "Tí³², íhín² dá² jmí¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ ní¹cuon¹³, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hi³ ca³quíéh³? Ho³ íhín² dá² jmá¹ ca³neh²¹ jnoh¹ hnú² hi³ hí¹quíein² honh², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ jmá¹²? **38** íLíh³ dá² ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ ní³tí¹ ní³ngíh¹, hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³ hñú³? Ho³ íLíh³ ca³l¹³ hniauh³ hanh² nú², hi³ jáun² jnoh¹ ca³cué¹³? **39** íHín² jmá¹ ca³l¹³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ní², hi³ jáun² jnoh¹ né³ ca³ní¹neh²¹?"

40 "Hi³ jáun² Re²¹ hí³ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ lí³ua³ cáun² hi³ ca³jmuh³ náh² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ renh² jná¹³ lá², ní¹con² jná¹³ bíh¹ lí²jmuh³ hnoh² hi³ jáun²".

41 "Ní¹ má¹lí³² jáun² né³ záih³² tsú² tsá² tionh² hí³ tí³ cuá² cáun¹ la³ lá²: "Tí³ ní² cuá²táunh¹ hnoh², hnoh² tsá² má²ca³ta³tonh¹ ní¹ hlah³, cuá²táunh¹ náh² ja¹ s¹² tiá² tón³² jmá¹ yéi³² ní¹ má²ná¹l¹³ hua³jan²¹ quioh²¹ tsá² hlá¹nh¹ la³ má²quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³. **42** Quí¹ jmí¹ lí²¹ ní¹cuóun²¹ jná¹³, tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² má³² cuh²¹ jná¹³; jmí¹ lí²¹ hí¹quíein² tsín³² jná¹³, ha³ tiá² ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² jmá¹² hi³ aih²¹ jná¹³; **43** jmí¹ lí¹ ca³tí³ ca³ngí³ jná¹³ siáh³, ha³ tiá² hñú³ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh². Jmí¹ lí²¹ hi³ tiá² zia³² hán² jná¹³, tiá² lí¹ ca³cuéh¹ yáh³ hnoh² hí¹ cá² tsonh². Jmí¹ ca³l¹³ tsáun¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³hú³² jná¹³ siáh³ hñu³mí¹ní², ha³ tiá² hnoh² ca³ní¹jte¹ yáh³ jná¹³".

44 "Má¹jáun² né³, tsá² hí³ lí¹³ nga³: "Tí³², íLíh³ dá² ca³neh²¹ jnioh¹ hi³ hnú² ní³ngíh¹ ní¹cuon¹³ ho³ hi³ ní¹húh² nú² jmá¹²? íLíh³ ca³neh²¹ jnoh¹ hi³ hnú² lí¹ tí¹ lí¹ ngíh¹? Ho³ íhín² dá² jmí¹ ca³l¹³ tsáun¹ hnú², ho³ hi³ ca³húh³² hnú² hñu³mí¹ní², hi³ jáun² jnoh¹ né³, tiá² ca³má¹hau¹?"

45 "Jáun² Re²¹ né³ nga³ la³ lá²: "Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², lí³ua³ cáun² hi³ tiá² lí²jmuh³ náh² ní¹con² lí³ua³ jan² tsá² tsí¹juí³ lá², ní¹con² jná¹³ bíh¹ tiá² lí²jmuh³ náh²".

46 "Má¹lí³² jáun² tsa³táunh¹ tsá² hí³ ja¹ s¹í² ñí¹ tsa³ma³tso² tsí³ la³ cun³ jmí¹hi³nio², tí³la³ tsá² ca³ma³zian² hí³ la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ Dió³² má¹ná¹, tsa³tánh¹ ñí¹ lí¹³ zian² la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹.

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

26 1 Jmí¹ má²lí²juáh³ jáun² Jesús la³jí³² jái¹³ n¹é³, jmí¹jáun² ca³záih³ dí² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con²:

2 —Má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ yó³² tí²¹ Jmí¹h¹én¹; hi³ jáun² jná¹³ né³, Jon² tsá²mí³cuóun², ton³ tsú² crei²¹ jmáí¹ jáun².

3 Hi³ jáun² né³, jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ ñí¹ lí³ ñí¹ta²¹ quioh²¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² h¹én¹, quionh³ tsú² tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². 4 Hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². 5 Jáun² ca³juónh³ tsú² siáh³ la³ lá²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmáí¹ má¹ná¹, quí¹ ho³ sa³ n¹é³ lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mí³ sé²³ jmí¹ má²ró³² chí¹ Jesús

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lín³ m³ho²¹ péin³", 7 hi³ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mí³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro, hi³ ha²¹ no¹ má²ró³², cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Tá¹la³ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa ca³sé³ tsá²mí³ hí³ no¹ má²ró³² jáun² chí¹ tsú².

8 Jmí¹ ca³jé³ tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² tsú² hi³ jáun², jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ hi³ juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ quí² lí¹ hin²³ yáh³ tsú² hi³ n¹é³? 9 Hi³ n¹é³ dá² cáun² hi³ jmí¹ lí¹³ tsa³hnáí¹ hmuh²¹ bíh¹, hi³ jáun² quí³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

10 Jesús né³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsá²mí³ lá²? Quí¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. 11 Quí¹ la³jí³² jmáí¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáí¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 12 Hi³ jáun² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mí³ lá² ñí¹con² jná¹³, hi³ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³², má²lí²jmú³ tsú² hua³jan²¹ hi³ ca³tí²¹ jmáí¹ hi³ tsa³haun³ bíh¹ jná¹³. 13 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mí³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tín¹ tsú².

Judas j̄enh²³ Jesús*(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

14 Jáun² né³, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², tsá² jmá¹² Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot ñé¹ hí³ ca³ñí¹lien¹³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, **15** hí³ ca³ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—¿Cónh³ cuéh¹ hnoh² n̄¹juáh³ hí³ j̄enh²¹ jná¹³ Jesús?

Jáun² tsá² hí³ né³ ca³cué³ quiu³quia³ héih³² quē³ hu²¹ quiún³ cú¹tiáu² la³ ma³ cáun². **16** La³ cun³ jm̄¹jáun² ca³hnauh² Judas ts̄³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ j̄enh³ dí² Jesús ñí¹con² tsá² hí³.

Jesús jmu² má³² hí³ lí³ nóh³² ca³t̄²¹ hí³ jún³*(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-34)*

17 Jm̄¹ cá¹chó²¹ jmá¹ hí³ cua³hlau³ Jm̄¹h̄en¹, jmá¹ hí³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³, jáun² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ja³janh³² hí³ ca³ngá¹³, hí³ juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jm̄¹h̄en¹ lá² hí³ cúh¹³ hnú²?

18 Jáun² hí³ né³ ca³ngá¹³:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hñú¹³ jan² tsá²ñuh², hí³ cuá²zéih³ náh² la³ lá²: “T̄³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: Má²ñí¹chau²¹ héih³² quion²¹ jná¹³, hí³ jáun² hñuh³² hnú² jmu¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jm̄¹h̄en¹ lá² quiúnh¹ ná¹ tsá² haín²¹ tí³ con² ná¹”.

19 Hí³ jáun² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³jmú³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ jáun², hí³ ca³ñí¹jmú¹³ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jm̄¹h̄en¹.

20 Jm̄¹ má²ca³z̄³² jáun² né³ ca³cuá³ Jesús ñí¹ mesa quionh³ tán¹ quian³tun³ tsá² haín²¹ hí³ tí³ con²; **21** hí³ tá¹la³ ná¹jmu² tsú² jáun² má³² né³, ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hí³ ja¹ quián¹³ náh² n̄¹² zian² jan² tsá² né³bí¹ j̄enh³ jná¹³.

22 Jm̄¹jáun² jlánh¹ hlañ³ ca³niau²¹ ts̄³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hí³ ca³ngá¹³h̄³ Jesús ma³ quin³² ma³ jan³², hí³ juáh³:

—Hnú² T̄³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

23 Hí³ jáun² Jesús ca³juáh³:

—Tsá² hí³ bíh¹ j̄enh³ jná¹³, tsá² cáun² uon² cuh³² jná¹³ quiúnh¹ bíh¹.

24 Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²m̄¹cuóun², cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hí³ ca³t̄n¹, la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ ijuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² j̄enh³ jná¹³! T̄³ jlánh¹ bíh¹ jm̄¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jm̄¹ hí³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

25 Jm̄¹jáun² ca³hléh³ Judas tsá² j̄enh³ hí³ Jesús, hí³ ca³juáh³:

—T̄³², ¿hí¹ jná¹³ juáh¹³?

Jáun² ca³juáh³ Jesús:

—Ján³, la³ má²lí²juah²¹ hnú² n̄¹² bíh¹.

26 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lî²¹ jáun² ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ dí² ñí¹con² tsá² hañ²¹ hí³ tî³ con², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quié^h ná², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

27 Jmí¹ lî²¹ jáun² ca³can³ dí² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lî²¹ jáun² né³ ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hín³ ná² la³jñ³² hi³ lá², **28** quí¹ hi³ nî² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táñ³² cun³ñí¹ hi³ ca³tñ¹ juóun³² tsáu², hi³ jáun² lî¹³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú²; la³ jáun² bíh¹ lî³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmaí²¹. **29** Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² añ²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mî³ uóun²jñeh¹³ lá², ca³la³ tî³ nî¹ má¹cá²chó³² jmáí¹ hi³ añ²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lî²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³ jmáí¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jáí¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ Pé¹ nó³² tî³ có³²

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:31-38)

30 Jmí¹ lî²¹ jáun² né³ ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lî²¹ jáun² ja³taunh²¹ tî³ máh³ Olivos. **31** Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jñ³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tî³ có³² ca³tñ¹ jná¹³ já¹nié² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngí^h jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lî¹ tiú¹ lî¹ hán¹ bíh¹ lî¹³”. **32** Tî³la³ nî¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cónh³ bíh¹ hnoh² tî³ hué¹³ Galilea.

33 Hi³ jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jñ³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tî³ có³² ñí¹con² hnú², tî³la³ jná¹³ má¹ná¹, cun³ tiá² jáun² yáh³.

34 Tî³la³ Jesús né³ ca³zá^h Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹nié² lá² bíh¹ cáñ³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², juánh¹³ hnú² hnañ³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

35 Tî³la³ hí³ né³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tî³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáñ³ hi³ jún³ jná¹³ cu³lî²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tî³ có³².

La³jñ³² bíh¹ tsá² hañ²¹ hí³ tî³ con² tsú² ñí¹ hná¹ jáun² ca³juáh³ cá²ren².

**Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lî³ ja¹ hmá² hi³ jná¹ quioh²¹ tsáu²,
ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní**

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

36 Jmí¹ jáun² ca³cha³taunh¹ Jesús quionh³ tsá² quionh³ cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, hi³ jáun² ca³zá^h dí² tsá² hañ²¹ hí³ tî³ con² la³ lá²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³² ñí¹ zio¹.

37 Jáun² j³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, la³ má²quionh³ tá¹ gon³ jon² Zebedeo; jm¹jáun² ca³l³liau³ hi³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ ts¹ tsú², j³ hi³ ca³la³ hi³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² ts¹ tsú². **38** Jáun² ca³záh³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ n¹lún³ jná¹³ l¹²³ cun³n¹ hi³ ja³²l³ hlah³ nio² tsin³². T¹la³ hnoh² tianh³ náh² n¹ lá², hi³ ná¹n¹ náh² quiúnh¹ jná¹³.

39 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² t¹ chí¹ján³, hi³ jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³ hi³ ca³hiéih³ n¹ la³ t¹ hué³² hi³ ca³m¹ n¹con² Dió³², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, sá¹jm¹ hi³ l¹³ bíh¹ hi³ liau¹ nú² tiá³ jná¹³ hi³ ca³t¹²¹ jmá² ts¹h³² hi³ ca³t¹n¹ jná¹³ a¹h²¹; t¹la³ ha³ l¹² cu¹ l¹³ la³ cun³ hi³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cu¹ l¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

40 Jm¹ l¹²¹ jáun² ngah³ dí² t¹ n¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ ha¹n²¹ hí³ t¹ con², jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jm¹ cá¹chánh²¹ dí² jáun²; jáun² ca³záh³ dí² Pé¹:

—¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ pih²¹ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnoh² hi³ tianh¹³ náh² ná¹n¹ quiúnh¹ jná¹³? **41** Tianh³ náh² ná¹n¹ hi³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hi³ jáun² tiá² l¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jm¹chí³ quián¹³ náh², t¹la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

42 Jáun² ngau³ siáh³ tsú² ca³t¹ tenh³ hi³ ca³n¹lien¹³ Dió³² la³ lá²:

—Hnú² Tia²¹, n¹juáh³ tiá² l¹³ yáh³ hi³ tiá² há¹ ngá¹³ jná¹³ uu³m¹tsi³² lá², cu¹ l¹³ bíh¹ la³ cun³ hi³ hnáuh² hnú².

43 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jm¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³n¹ hi³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziú³ n¹ tsú².

44 Jáun² ca³chan³ tsú² tsá² hí³ hi³ ngau³ siáh³ n¹ má²hna¹h³² jéin³² hi³ ca³n¹lien¹³ Dió³² hi³ n¹ zeh¹ dí² la³ cun³ hi³ má²l¹²zéih³² dí² jm¹tin².

45 Jm¹ l¹²¹ jáun² né³, ngah³ dí² siáh³ n¹ tionh¹ tsá² ha¹n²¹ hí³ t¹ con²; hi³ jáun² ca³záh³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hi³ ná¹cuóun¹ náh²? Sá¹n¹ j¹e³, má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hi³ j¹en³ tsú² jná¹³ Jon² tsá²m¹cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. **46** Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ n¹ bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² j¹en³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hi³ tson³

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

47 Tá¹la³ jm¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jm¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hi³ má²hi¹quionh³ tsú² juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² m¹í¹tá¹ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ j¹ tsá² ná¹quian³² hmá² n¹ siáh³. Tsá² zéi¹ tsá² ná¹lín³ m¹i³jmú³ j¹ tsá²daun³² tsá² ná¹n¹ juú². **48** Judas tsá² ca³j¹en³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ j¹á¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hi³ ca³juáh³ la³ lá²: “N¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ n¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² tson³”.

49 Jm¹jáun² ca³ja³janh³² tsú² n¹con² Jesús hi³ ca³juáh³:

—iHia² nú² Tí³²!

Hi³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². **50** Jáun² Jesús ca³ngá³:

—Há²mei²¹ quiú¹³, tia³juí³² jmu³ la³ cun³ hi³ má²ca³lín¹³ nú² jmúh¹³.

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ja³taunh²¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ hi³ ca³zanh³ Jesús, hi³ ca³jan³ dí² tson³.

51 Jmí¹jáun² né³, jan² tsá² quionh³ Jesús ca³chí² mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hi³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tá³ cuá¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hén¹. **52** Jáun² Jesús ca³zá³h³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Tiáunh¹ mí¹tá³ quián¹³ ñí¹ jmí¹ hu²¹; quí¹ náj¹juáh³ tsá² jmu² hniéi² cun³quionh³ mí¹tá³, ja³bí¹ cun³quionh³ mí¹tá³ bíh¹ siáh³ jún³ tsú² hnga². **53** ¿Há¹ tiá² ñíh¹ nú² hi³ jná¹³ jmí¹ l¹³ m¹³ ñí¹con² Ñuh³², hi³ jáun² hí³ jmí¹ l¹³ zen³ cun³ quiéinh³ nio² quiú³ mei²¹ tsá²cuú² tsá²ta³, tsá² jmí¹ l¹³ ma³hau³? **54** Tí³la³ sá¹jmí¹ la³ jáun² né³, jáun² tiú²uú² jmí¹ zia³² yáh³ ha³ lánh³ rón³² l¹³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ñí¹ rá¹juáh³ jáun² hi³ ca³tí²¹ l¹³ la³ lá².

55 Jmí¹jáun² ca³zá³h³ Jesús tsá² cuá²taunh²¹ hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hi³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tá³ j³ hmá² n², hi³ jau¹³ náh² jná¹³ hi³ tson³ la³jmí¹ l¹³ hi³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² há³n²? Jmá¹ ca³la³ j³² bíh¹ jmí¹ ñí³² jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, t³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² l¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hi³ tson³ ná¹. **56** Tí³la³ la³jí³² hi³ n² má²ná¹l²³ hi³ jáun² l¹³ l¹³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² bíh¹, hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² ca³lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² jmí¹tin².

Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³² ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² ha³n²¹ hí³ tí³ con² tsú².

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

57 Hi³ jáun² né³, tsá² ca³zanh³ hí³ Jesús hi³ tson³ ca³ñí¹jan² Jesús ta³ ñí¹ Caifás tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hén¹; ñí¹ jáun² jmí¹ má²ná¹ngíh³² tí³² liei²¹ j³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú². **58** Tí³la³ Pé¹ né³, uóunh³ chí¹cá³n² bíh¹ ngau³ cu³hna²¹ dí² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñéih³ ñí¹ l¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hén¹; ñí¹ jáun² hi³, hi³ ca³cuá³ quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hi³ jáun² l¹³ j³é³ náj¹juáh³ he³ l¹³.

59 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ quionh³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ jmí¹ hnauh² he³ lánh³ rón³² l¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, uá¹jinh¹ cun³quionh³ jú¹ tí¹já², hi³ jáun² l¹³ jngíh³ dí²; **60** tí³la³ tiá² ca³chóh¹³ yáh³ tsú², uá¹jinh¹ juóun³² tsá² ca³chá³ jú¹ tí¹já² hi³ ca³tín¹ tsú². Ñí¹ ca³táuh³ né³ ca³ma³jnia³² gon³ tsá² ca³ma³tson² jú¹ tí¹já², **61** tsá² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tsá²ñuh² n² ca³juáh³: “Jná¹³ t³n² tsunh²¹ hñú³ hén¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² ñí¹ cá²hn² jmá¹ zióh¹ jná¹³ siáh³”.

62 Jáun² tsá² cuá¹lín³ hí³ mí²tsá² h́en¹ ca³náu² hi³ ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngáih¹ nú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tín¹ hnú²?

63 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹. Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² h́en¹ ca³juáh³ siáh³:

—Cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Tsá² juú²tsáun² taunh³² jná¹³ hnú² hú¹mu³héih³² ní¹juáh³ tiá² juáh¹³ hnú² jú¹ tson²; jáun² né³, chí¹ hnú² uá¹ Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³²?

64 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ján³, lín³ jná¹³ la³ cun³ juánh³ hnú² ní². Ja³bí¹ juo³ jná¹³ siáh³ hnoh², hi³ chau²¹ jmá¹ jien¹ hnoh² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² juenh², jí³ hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mí³cuú² ju¹³² ja¹ jnie².

65 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² h́en¹ ha¹, [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ já¹³ jáun²,] hi³ ca³juáh³:

—Tsá²ñuh² lá² má²l²chú² l²lén³² Dió³² cun³quionh³ já¹³ quioh²¹; ¿he³ láih³² sa³ ca³l³i¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? Quí¹ ní² bíh¹ má²l²niéih² hnoh² jú¹ hlah³ hi³ má²l²hléh³² tsú²; **66** jáun² né³ ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² tsá² ná¹ngíh³² hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Má²hniáuh³² bíh¹ jún³ tsá² ní².

67 Jmí¹jáun² ca³tiu³ ca³hñe³ dí² ní¹, jí³ hi³ ca³ma³qui³ ma³jno³² dí² siáh³. Hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³pá³ hí³ ní¹ tsú² **68** ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hnú² Tsá² lín³ Cristo, ichí³ já¹³ neh²¹, hin² tsánh² l²po³!

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Hi³ jáun² né³, tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ ñéih³ ní¹ l¹ hó²¹, ja³ jan² tsá²mí³ lín³ quian²¹ tsá² hñú¹³, hi³ ca³juáh³:

—Ja³bí¹ hnú² uá²jaí³² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús tsá² h́n¹³ ó³² tí³ Galilea.

70 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³; la³ lá² bíh¹ ca³záih³ dí² tsá²mí³ hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² tionh² hí³:

—Hí¹juáh³ tiá² ño¹ yáh³ jná¹³ hi³ juánh³ hnú² ní².

71 Pé¹ jmí¹ má²cuá¹tsanh³² ho³hñú¹³ jmí¹ ca³jé³ siáh³ jan² tsá²mí³ lín³ quian²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ní¹ jáun²:

—Ja³bí¹ tsá²ñuh² lá² jmí¹ ngí³² quionh³ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

72 Siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³ Pé¹ cónh³i¹ cu³ jéin³² ca³la³ hi³ hien² Dió³², hi³ juáh³:

—iHú¹tá¹ tiá² cuóun³² bíh¹ jná¹³ tsá² hien²³ hnú² ní², juú¹ néh¹!

73 Jmí¹ má²cu³lé³ míh¹ jáun² né³, tsá² jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ja³taunh²¹ má²janh² ní¹ zenh¹ Pé¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ hnú² uá²jaí³² jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hí¹ ca³la³ tĩ³ já¹³ quián¹³ yáh³ hnú² lin¹.

74 Jm¹jaún² ca³ma³liáu³² Pé¹ hi³ hien² Dió³² ca³la³ hi³ tanh² siáh³ hú¹mu³héih³² hnga², hi³ juáh³ hi³ cun³ tiá² cuóun³² bíh¹ tsá² hí³.

La³ cun³ jm¹jaún² bíh¹ ca³hó³ jan² cá¹tsó³. **75** Jm¹jaún² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zá¹³ jáun² Jesús jm¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Neh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu², hnú² juáh¹³ hna¹h³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Jm¹jaún² cua³han³ Pé¹ tĩ³ cheih³² hi³ ca³ñí¹hó² ñí¹jng¹h³² lín³².

Jienh²³ tsú² Jesús ñí¹con² Pilato

(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

27 1 Jm¹ má²já²jnia² jáun² né³, la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jĩ³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², ca³ma³ren²¹ já¹³ he³ lánh³ rón³² jng¹h³ Jesús. **2** Jáun² ca³hñéi³² dí² tsú², hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato tsá² lín³ ta²¹.

Jm¹jun¹ Judas

3 Tĩ³la³ jm¹ ca³jé³ Judas tsá² ca³jienh³ hí³ Jesús hi³ má²lĩ²jmú³ tsáu² héih³² hi³ jng¹h³ tsú² Jesús, jm¹jaún² jlánh¹ hlah³ ca³jeinh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³ñí¹caun² cú²jueh³² quē³ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jĩ³ tsá²daun³², **4** hi³ jáun² ca³zá¹³h³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Tso³ bíh¹ má²lĩ²jmú³² jná¹³ hi³ má²lĩ²jienh²¹ jná¹³ jan² tsá² tiá² tso³ ren².

Tĩ³la³ tsá² hí³ né³ ca³ngá¹³:

—¿Hi³ he³ dá² ca³ta¹ jnoh¹ hi³ nĩ²? ¡Hi³ nĩ² dá² má²ta³can¹ hnú² huen² bíh¹!

5 Hi³ jáun² Judas ca³ñí¹cui³² quē³ ñéih³ ñí¹ hñen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, jm¹ lĩ²¹ jáun² ngah³ hi³ ca³ñí¹tiáunh¹³ zió³ lá¹.

6 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ca³jieh³ quē³ jáun², hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá²:

—Tiá² lĩ¹³ yáh³ toh²¹ dí² quē³ lá² hñu³ cuó² quioh²¹ hi³ lĩ¹ cue³² tsáu² ñí¹con² Dió³², quí¹ hmah²¹ quioh²¹ jm¹ bíh¹ la³².

7 La³ cun³ jm¹jaún² né³, ca³ma³ren²¹ tsú² já¹³ hi³ lá³² cáun² hué³², hué³² hi³ jm¹ téh²³ tsú² “Hué³² Quioh²¹ Tsá² Jmu² Hia³²”, hi³ jáun² zia³² ñí¹ lĩ¹³ hón³² tsú² tsá² hué³² siáh³. **8** Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹, jáun² “Hué³² Jm¹” má²téh²³ tsú² hué³² jáun² la³ tĩ³ ta³né³². **9** La³ jáun² bíh¹ ca³lĩ¹³tĩ³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Jeremías tĩ³² jē¹ Dió³² jm¹ ca³juáh³ jáun² la³ lá²: “Ca³caun² bíh¹ tsú² tá¹ quiu³quia³ héih³² cú¹tiáu² jáun², la³ cun³ tí³ hmah²¹ hi³ ca³jmú³ jáun² tsá² Israel, **10** hi³ jáun² cun³quionh³ quē³ jáun² bíh¹ ca³lau² tsú² ñí¹ná² quioh²¹ tsá² jmu² hia³², la³ cun³ rón³² héih³² hi³ ca³jmú³ jáun² Juo¹³ dí² ñí¹con² jná¹³”.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato*(Marcos 15:2-5; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)*

11 Hi³ jáun² jmí¹ jáun² né³ ca³ñí¹ jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹ lín³ hí³ ta²¹, hí³ jáun² tsá² hí³ ca³ngáí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos?

Jesús né³ ca³ngáí³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² n².

12 Tí³ la³ jmí¹ ca³chá³ tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³ tso³ quionh³ tsá² daun³² né³, hí¹ cáun² yáh³ tiú² uú² hí³ ca³ngáí³ Jesús. **13** Jáun² Pilato ca³juáh³ siáh³:

—¿Tiá¹ naíh³² hnú² la³ jí³² la³ cun³ hí³ ná¹ juáh²³ tsú² n² quián¹³ hnú²?

14 Tí³ la³ la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ Jesús, hí³ jáun² l¹ ca³ja³ cáun² bíh¹ tsí³ tsá² lín³ hí³ ta²¹.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús*(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)*

15 Hi³ jáun² né³, tsá² lín³ hí³ ta²¹ jmí¹ tan² hí³ líon³² jan² tsá² tson³ tá¹ la³ Jmí¹ híen¹ n² juáh³ hin² tsánh² m³² tsáu² hí³ liáun³. **16** Jmí¹ jáun² jmí¹ cuá¹ hún¹ jan² tsá² tson³ hñu³ mí¹ n², tsá² jmáí² Barrabás, jan² tsá² jlánh¹ má² ná¹ n² juóun³² tsáu² hí³ hian² tsí³. **17** Jáun² jmí¹ ca³ngíh³² jáun² tsá² juú² né³, ca³ngáí³ Pilato ñí¹ con² tsú²:

—¿Hin² tsánh² hnáuh² hnoh² hí³ lion¹ jná¹³? ¿Hí¹ Barrabás, ho³ Jesús tsá² téh²³ tsú² Cristo uá¹?

18 Quí¹ jmí¹ má² ca³ l³ tsín² bíh¹ Pilato hí³ cun³ ñí¹ hí³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ hí³ jáun² ñí¹ con² hí³ dí² cua³ jan² tsú² Jesús.

19 Né³² né³, tá¹ la³ jmí¹ cuá¹ tón²¹ Pilato ñí¹ ta²¹ quioh²¹, jáun² ñí² cuo² tsú² ca³zen³ jáí¹³, hí³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ l² l¹ h³² hnú² quiúnh¹ tsá² ñuh² chun¹ n², quí¹ jmí¹ hua² hmáí³ l² ma³ tso¹ lín²¹ jná¹³ tsín³² cun³ ñí¹ hí³ ca³ t¹ n¹ tsá² n² jmí¹ l² quí³ jná¹³”.

20 Tí³ la³ tsá² ná¹ lín³ hí³ mi³ jmú³ né³, j³ tsá² daun³² n² jlánh¹ ca³ hlí² ca³ liéinh³² tsáu² hí³ hniáuh³² h³ m³² tsú² hí³ liáun³ Barrabás, hí³ jáun² né³, cuí¹ jun¹³ Jesús. **21** Jáun² tsá² lín³ ta²¹ ca³ngáí³ siáh³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² tsá² gon³ n² hnáuh² hnoh² hí³ lion¹ jná¹³?

Jáun² tsá² tionh² hí³ né³ ca³ngáí³ hí³ ca³juáh³:

—iBarrabás bíh¹!

22 Jáun² Pilato ca³ngáí³ siáh³:

—¿Hí³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹ con² Jesús tsá² teh³² náh² lá² Cristo?

Jáun² la³ jín³² bíh¹ tsáu² ca³ngáí³ hí³ ca³juáh³:

—iCrei²¹ ton³ tsá² n²!

23 Jmí¹ jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Tí³ la³, ¿he³ dá² hí³ hlaíh³ má² ca³ jmú³ tsú² né³?

Ti³la³ tsá² hí³ né³, ti³ li³mí¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—iCuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

24 Jmí¹ ca³jé³ Pilato hi³ tiá² hi³ lí²³ yáh³ jmu³ dí² hí¹ cáun², qui¹ sa³ li³mí¹ tiá³ siaun³² taunh³² bíh¹ tsá² hí³, jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quián³ tsú² jmá¹², hi³ jáun² ca³liah³ dí² cuo² ñí¹ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² hí³, hi³ juáh³ la³ lá²:

—Hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ tiá² rá¹can² jná¹³ hi³ jún³ tsá²ñuh² [tsá² tiá² hi³ ren²] lá², má²ca³tín¹ hmóu³² bíh¹ hnoh² hi³ ní².

25 Hi³ jáun² la³jín³² tsáu² ca³ngá¹³ la³ lá²:

—iJnoh¹ la³ má²quiúnh¹ jon³zih¹ cuí¹ rá¹can² jnoh¹ jmí²hán¹ tsá² ní²!

26 Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³lión³² bíh¹ cú²jueh³² Pilato Barrabás hí³; jmí¹ li²¹ jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñu¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

27 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, hliáu³ joh¹ tsá² ho² ta²¹ ca³jan³ Jesús ti³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuú² ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ ra¹nh²¹ cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹ Jesús. **28** Jmí¹jáun² ca³chí² dí² ha¹ hi³ jmí¹ quih³², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ cun³ hi³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², **29** hi³ ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³² la³juah²¹ dúh¹ có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² já¹¹³, ti³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. Ji³ hi³ ca³zianh³ dí² tsú² siáh³ cáun² hmá² tiéi¹³ ti³ cuá² chu²¹ la³juah²¹ dúh¹ cáun² hmá² h¹h¹. Jmí¹jáun² ca³cónh³² dí² cú²nga¹, hi³ ca³di³qui³ di³jñi³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ za¹h³² dí² la³ lá²:

—iCuí¹ li³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

30 Ja³bí¹ ca³tiu³ ca³hñéi³² dí² tsú² siáh³, hi³ cán²³ dí² siáh³ hmá² hi³ zianh³² jáun² Jesús hi³ pá²³ dí² chí¹. **31** Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹ li²¹ jáun² né³ ca³jan³ dí² hi³ ca³ñí¹ton¹³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Hú¹ ju¹³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmá¹² Sí¹mu²¹; tsá² hí³ ca³di³quian³ tsú² jmá¹¹ hi³ cán³ crei²¹ cha¹³ Jesús.

33 Tá¹la³ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² tsí³ máh³ míh¹ téh²³ tsú² Gólgota, (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). **34** Ñí¹ jáun² jmí¹ cueh³² dí² Jesús mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ m¹³ uóun²jieh¹³ hi³ h¹nh³, hi³ má²jan² m¹³ hi³ jmu² hi³ tiá² lieih²¹ tsú²; ti³la³ jmí¹ má²lí²jé³ tsú² jáun² cú¹pih²¹ né³, tiú²uú² ca³he³ yáh³ h¹nh³.

35 Ta³ má²chí¹tón²¹ jáun² Jesús crei²¹ né³ ca³chí² hliáu³ já¹¹³, hi³ jáun² jé³ dí² n¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú². [La³ jáun² bíh¹ ca³li³ti³ la³ cun³ hi³ ca³juáh³ jan² hla¹ ti³² jë¹ Dió³² jmí¹ ca³juáh³ la³ lá²: “Ca³tsáunh³ tsú²

hán² jná¹³ cun³ quionh³ hi³ ca³ chí² jái¹³.] **36** Jmí¹ lî²¹ jáun² ca³ tiánh³ ñí¹ jáun² hi³ ná¹ jmu² hua³ hí¹³. **37** Jáun² ta³ chí¹ Jesús ca³ tón³ tsú² huéh³ hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³ ti²¹ má² ma³ ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Tsá² lá² bíh¹ Jesús Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”.

38 Ja³ bí¹ ca³ ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² há+n² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹. **39** Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³ tu³ ca³ hió³² Jesús, hi³ ca³ la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², **40** hi³ juáh³ la³ lá²:

—iHnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ hñen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá² hní² jmá¹ jáun² né³ jmóuh¹ nú² siáh³, né³² né³, lion¹ huen²! Ní¹ juáh³ tson² bíh¹ cu³ tí³ hi³ hnú² Jon² Dió³², hi³ jáun² né³, ison² ñí¹ chí¹ tón²¹ nú² ní² crei²¹!

41 Ja³ bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹ lín³ mi³ jmú³ siáh³ ca³ cónh³² cú² nga¹ Jesús, la³ má² quionh³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹ jí³ tsá² daun³² tsá² ná¹ ñí¹ juú² ní², hi³ juónh²³ la³ lá²:

42 —Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³ lión³² tsú², tí³ la³ hnga² né³, tiá² la³ lî¹³ yáh³ lión³². Ní¹ juáh³ tson² bíh¹ lín³ tsú² Re²¹ Juo¹³ dí² tsá² Israel, jáun² cu¹ son² tsú² ñí¹ crei²¹ hnga², hi³ jáun² má¹ jáun² tanh¹³ dí² ta²¹.

43 Má² ca³ chá³ tsú² cáun² tsí³ ñí¹ con² Dió³², jáun² né³² né³, cu¹ liáu²¹ Dió³² ní¹ juáh³ hi³ tson² hniau³; quí¹ Jon² Dió³² yáh³ ní³² má² ca³ juáh³ ñí¹ con² dí².

44 Hi¹ la³ tí³ tsá² há+n² jmí¹ ná¹ tón²¹ jáun² crei²¹ cu³ tsa³² quionh³ yáh³ tsú² ca³ quiu³ ca³ je³ siáh³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-37)

45 Hi³ jáun² jmí¹ tí³ chí³ hiú² né³, ca³ nieh² tá¹ cáun² hué³², ca³ la³ tí³ la³ nió¹ hñí³² tí³ ca³ hláu³. **46** Jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ hób³² Jesús tiá³, hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (hi³ hñi³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má² lî² zeh² hnú²?”)

47 Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ ná³², hi³ jáun² ca³ juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² má² ñí¹ téh¹³ tsá² ní².

48 La³ cun³ jmí¹ jáun² né³ ngau³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² cú² hé², hi³ ca³ ní¹ quián¹³ cáun² chí² náh² hñh²³ jmá¹ hi³ ca³ ní¹ cuóuh¹³ quionh³ mu² má² zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mí³ uóun² jēh¹³, hi³ jáun² ca³ dí³ chí² dí² hná¹³ hmá² tiéi¹³ hi³ ca³ ní¹ hiéih¹³ dí² ho³ Jesús, hi³ hñi³ dí² hñh³. **49** Tí³ la³ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ né³ ca³ juáh³:

—Ní² tín² cu¹ lî³ cu³ ní²; cu¹ neh²¹ ní¹ juáh³ hi³ já³² Líh³ hi³ ja³ liau³.

50 Jáun² Jesús ca³ hób³² siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² tiá³ lín³², hi³ jmí¹ lî²¹ jáun² né³ cua³ ha³ tsí³. **51** Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ zen³ tí³ tun³ za+n²¹ hmí³² jmí¹ hí¹ jná²³ ñí¹ jlánh¹ hñen¹ quioh²¹ cuáh³² chín¹, hi³ ca³ lî³ liau³ tí³ chí³ cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². Jmí¹ jáun² ca³ jēh³ siáh³

hué³², hi³ jáun² hláu² né³, ca³juú² ca³tsúnh², **52** hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³qui³ ca³niá³ siáh³ tá²hón³²; hi³ hí¹ ca³la³ tí³ juóun³² lín³² yáh³ hla¹ ca³jenh¹³, tsá² jmí¹ má²ná¹chan¹ joh¹ Dió³². **53** Tsá² hí³ ca³huén² hñu³ tá²hón³² jmí¹ má²ca³jenh¹³ jáun² Jesús máh³, hi³ jáun² taunh³ já¹ juú² Jerusalén, juú² ná¹chan¹ ñí¹con² Dió³²; ñí¹ jáun² ca³jé³² juóun³² lín³² tsáu².

54 Né³² né³, jmí¹ ca³jé³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano hi³ má²jé²³ hué³² jí³ la³jí³² hi³ ná¹lí²³ ñí¹ hná¹ jáun² n² siáh³, quionh³ hliáu³ joh¹, tsá² jmí¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ Jesús, jí³lín² bíh¹ tsú² ca³juénh² lín³², hi³ jáun² ca³juónh³ tiáunh¹:

—iCu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ n²!

55 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ juóun³² tsá²mí³ hi³ jmí¹ ná¹jé²³ ñí¹ uóunh³, tsá² hí³ jmí¹ má²ca³ñí³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús ca³la³ tí³ hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. **56** Ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo quionh³ Sé³², jí³ mí¹ziú¹³ tsá¹ jon² Zebedeo n² siáh³.

Jmí¹ já¹haun³ Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Jáun² jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsí²¹ hiú² né³, cuan³ jan² tsá²ñuh² tsá² hánh³, tsá² jmá² Sé³², tsá² hí³ zian² juú² Arimatea; ja³bí¹ tsá² hí³ jmí¹ má²lín³ tsá² hen² tí³ con² Jesús. **58** Jáun² ñéi¹ hi³ ca³ñí¹ma¹³ hla¹ Jesús ñí¹con² Pilato; jmí¹jáun² ca³jmu³ Pilato héih³² hi³ j¹en³ tsú² hla¹ Jesús ñí¹con² tsá² hí³. **59** Jáun² Sé³² ca³cón³² hla¹ hi³ ca³tsá²nh³² dí² cáun² hmí³² jmuh³ tiáu² hi³ ná¹jí²¹ hi³ lí³ cun³quionh³ mí²ñí³² lino; **60** hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hma²¹ ñí¹ jmí¹ má²ca³hó³ dí² hnga² hñu³ hláu². Jmí¹ má²lí²jná³² dí² jáun² ho³ tá²hláu² quionh³ cá² má² quín¹ pa²¹ né³, jáun² ngah³. **61** Hi³ jáun² la³ re² ho³ tá²hón³² jáun² jmí¹ tionh¹ tá¹ gon³ Má²réi³, tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá jí³ Má²réi³ jan² n² siáh³.

Hliáu³ tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ tá²hón³² quioh²¹ Jesús

62 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² hi³ ná¹jueh³² Jmí¹h¹en¹, jáun² tsá² ná¹lín³ mí³jmu³ la³ má²quionh³ tsá² fariseos ca³ñí¹j¹en¹³ Pilato, **63** hi³ ca³ñí¹zeh¹ dí² la³ lá²:

—Hnú² tsá² ho² ta²¹, má²tsau³² tsí³ jnoh¹ hi³ tá¹la³ jmí¹ zian² tsá² tí¹ jáin² hí³ ca³juáh³ hi³ ñí¹ cá²hní² jmá² néh¹ jenh¹³ dí² ja¹ hla¹. **64** Jáun² né³, chú³² zen¹³ nú² tsá² tsa³jmu³ hua³hí¹³ ca³la³ tí³ ñí¹ ca³tá²h¹³ cá²hní² jmá², quí¹ n² lí¹ já¹taunh²¹ tsá² ha²¹ hí³ tí³ con² tsú² ta³ já¹nié² hi³ tsa³chin² hla¹, hi³ má¹lí³² jáun² né³ zá²h³² tsáu² la³ lá²: “iMá²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹!” Quí¹ jú¹ tí¹já² ñí¹ ca³tauh³ jáun² dá² lí¹³ cáun² hi³ tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tí¹já² la³ñí¹ jáun².

65 Jáun² ca³juáh³ Pilato:

—Ó³² tionh² cun³ nió³ hliáu³. Cuá²taunh¹ náh² quiúnh¹ tsú², cuá²jmu³ náh² hua³hí¹³ re² lín³² tá²hón³² la³ cun³ ní¹l²³ jen²³ náh².

66 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsú² hi³ ca³ní¹iná¹ re² lín³² tá²hón³², hi³ ca³tón³ dí² cáun² li²¹ ní¹ quín¹ jáun² hi³ lin¹ hi³ má²dí¹iná³² tiá³, hi³ jáun² ca³chan³ dí² cun³ nió³ hliáu³ ní¹ jáun² hi³ jmu³ hua³hí¹³.

Jm¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

28 1 Jáun² né³, jm¹ má²ca³nga² jmá¹ hi³ tianh³² tsú² tie³, jm¹ má²já²jnia² la³ní¹ jmá¹ hi³ ca³l³liau³ s²ma¹ná¹, ngau³ Má²réi³ tsá² ja³ hí³ juú² Magdalá, la³ má²quionh³ Má²réi³ jan² n² siáh³ hi³ ca³ní¹j¹é¹³ tá²hón³². 2 Cu³diá²jan² jm¹ ca³j¹eh³ hué³² tiá³ lín³², qui¹ jan² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² Juo¹³ dí² la³ ca³son² hñu³m¹cuú² hi³ cuan³ ho³ tá²hón³², hi³ jáun² ca³l³h³ tsú² t¹ có³² quín¹ hi³ jm¹ dí¹iná²³ jáun² ho³ tá²hón³², hi³ jm¹ l²¹ jáun² né³ ca³cua³ts¹ tsú² ní¹ quín¹ jáun². 3 Tsá² hí³ jm¹ jniá³ cú²tú² cú²zín³ la³jm¹ jniá³ s² quioh²¹ miíh³², hi³ jáun² ha¹ tsú² né³, jm¹ tiáu² la³jm¹ tiáu² jan³². 4 Jm¹ ca³j¹é³ hliáu³ hi³ jáun², jáun² l¹ ca³juan³ bíh¹ hi³ ca³juénh²; hi³ jáun² ca³ta³tonh¹ la³jm¹ tionh² tsá² má²ná¹jún¹. 5 Jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² ca³zá¹h³ tsá²m¹ hí³ la³ lá² jm¹ ca³cha³taunh¹:

—Ha³ l² juenh³ náh². Jná¹³ ño¹ hi³ hnoh² hnah²³ Jesús Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹ bíh¹. 6 Tí³la³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ní¹ lá², qui¹ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú², rón³² la³ cun³ hi³ qui³ ca³juáh³ tsú² jáun² jm¹tin². Sá¹n² dúh¹ ná²j¹é³ náh² ní¹ jm¹ ca³quión³² tsú² hla¹. 7 Jáun² né³, tia³ju¹ cuá²tánh¹ náh², cuá²zéih³ náh² tsá² ha¹n²¹ hí³ t¹ con² tsú² la³ lá²: “Má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹; hi³ jáun² né³² né³, má²tsó³² tsú² chí¹ján³ t¹ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ní¹ jáun² l¹³ cuá¹j¹en¹ náh² tsú²”. J¹la³ hi³ n² bíh¹ ja³ jná¹³ hi³ ja³juánh³² ní¹con² hnoh².

8 Hi³ jáun² tia³ju¹ lín³² bíh¹ ja³tanh²¹ tsá²m¹ hí³, hi³ hí¹juen²¹, j¹ hi³ hí¹tsah³ siáh³ tá¹la³ jáun²; hi³ ca³ní¹caun² dí² já¹ ní¹con² tsá² ha¹n²¹ hí³ t¹ con² tsú². 9 Tá¹la³ hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²m¹ hí³ ca³ma³jnia³² Jesús ní¹con², hi³ ca³juáh³:

—Hia² náh².

Jáun² tsá²m¹ hí³ ca³ma³janh³² ní¹con² Jesús hi³ ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí² tsú², hi³ ca³zanh³ dí² ta³ tsú². 10 Jáun² Jesús ca³juáh³ ní¹con² tsá²m¹ hí³:

—Ha³ l² juenh³ náh². Cuá²zéih³ náh² renh² jná¹³ hi³ hniáuh³² tsa³taunh¹ tsú² Galilea, hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³ jnoh¹.

Já¹³ hi³ ca³chá³ hliáu³

11 Tá¹la³ má²hí¹tsá²tánh¹ jáun² tsá²m¹, ja³bí¹ ma³ jan² hliáu³ hí³ ja³tanh²¹ t¹ já¹ juú², tsá² jm¹ ná¹jmu² hí³ hua³hí¹³ tá²hón³², hi³ ca³ní¹zeh¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³j¹ la³ cun³ hi³ má²l¹ jáun².

12 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³ñí¹lien¹³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², hí³ ca³ñí¹jmú¹³ cá²hon³ quionh³; jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cuéh³ dí² hliáu³ hliáu³ lín³² quíe³, **13** hí³ jáun² ca³zá³h³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² juáh¹³ ná² hí³ ta³ hua² tá¹la³ ná¹cuóun¹ bí¹ ná² ca³cha³taunh¹ tsá² haín²¹ tí³ con² Jesús hí³ cuí²ñí¹han¹³ hla¹ Jesús.

14 Hí³ ní¹juáh³ ca³lí³ ñí³² tsá² ho² ta²¹ já¹³ ní² né³, jnoh¹ tauh¹³ tiá³ hí³ má¹hiún¹³ jnoh¹ tsí³ tsú², hí³ jáun² tiá² lí³ zia³² uu³mí²tsí³² ñí¹con² hnoh².

15 Hí³ jáun² jmí¹jáun² né³ ca³héi³ hliáu³ quíe³, hí³ jáun² ñí¹jmú¹³ la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Hí³ jáun² la³ jáun² bí¹ ná¹juáh²³ tsá² judíos la³ tí³ ta³né³².

Ta²¹ hí³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con²

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

16 Jáun² né³, tán¹ quian³jan² tsá² haín²¹ hí³ tí³ con² tsú² ja³taunh²¹ tí³ tsí³ má³ có³² Galilea ñí¹ jmí¹ má²ca³juáh³ jáun² Jesús jmí¹tin². **17** Hí³ jáun² jmí¹ ca³jén³² tsú² Jesús, ca³ma³tsu³ ma³jónh³² dí²; uá¹jinh¹ ma³ jan² tsáu² jmí¹ ná¹tioh³ tun³ tsí³. **18** Jáun² Jesús ca³ja³janh³² ñí¹con² tsá² hí³, hí³ ca³zá³h³ dí² la³ lá²:

—Jná¹³ má²ho² já¹³ ñí¹ ca³la³ jí³² hñu³mí³cuú² jí³ ñí¹ hué²¹ lá² ní² siáh³. **19** Cuá²taunh¹ ná² ñí¹con² la³jáh³ dúh¹ ñí¹ juo³ tsá² jma², cuá²jmu³ ná² hí³ han³ tsú² tí³ con² jná¹³; cuá²zion³ ná² tsú² jmá² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jméi² dí², jí³ Jon² tsú², jí³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Jmí²chí³ Chun¹ ní² siáh³. **20** Cuá²ma³tín¹³ ná² tsú² hí³ ma³tí³² la³jí³² héih³² hí³ má²cá²jmú³² jná¹³ ñí¹con² hnoh². Hí³ cuí¹ lí³ ñí¹ ná² siáh³ hí³ jná¹³ zenh² ná¹ quiúnh¹ hnoh² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹tauh³ jmá¹. [Cun³ ní² bí¹ tí³ já¹³.]